

एलिना दोस्रो चरणमा
अस्ट्रेलियन ओपन । १५

सहनाई सुन्दरी
मरिण महोत्सव सुरु । ८

नेपालमा सर्वाधिक बिक्री हुने राष्ट्रिय दैनिक

ekantipur.com

कान्तिपुर

सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

वर्ष २७ अंक ३३२ काठमाडौं

८ माघ २०७६ बुधवार माघ कृष्णपक्ष त्रयोदशी

नेपाल संवत् १९४०

राष्ट्रिय संस्करण

KANTIPUR, Nepali National Daily, Wednesday, January 22, 2020

पृष्ठ १२+४+२

१० रुपैयाँ

REIMAGINING CONNECTIVITY

'Connectivity' holds multiple perspectives, interpretations and ideals. Connectivity is what highlights our times today. We live in a digitally connected world where the exchange of trade, capital, information and people are no longer bound by geography.

The 2020 Kantipur Conclave is a two-day event that reimagines connectivity from a multifaceted lens, leveraging constructive interactions to identify opportunities on cultivating synergy, convergence, partnerships, collaborations and relationships amid the changing global dynamic.

40⁺ Speakers
500⁺ Delegates
12⁺ Thematic areas
10⁺ Sessions

Associate Partner **NEPAL LIFE**

Learning Partner

Knowledge Partner

App Partner

Hospitality Partner

DAY
01

February 07, 2020

Opening Keynote Address

This keynote addresses the larger discourse on reimagining connectivity and understanding Nepal's position and potential within the region. Nepal is land linked and connected to China and India, the two giant economies which are poised to become the world's largest economies by 2040. The country also has an immense opportunity in connecting to countries like Bangladesh, which is separated from Nepal by just 27 kilometers.

Speakers

C. Raja Mohan
Director, Institute of South Asian Studies,
National University of Singapore

Bruno Macaes
Senior Fellow (Non-resident),
Hudson Institute

Andy Mok
Senior Research Fellow,
Center for China and Globalization

Lessons from the East

Southeast Asia, after the European Union, is considered as the most connected region in the world. The region, which is booming with economic growth and prosperity, can unfold some valuable lessons for Nepal, which, in terms of consumer behavior, adaptability and outlook, resembles countries in Southeast Asia rather than South Asia. What learnings can Nepal derive from a region that has benefited from substantial connectivity?

Speakers

Gita Wirjawan
Chairman, Ancora Group

Gwen Robinson
Editor at Large,
Nikkei Asian Review

Neeta Pokharel
Unit Head, Project Administration,
South Asia Urban and Water Division,
ADB Manila

Valentino S. Bagatsing
President and CEO, ICSP

Moderator

Sujeev Shakya
Founder and CEO,
beed management

DAY
02

February 08, 2020

Opening Keynote Address

Speaker

Hussain M Elius
CEO and Co-Founder, Pathao

The Future of Digital World

Technology, social media and communication platforms are connecting the globe like never before. Every day, we wake up to breakthrough innovations in data, machine learning, fintech, cryptocurrencies, artificial intelligence and beyond. Where and how does cyber security, defense capabilities and data privacy fit in this new technological reality? Where is the world headed with this unprecedented digital revolution and what is the role of Nepal amidst this explosion in connectivity?

Speakers

Alberto Gringolo
General Manager and CEO,
YOOX Net-A-Porter Group

Biswas Dhakal
President,
FTSoft Group

Jaspreet Bindra
Founder, Digital Matters

Rajyeshwari Ghosh
Founder,
Quantum Holistic Advisory Services

Moderator

Dipta Shah
Managing Partner,
S4i Ventures

Mitigating Climate Change - The Big Connector

If there is one topic that countries will have to think beyond boundaries, it is the threat from climate change. It is that which will shape our collective future and where all our destinies are bound together. When we discuss the future, the issue of climate change forms an integral part. Will the issue of climate change push us to connect with each other in constructive spirits and find ways to adapt to the rapidly changing future? Can Nepal take the leadership in this discourse as one of the biggest custodians of the Himalayas?

Speakers

Arnico Panday
Trustee and Interim CEO,
Ullens Education Foundation

Bindu Bhandari
Climate Change Campaigner
and Policy Analyst

Smriti Basnet
Associate Director,
South Asia Regional Office
of Future Earth

Thinlay Namgyel
Former Chief, Climate Change Division,
National Environment Commission,
Bhutan

Moderator

Sneha Pandey
Program Officer,
Clean Energy Nepal

Bridging through Literature and Arts

The internet plays a monumental role in the democratization of knowledge and learning with its access to a wide variety of books, events and dialogues. More and more platforms like literary and art festivals are emerging for people to express their feelings, all of which uphold the fabric of connectivity in charming and inexplicable ways. In this context, what role does the world of literature and arts play in the broader discussions around connectivity? Can Kathmandu continue to thrive as the cosmopolitan capital of South Asia attracting artists, writers, musicians and creative folks from around the world?

Speakers

Bhushita Vasistha
Writer

Namita Gokhale
Founder and Co-director,
Jaipur Literature Festival

Raman Shrestha
Owner, Rachna Books

Moderator

Itisha Giri
Poet

Connecting Global Nepalis

In the last three decades, Nepalis have spread to more than 150 countries around the world. They have become successful entrepreneurs, politicians, professionals – no longer just immigrant workers and students. Instead of dwelling upon its brain drain, the time has come for Nepal to expand its influence and connect with its sprawling diaspora. What are the lessons that these influential figures bring to Nepal? How can Nepal leverage the knowledge and skills of this diaspora to achieve its targeted growth and prosperity?

Speakers

Anushka Shrestha
Miss Nepal World 2019

Arpana Rayamajhi
Jewelry Designer

Prajwal Parajuly
Author

Sagar Tamang
Managing Director,
South East Asia,
North Asia & Pacific, GSK

Moderator

Prativa Pandey
Founder/ CEO,
Catalyst Technology
and Heredia Botanicals

नेपालमा 'मी टू' किन अगाडि बढ्न सकेन ?

चौन दुर्व्यवहार विरुद्ध विश्वव्यापी रूपमा चलेको 'मी टू' अभियानले नेपालमा पनि प्रवेश पायो, तर त्यसले यहाँ किन अपेक्षित प्रभाव पार्न सकेन ? समाजका केही स्थापित व्यक्तिहरुले गरेका यस्ता दुर्व्यवहार पीडितले साहसका साथ सार्वजनिक गरे, केही समय त्यसबारे चर्चा पनि चल्यो तर बिस्तारै त्यो सेलाउँदै गयो । 'मी टू' मा मुखिधका अधिकांशले पूर्ववत् सामाजिक नैस्यत र जिवनैवारी पाए । यस्तो किन भयो ?

Speakers

Akanchha Karki
Theatre Activist

Durga Karki
Lawyer

Manushi Yami Bhattarai
Political Activist

Moderator

Bhrikuti Rai
Investigative Reporter,
The Kathmandu Post

नेपाल: अगाडि कि पछाडि ?

जनअन्दोलन, शान्तिप्रक्रिया र संविधान निर्माणको सफलतासँगै नेपाल राजनीतिक परिवर्तनका दृष्टिले अगाडि बढेको छ, तर संविधानको कार्यान्वयनसँगै मुलुकलाई उदारवादी मूल्य-मान्यताबाट पछाडि फर्काउन सोजिएको हो? सासगरी वर्तमान सरकारको गठन पछि आएका कतिपय कानून एवम् नीति-नियम नियन्त्रणमुखी भएको र प्रहरी-प्रशासनको व्यवहार क्रमशः कठोर बन्दै गएको अवस्थाले के देखाउँछ? उदारवादलाई थाती राखी संकुचित मनसायले अर्थतन्त्रमा पनि असर गर्नेछ, के हुनसक्छ यसको असर?

Speakers

Pradeep Gyawali
Foreign Minister

Mohna Ansari
Member,
National Human Rights Commission Nepal

Gagan Thapa
Nepali Congress leader

Moderator

Narayani Devkota
Sociologist

हाती, ड्रयागन र तरुल - बदलिदो भू-राजनीतिमा नेपाल

नेपालका दुई छिमेकी-चीन नयाँ विश्वशक्ति र भारत क्षेत्रीय शक्तिका रूपमा अन्तर्राष्ट्रिय रंगमञ्चमा उदाएका छन् । हाती र ड्रयागन भनिने यी शक्तिशालीको बीचमा रहेको नेपालले उनीहरुको पुनरुदयबाट फाइदा लिने कि विगतमा भैँ 'तरुल' जस्तो बनेर राजनीतिक चेपुवामा पिटिसरहने ?

Speakers

Chaitanya Mishra
Sociologist

Mahendra P Lama
Senior Professor, School of International Studies,
Jawaharal Nehru University, India

Mahesh Maskey
Former Ambassador of Nepal to China

Moderator

Mallika Shakya
Senior Assistant Professor,
Department of Sociology,
South Asian University

प्रचण्डसँग परिसंवाद

सशस्त्र संघर्षको पृष्ठभूमिबाट शक्तिपूर्ण राजनीतिमा आएका तत्कालीन माओवादीका प्रमुख नेता पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' यसबीचमा दुई पटक प्रधानमन्त्री भइसकेका छन् र हाल सत्तारुढ दलको कार्यकारी अध्यक्षका रूपमा क्रियाशील छन् । उनले आफ्नो विगत, वर्तमान र भविष्यलाई आफैले कसरी हेरेका छन् ? यो परिसंवादमा उनको राजनीतिक र व्याक्तिगत जीवनमाथि रोचक संवाद हुनेछ ।

Speaker

Pushpa Kamal Dahal (Prachanda)
Former Prime Minister of Nepal,
Chairman of the Nepal Communist Party

Moderator

Sudheer Sharma
Editor-in-Chief,
Kantipur Daily

विधेयकविरुद्ध आन्दोलनको तयारी

सूचना प्रविधि विधेयकमा सुधारको माग गर्दै बार एसोसिएसन, पत्रकार महासंघ र गैरसरकारी संस्था महासंघ एकै ठाउँमा उभिए

■ राजेश मिश्र (काठमाडौं)

सूचना प्रविधि विधेयकले नागरिकको अधिकार खोस्ने भन्दै नागरिक समाजका अगुवा तथा पेसागत संगठनहरूले संयुक्त आन्दोलनको तयारी गरेका छन् । नेपाल पत्रकार महासंघ, नेपाल बार एसोसिएसन र गैरसरकारी संस्था महासंघले नागरिकको अधिकार स्थापित हुने गरी विधेयकमा सुधार नगरीए सामूहिक रूपमा सडक संघर्षमा उत्रिने चेतावनी दिएका छन् ।

नेपाल बार एसोसिएसनको सभाकक्षमा मंगलबार गरिएको कार्यक्रममा तीनवटै संस्थाका प्रमुखले नागरिक अधिकार स्थापनाका लागि हरसम्भव प्रयत्न गर्ने प्रतिवद्धता जनाए । बार एसोसिएसनका अध्यक्ष वरिष्ठ अधिवक्ता चण्डेश्वर श्रेष्ठले नागरिक अधिकारको रक्षा गर्नु तथा लोकतन्त्रलाई सुदृढ बनाउने आफूहरूको सामूहिक लक्ष्य रहेको बताए । ‘अलग-अलग होइन, अब हामी सामूहिक रूपमै सूचना प्रविधि विधेयकमा आवश्यक सुधारका लागि संसदलाई सुझाव दिन्छौं,’ उनले भने, ‘जनताकै प्रतिनिधि संसद्बाट त्यसमा सुधार हुने विश्वास गर्छौं । भएन भने, कोठे छलफलमा होइन, सडकमा उत्रिनेछौं । ०६२/०६३ मा नागरिक अधिकार स्थापनाका लागि सामूहिक रूपमा लड्यौं, ०७६/७७ मा त्यही दोहोरिनेछ,’ कार्यक्रमका सहभागीले पनि नागरिक अधिकारमाथि प्रहार भइरहेका बेला प्रमुख पेसागत संगठनहरू एक भएर विरोधमा उत्रिनुपर्ने सुझाव दिएका थिए । वक्ताहरूले नागरिक अधिकार खोस्ने प्रयत्न भइरहेका बेला बारलगायतका पेसागत संगठनका अगुवाहरू दलीय आस्थाबाट माथि उठेर विरोधमा उत्रिनुपर्ने बताए ।

सामाजिक सञ्जाल, अनलाइन वा इन्टरनेटको प्रयोगबाट कतिपय माध्यमद्वारा गरिने अभिव्यक्ति र प्रस्तुतिका वृत्तिलाई फौजदारी कसुर मानेर ठुलो दण्ड सजायसहितको कानून बनाउने सरकारको तयारीपछि नागरिक समाज तथा पेसागत संगठनहरू विरोधमा उत्रेका हुन् । नागरिकले सामाजिक सञ्जालमा लेखेका कुरा सरकारले हटाउन सक्ने, पूर्वप्रतिवन्ध लगाउन सक्ने, विद्युतीय माध्यममा रहेका नागरिकका व्यक्तिगत तथ्यांकमाथि सरकारले पहुँच राखेलगायत प्रावधानहरूको पत्रकार तथा नागरिक अगुवाहरूले विरोध गर्दै आएका छन् । विधेयकका त्यस्ता प्रावधानले संविधानले नागरिकलाई दिएको विचार तथा अभिव्यक्ति, सूचना, सञ्चार तथा गोपनीयतालगायत हक कुण्ठित गर्ने बार अध्यक्ष श्रेष्ठले उल्लेख गरे । पत्रकार महासंघका अध्यक्ष गोविन्द आचार्यले सूचना प्रविधि विधेयकमा आफूहरूको गम्भीर आपत्ति रहेको बताए । ‘एकपछि अर्को गरी विधेयकका बाढी ल्याइएको

नेपाल बार एसोसिएसनको सभाकक्षमा मंगलबार भएको अन्तरक्रियाका सहभागी ।

सरकारले अदालत गठन गर्ने र नागरिकलाई जेल पठाउने कुनै पनि हालतमा मान्य हुदैन चण्डेश्वर श्रेष्ठ अध्यक्ष, नेपाल बार एसोसिएसन	हामीले नागरिक अधिकारको मुद्दा समातेका छौं, सम्बोधन नभएसम्म छाड्दैनौं गोविन्द आचार्य अध्यक्ष, नेपाल पत्रकार महासंघ	सरकार संविधान र अन्तर्राष्ट्रिय मूल्य मान्यताविरोधी काममा लागिरेहँदा हामी चुप बस्दैनौं जितराम लामा अध्यक्ष, गैरसरकारी संस्था महासंघ
---	--	--

तिब्बत : अंगद ढकाल/कान्तिपुर

छ, त्यसमा नागरिक अधिकार कटौतीका विषयहरू छन्,’ उनले भने, ‘अहिलेको व्यवस्था र नागरिक अधिकार स्थापनाका लागि हामी सँगै लडेका हौं । नागरिक अधिकारमाथि बन्देज लगाउने कोसिस गरिँदा हाम्रो मुटु दुख्छ ।’ उनले नागरिक अधिकार स्थापनाका लागि महासंघले कुनै पनि सम्झौता नगर्ने चेतावनी दिए ।

‘नागरिक अधिकारको मुद्दा समातेका छौं, सांगठनिक रूपमा तीनवटा संस्था एक ठाउँमा आएका छौं,’ उनले भने, ‘सम्बोधन नभएसम्म छाड्दैनौं ।’ विधेयकमा कसैले विद्युतीय प्रणालीको माध्यमबाट कुनै अश्लील सामग्रीको उत्पादन तथा संकलन गर्ने, उपलब्ध सामग्री सम्प्रेषण तथा वितरण गर्ने, प्रकाशन गर्ने, विक्री गर्ने, सञ्चय गर्ने वा प्रदर्शन गर्नलाई दस लाख रूपैयाँसम्म जरिवाना वा तीन वर्षसम्मको कैद तोकिएको छ । त्यस्तै, विद्युतीय माध्यमबाट जातीय भेदभाव वा छुवाछूतलाई

दुरुस्साहन गर्ने, श्रमप्रति अवहेलना गर्ने, अपराधका लागि दुरुस्साहन गर्ने, शान्ति सुरक्षा भंग हुने कार्य गर्ने वा प्रचलित कानूनवमोजिम रोक लगाइएका सामग्री प्रसारण वा सम्प्रेषण गर्ने, गराएमा १५ लाख रूपैयाँसम्म जरिवाना वा ५ वर्षसम्मको कैद वा दुवै सजायको प्रस्ताव गरिएको छ ।

स्पष्ट परिभाषाबिना नै ल्याइएका विधेयकका त्यस्ता प्रावधानले सरकार तथा अधिकारीले चाहेका बेला आफ्ना विरोधी तथा आमसञ्चार क्षेत्रलाई दुख दिन सक्ने जानकारीहरूको भनाइ छ । पत्रकार महासंघका उपाध्यक्ष विपुल पोखरेलले विधेयकको ८३ देखि ११५ दफासम्म रहेका त्यस्ता प्रावधानप्रति विरोध रहेको बताए ।

विद्यमान अन्य ऐन कानूनभन्दा फरक ढंगले बढी दण्ड सजाय सूचना प्रविधि कानूनमा राख्न खोजिएको प्रति कानुन व्यवसायीको आपत्ति छ । अधिवक्ता रोशनी पौडेलले अभिव्यक्तिको कसुरलाई

फौजदारी सजायमा राखिनु अनुचित भएको बताइन् । सामाजिक संघसंस्थाका प्रतिनिधिहरूले पनि विधेयकमा सुधार नगरीए नागरिकको मुख थुनिने चिन्ता जागेर गरेका थिए । गैसस महासंघका अध्यक्ष जितराम लामाले सरकारले नागरिकको संगठित हुने स्वतन्त्रतापूर्वक आफ्ना विचार राख्ने अधिकारलाई कुण्ठित गर्ने गरी कानूनहरू ल्याउन लागेकाले नागरिक संगठनहरू चुप लागेर बस्न नसक्ने बताए । ‘संविधान र अन्तर्राष्ट्रिय मूल्य मान्यताविरोधी काममा सरकार लागिरहने र हामी चुप लागेर बसिरहने हुन्,’ उनले भने ।

नागरिक अभियन्ता केदार खड्काले नागरिक अधिकारका लागि एउटै पुस्ताले कतिपटक लड्नुपर्ने ? भन्दै सरकारका मन्त्रीहरूको बोलीमा नदेखिए पनि दस्तावेजहरू नियन्त्रणमुखी देखिएको बताए । ‘मानव अधिकार, नागरिक संस्था र मिडियामाथि प्रहार भइरहेको छ,’ उनले भने ।

‘अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताविपरीत’

■ धनश्याम सङ्का (काठमाडौं)

न्यायशास्त्रको सर्वमान्य नियमले भन्छ, गालीबेइज्जती दुष्कृति कानूनअन्तर्गतको कसुर हो । यस्तो कसुरका दोषीलाई कानूनमा दण्ड होइन, जरिवाना तिराउने गरिन्छ ।

युरोप, अमेरिकामा मात्रै होइन, छिमेकी भारतमा समेत गालीबेइज्जती गर्नेलाई जरिवाना गर्ने कानून छ । नेपालमा भने प्रस्तावित सूचना प्रविधि विधेयकमा ५ वर्षसम्म कैद र १५ लाख रूपैयाँ जरिवाना तिराउने प्रावधान छ, जसलाई कानूनका जानकारहरूले पूर्णतः न्यायशास्त्रविपरीत भनेका छन् । ‘न्यायका अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताका सामान्य पक्ष नै सरकारले बुझ्दैन भन्ने होइन, जानाजान वा वृक्ष पचाएर यो विधेयक ल्याइएको छ,’ वरिष्ठ अधिवक्ता शम्भु थापा भन्छन्, ‘कानूनले नै नदिने कानून बनाउने, आफै अदालत गठन गर्ने र न्यायाधीश आफै तोक्ने जस्तो प्रयत्न सरकारले किन गर्दै छ, भन्ने प्रश्न महत्त्वपूर्ण भएर आएको छ ।’

आफ्ना विरोधीलाई दण्ड दिएर ठगान लगाउने मनसायबाट प्रेरित भएर सरकारले संविधानको भावनाविपरीत अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताविरोधी विधेयकहरू बनाएको र शक्तिपृथकीकरणको सिद्धान्तविरुद्ध हुने गरी अदालत गठन गर्ने योजना बनाएको उनको विश्लेषण छ । ‘यो त पञ्चायतकालको भन्दा पनि निरंकुश कदम हो किनभने पञ्चायतमा कम्तीमा संविधानमै निर्दलीय व्यवस्था भनेर लेखिएको हुनाले पञ्चायतको सिद्धान्त प्रतिकूलका विचार र अभिव्यक्तिलाई बन्देज लगाउन सक्ने कानून बन्नु स्वाभाविक मान्न सकिन्छ्यो,’ थापा भन्छन्, ‘यहाँ त संविधानले बहुदल र बहुविचार स्विकारेको छ, त्यसको अर्थ हुन्छ परस्परविरोधी धारणाले पनि सम्मानजनक ठाउँ पाउनु । तर सरकार आफूलाई मन नपर्नेजितिलाई ठगान लगाउन मिल्ने गरी कानून ल्याउन उद्यत छ ।’

संघीय संसदले गर्नुपर्ने मस्यौदा सरकारले गरेर पेश गर्ने चलनले दाँदो खेच्नचाही विधेयकहरू ऐनका रूपमा आउने खतरा बढेको अर्को कानुनविद् रामप्रसाद श्रेष्ठको ठम्याइ छ । ‘कर्मचारीहरू विधेयकको मस्यौदा गर्छन् र सरकार त्यसलाई जस्ताको तस्तै संसदमा पेश गर्छ,’ न्यायपरिषदका पूर्वसदस्यसमेत रहेका श्रेष्ठ भन्छन्, ‘यस्तोमा संसदले विधेयकका प्रावधानहरू कानूनका मान्य सिद्धान्तअनुसार भए, नभएको हेर्नुपर्ने हो, तर यस्ता पक्षमाथि खासै विचारविमर्श हुने नगरेकाले कर्मचारी प्रशासन र

प्रधानमन्त्रीलाई यथेष्ट जानकारी नै नगराई विधेयकहरू संसद् पुग्दा रहेछन् भन्ने आशंका उब्जिएको छ - विपिन अधिकारी, संविधानविद्

सरकारले चाहेका विधेयक कानून बनेर आउने जोखिम उच्च भएको छ ।’ हरेक दफामा कानूनविपरीतका बुँदाहरू हुँदाहुँदै प्रतिनिधिसभाको विकास तथा प्रविधि समितिले त्यसलाई अनुमोदन गर्नु यही जोखिमको उच्च संकेत भएको उनी ठाउँछन् । ‘चौध वर्ष जेल वसेका प्रधानमन्त्रीलाई स्वतन्त्रताको महत्त्व बढी हुनुपर्ने हो । उहाँले त भन्नु बेकारमा जेल जाने प्रावधान भएका कुनै कानून छन् भने त्यसलाई खारेज गर्नुपर्ने हो,’ श्रेष्ठ भन्छन्, ‘तर उहाँकै सरकारले सामान्य जरिवाना हुने कसुरलाई कठोर फौजदारी दण्ड र उच्च जरिवानाको व्यवस्था गर्नु सुहाउने कुरा होइन ।’

संविधानविद् विपिन अधिकारी सरकारको यो गल्तीलाई संसदले नसच्याउनु अझै खतरनाक ठाउँछन् । ‘सूचना प्रविधि विधेयकमा देबानी दायित्वको कसुरलाई फौजदारी बनाइएको छ, चर्को सजाय तोकिएको छ र सरकारले गठन गर्ने नमिले अदालतको कल्पना गरिएको छ,’ उनी भन्छन्, ‘यो सब प्रावधान विधिशास्त्रका मान्यताविपरीत छन्, त्यसैले संसदीय समितिले यसलाई खारेज गरिदिनुपर्छ्यो ।’ क्याबिनेटमा छलफलका लागि पेश हुनुअघि विधेयकका प्रावधान संविधान र कानूनका सामान्य सिद्धान्तसँग मेल खान्छ कि खदैन भन्ने जाँच्ने काम प्रधानमन्त्री मातहत रहने विधायन समितिको जिम्मेवारीमा पर्छ ।

‘प्रधानमन्त्रीसँग मेलै सूचना प्रविधि विधेयकमा भएका वृत्तिबारे कुरा गरेको थिएँ,’ उनले भने, ‘प्रधानमन्त्रीले त्यसमा गल्तीहरू भएको जानकारी पाइसक्नुभएको रहेछ र त्यसलाई संविधानविपरीत नहुने गरी सच्याउने कुरा गर्नुभएको छ ।’ प्रधानमन्त्रीलाई यथेष्ट जानकारी नै नगराई विधेयकहरू संसदमा पुग्दा रहेछन् भन्ने आशंका यसबाट उब्जिएको उनी बताउँछन् ।

सापकोटालाई राजपाको समर्थन

■ अश्विराम पौड्याल (काठमाडौं)

प्रतिनिधिसभाको सभामुख पदका लागि सत्तारूढ नेकपाका स्थायी समिति सदस्य अनिप्रसाद सापकोटाको मात्र मनोनयन दर्ता भएको छ । प्रतिनिधिसभामा बहुमत रहेको नेकपाबाट एक जनाको मात्र मनोनयन दर्ता भएकाले सापकोटा सभामुखमा निर्बिरोध निर्वाचित हुने निश्चित भएको छ । सापकोटाले मंगलबार मध्याह्न संसद् भवन बानेश्वरमा गएर नेकपाका प्रमुख सचेतक देवप्रसाद गुरुङ, सोही पार्टीकी सांसद ओनसरी घर्तीमगर एवं राष्ट्रिय जनता पार्टी नेपाल (राजपा) का प्रमुख सचेतक लक्ष्मणलाल कर्णको प्रस्तावमा मनोनयन दर्ता गराएका हुन् । संसद् सचिवालयले सभामुखको अन्तिम नामावली प्रकाशित गरिसकेको छ । उनलाई नेकपा संसदीय दलका उपनेता सुवासचन्द्र नेम्वाङले समर्थन गरेका छन् । संसद् सचिवालयका अनुसार सभामुख चयनको औपचारिक प्रक्रियाका लागि प्रतिनिधिसभामा आगामी १२ गते निर्वाचन गरिनेछ । सभामुख पदमा मनोनयन दर्ता गरेपछि सापकोटाले जनताद्वारा निर्वाचित सर्वोच्च संस्था संसद्को मुख्यमान्यता र मर्यादा बढाउन क्रियाशील रहने बताए । सञ्चारकर्मीसँग संक्षिप्त प्रतिक्रिया दिँदै सापकोटाले सावर्भौम संस्थाको ओज बढाउन आफूले सक्दो प्रयास गर्ने बताए । ‘अरू कुरा १२ गते निर्वाचित भएपछि गरौला,’ उनले भने ।

नेकपाको आन्तरिक खिचातानीका कारण सभामुखको उम्मेदवार तोक्न नसक्दा एक महिनादेखि पटक-पटक स्थागित हुँदै आएको प्रतिनिधिसभाको बैठक सोमबार फेरि सुरु भएको हो । तत्कालीन सभामुख कृष्णबहादुर महाराले गत असोजमा राजीनामा दिएपछि, प्रतिनिधिसभा चार महिनादेखि नेतृत्वविहीन छ । महारामाथि संसद् सचिवालयकी कर्मचारीमाथि बलात्कार गरेको अभियोग लागेपछि उनले राजीनामा दिएका थिए । महारालाई अहिले जिल्ला अदालत काठमाडौंले पुर्पक्षका लागि थुनामा राखेको छ । नेकपा स्थायी समिति बैठकले सभामुखको उम्मेदवार तय गरेपछि उपसभामुख शिवमाया तुम्बाहाङ्गले मंगलबार प्रतिनिधिसभामा राजीनामाको घोषणा गरेकी थिइन् ।

सभामुखका उम्मेदवार सापकोटाको समर्थकमा राजपाका नेता कर्णले हस्ताक्षर गरेकाले यसले नयाँ राजनीतिक सन्देश दिएको छ । समाजवादीले सरकार छाड्ने निर्णय गरेपछि नेकपासँग नजिक देखिएको राजपालाई उपसभामुख दिने गरी सभामुखमा समर्थन गर्न लगाएको अनुमान गरिएको छ ।

नेता कर्णले भने त्यस्तो कुनै सम्भन्धारी नभएको बताए । उनले सिंहदरबारस्थित आफ्नै संसदीय दलको कार्यालयमा मंगलबार संक्षिप्त कुरा गर्दै अहिलेसम्म कुनै सम्भन्धारी भएको जानकारी आफूले नपाएको बताए । संसदीय दलको नेताले नेकपाले सभामुखमा समर्थन मागेको जानकारी आफूलाई गराएको उनाले बताए । राजपा संसदीय दलका नेताले समर्थक बस्नु भन्ने निर्देशन दिएकाले सोहीअनुसार गरेको उनले बताए । विहीबार प्रदेश २ मा हुने राष्ट्रिय सभाको निर्वाचनमा नेकपा र राजपाले तालमेल गरेका छन् ।

नयाँ बानेश्वरस्थित संसद् सचिवालयमा सभामुख पदको उम्मेदवारी दर्ता गराएपछि नेकपा नेता अनिप्रसाद सापकोटालगायत ।

पौडेल पक्ष असन्तुष्ट

काठमाडौं (कास)- सभामुख पदमा उम्मेदवार नदिने संसदीय दलको निर्णयप्रति कांग्रेसका वरिष्ठ नेता रामचन्द्र पौडेल समूहले असन्तुष्टि जताएको छ । असन्तुष्ट नेताहरूले पार्टीबाट उम्मेदवारी नपुर्नका पछि सभापति शेरबहादुर देउवाको सत्तारूढ दलसँग सवैधानिक निकायहरूमा भइरहेको ‘वार्गीनङ’ लाई मुख्य कारण मानेका छन् ।

उम्मेदवार दिने कि नदिने भन्ने निर्णय लिनुअघि वरिष्ठ नेता पौडेल नेकपा अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालसँग छलफल गर्न उनकै निवास खुमलटार पुगेका थिए । करिब एक घण्टा भएको कुराकानीका क्रममा पौडेलले उपसभामुखमा प्रतिपक्षलाई सहयोग गरेर सहमति र सहकार्यका साथ अघि बढ्न आग्रह गरेका थिए । तर, दाहालबाट सकारात्मक जवाफ आएन । खुमलटारबाट बाहिरिनासाथ पौडेललाई सभापति शेरबहादुर देउवाको फोन आएको थियो । उपसभामुख प्रतिपक्षलाई दिन नेकपा सकारात्मक नभएको सन्देशसहित पौडेलले सभामुखमै उम्मेदवारी दिनुपर्ने आफ्नो निष्कर्ष सुनाएका थिए । देउवा भने

संसदीय दलको बैठकअघि नै उम्मेदवार नबनाउने निष्कर्षमा पुगेका थिए । कांग्रेस संसदीय दलको बैठकले सभामुखमा उम्मेदवारी नदिनुमा दुइटा कारण उल्लेख गरेको छ । पहिलो, सत्तारूढ दलसँग यथेष्ट बहुमत छ । दोस्रो, सभामुख तटस्थ रहनुपर्ने पद हो । यसअघि कृष्णबहादुर महारालाई सभामुखमा अघि सार्दा पनि कांग्रेसले उम्मेदवारी दिएको थिएन । शिवमाया तुम्बाहाङ्गे उपसभामुखमा उम्मेदवार बन्दा भने कांग्रेस संसदीय दलको सचेतक पुष्पा भुसालले प्रतिस्पर्धा गरेकी थिइन् ।

उपसभामुख कांग्रेसलाई नदिने भए सभामुखमै उम्मेदवारी दिनुपर्ने मत पार्टीभित्र प्रबल थियो । नेकपाले भने उपसभामुख राजपालाई दिने छलक दिइसकेको छ । राजपा नेकपाबाट अघि सारिएका उम्मेदवार अनि सापकोटाको समर्थक बसेको छ । नेकपाका संसदीय दल उपनेता सुवास नेम्वाङ प्रस्तावक, नेकपाका प्रमुख सचेतक देव गुरुङ, ओनसरी घर्तीमगर र राजपा सांसद लक्ष्मणलाल कर्ण समर्थनमा सापकोटाको उम्मेदवारी परेको हो ।

www.kumaribank.com

कुमारी बैंकमा खाता २६ लाखसम्मको फाइदा

कुमारी

परिवार सुरक्षा

बचत खाता

सुरु गरौं परिवारको सुरक्षाको संरक्षार

Insurance Partner: Ajod Insurance Ltd

परिवारलाई आकस्मिक दुर्घटना बीमा तथा पूर्ण शारीरिक अशक्तता समावेश

दम्पतीलाई घातक रोगहरूका लागि बीमा

परिवारलाई औषधी उपचार बीमा

कुमारी बैंक लिमिटेड
KUMARI BANK LIMITED
सबैका लागि, सधैंका लागि

Corporate Office:
Phone: 01-4443075-79
Marketing Department: 9851190186
Email Id: marketing@kumaribank.com

 सम्पादकीय

मधेसलाई ‘मरुभूमि’ नबनाउ
धनुषाको औरही खोलामा अवैध उत्खननको विरोध गर्दा स्थानीय युवा दिलीप महतालाई क्रसर व्यवसायीहरूले टिपरको ठक्करबाट मारेपछि प्रदेश २ सरकारले नदीजन्म पदार्थको उत्खननमाथि निगरानी बढाएको छ । प्रदेशअन्तर्गतका आठ जिल्लाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई पत्राचार गर्दै सरकारले अवैध क्रसर बन्द गर्न निर्देशन दिएको छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला अनुगमन समिति, जिल्ला प्रहरी र घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयले क्रसर उद्योग तथा बालुवा प्रशोधन उद्योगमाथि कडाइ थालेका छन् । प्रकृतिको जथाभावी दोहन रोक्न प्रदेश सरकारले देखाएको अग्रसरता सकारात्मक छ । तर, राजनीतिक संलग्नता र संरक्षणका कारण अवैध क्रसर उद्योग रोक्न त्यति सजिलो छैन । प्रदेश सरकारले तत्कालको जनआक्रोश सम्पन्न पार्न र सार्वजनिक खपतका लागि मात्र होइन, साँच्चकै कटिबद्ध भएर पाइला अगाडि बढाउनुपर्छ ।
सरकारले निगरानी बढाएलगत्तै क्रसर व्यवसायीहरूले आन्दोलन घोषणा गरिसकेका छन् । अवैध उद्योग निरन्तर सञ्चालनका लागि उनीहरूले राजनीतिक शक्ति परिचालन गर्न थालेका छन् । प्रदेशका व्यवसायीको तदर्थ समिति नै गठन गरेर दवाबमा उत्रिएका छन् । समितिको नेतृत्वमा राजनीतिमा प्रत्यक्ष संलग्न व्यक्तिहरू नै छन् । नियमनकारी निकायका अधिकारीहरू प्रभावित तुल्याउनकै लागि उनीहरूले रकम संकलनसमेत थालेका छन् । प्रदेश २ मा सञ्चालित धेरैजसो अवैध क्रसरमा दलका नेता, सांसद र जनप्रतिनिधिको लगानी छ । राजनीतिज्ञ, सरकारी अधिकारी, प्रहरी र क्रसर उद्योगीहरूको ‘मिलेमेलो’ तोड्ने र प्रकृतिको जथाभावी दोहन रोक्न प्रदेश सरकारसित दबाे इच्छाशक्ति चाहिन्छ ।
कतिपय राजनीतिकर्मीले यस्ता उद्योगमा पर्दा पछाडिबाट लगानी गरेका छन्, कति संरक्षण गर्दिएवापत नाफाको अंशियार छन् । स्वतन्त्र हैसियतमै व्यवसाय गरेका क्रसर उद्योगी पनि पैसाका बलमा राजनीतिक दल, सुरक्षालगायतका जिल्लाका शक्तिशाली निकायसित सजिलै पहुँच राख्न सक्ने भएका छन् । यही राजनीतिक संलग्नता बढी भएका कारण क्रसर सञ्चालनको मापदण्ड कार्यान्वयन गराउन इच्छुक स्थानीय निकायहरूलाई पनि सक्स परेको छ । मापदण्ड पूरा नगरेका कारण जिल्ला अनुगमन समितिले बन्द गराएका उद्योग पनि राजनीतिक आडमा सञ्चालन भइरहेका छन् । यस्ता कति उद्योग त कतै दर्ता छैनन्, अवैध ढगले चलिरहेका छन् । केहीको दर्ता एउटा उद्योगको हुन्छ, काम अर्कै गरिरहेका छन् । कतिले दर्ता गरेबमोजिम नै काम गरे पनि मापदण्ड मिचेका छन् ।
स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरू आफैले खोला-नदीहरूलाई छोटेो बाटोबाट मनय मूनाफा कमाउने सजिलो साधन बनाउनतर्फ लागेपछि प्राकृतिक स्रोतको दोहन बढेको हो । यस्तो अवैध उत्खननका कारण तराई-मधेसको प्रकृतिमाथि दम्कल पुगिरहेको छ । दिलीपले पनि बस्ती र उब्जनी हुने खेत जोखिममा पर्ने भन्दै अभियान थालेका थिए । चुरे र तराई-मधेसमा नदीजन्म पदार्थको अवैध र मापदण्डविपरीत भइरहेको उत्खननको चोतर्फी र दीर्घकालीन असर पर्छ । भूमिगत पानीको सतह घट्छ, नदीले धार परिवर्तन गर्छ । माटो खुकूलने कारण कटान बढ्छ, खेतबारी र बस्तीमा बाढी पस्छ । खेतीयोग्य जमिनमा बालुवा भरिन्छ । तसर्थ, अहिले भइरहेको दोहनको क्रम नरोकिएमा ढिलोचाँडो तराई-मधेसका धेरै भाग ‘मरुभूमीकरण’ हुने निश्चित छ ।
निर्वाचित सरकार आएपछि यस्ता अवैध धन्दा रोकिनुपर्नेमा जानकारीहरूका अनुसार अझ बढेको छ, जुन चिन्ताको विषय हो । स्थानीय पदाधिकारीले बुझ्नुपर्छ— स्थानीय सरकार, राजनीतिकर्मी, उद्योगी सबैका लागि आयआर्जनका अरू आकर्षक विकल्प छन्, तर प्रकृतिमाथिको दोहनको क्षतिपूर्ति कसैगरी सम्भव छैन । आफ्नो गाउँसहर, खेतबारी र खोला-नदीको सबैभन्दा बढी माया स्थानीय तह आफैले गर्नुपर्छ । क्षणिक आम्दानीको लोभमा परेर कसैले पनि आगामी पुस्ताको जीवनमाथि खेलवाड गर्न पाइदैन । अवैध र मापदण्डविपरीत चलेका क्रसर उद्योगहरूलाई सदाका तहका बन्द गर्न स्थानीय तहहरू जिम्मेवार बन्ने पर्छ । यदि स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूको क्रसर उद्योगीसित स्वार्थ-सम्बन्ध देखिएमा उनीहरूलाई कारवाही गर्न प्रदेश सरकारले अग्रसरता देखाउनुपर्छ ।

सामाजिक सञ्जालको विकृति

युवा पुस्ताका लागि सामाजिक सञ्जाल फेसबुक अपरिहार्य बन्दै गइरहेको छ । बालक, वृद्ध, किशोर, युवा, धनी, गरिब, नेता, मन्त्री आदि सबैमा फेसबुकको लत बसेको छ । जहाँ जुन अवस्थामा भए पनि फेसबुक चलाउन पाइएन भने युवा पुस्ता रालो विनाको घन्टीजस्तै हुन्छन् । आज फेसबुकले विश्वका कुना-कुनामा रहेकाहरूलाई एउटा कोठामा सीमित गर्दछ । रिस्, आवेग, खुसी, सफलता, असफलता, दुःख-पीडा लगायतका विषयलाई पोख्ने माध्यम फेसबुक बन्दैछ । फेसबुकलाई सही तरिकाले प्रयोग गर्ने हो भने धेरै विषयमा आम मानिसका लागि यो सिकाइको गतिलो पाठशाला नै हुनसक्थ्यो । सिर्जनात्मकताको विकास गर्ने माध्यम पनि हुने थियो, फेसबुक । तर आज फेसबुकमा राम्रा कुराभन्दा नराम्रा कुराले ठाउँ पाइरहेको छ । फेसबुकको गलत प्रयोग गर्नेहरूको जमात बढ्दै गइरहेको छ । नचाहिने विषयका सूचनाहरू फेसबुकमा आउनाले यसप्रतिको विश्वासमा पनि कमी आउने क्रम जारी छ । कसैले कुनै सूचना भन्यो भने त्यो सूचना फेसबुकमा थाहा भएको भन्ने बित्तिकै ए त्यसो भए त गलत हो’ भन्ने अवस्था छ । यसलाई सही प्रयोग गर्दा यसमा आफ्ना तथ्यहरूको स्टोर गर्न सकिने, राम्रा र सबैलाई काम लाने सूचना सम्रेषण गर्न सकिने, मेमेरीको लागि आफ्ना व्यक्तिगत तथा पारिवारिक तथ्याङ्कहरू राख्न सकिने, सही र प्रेरणादायी मान्छेको संगत हुनसक्ने, निम्न वर्गीय व्यक्ति वा परिवार तथा समुदायका लागि सहयोग जुट्न सक्ने, आर्थिक अभावले छटपटाइरहेको मानिसलाई मानवताको नाताले सहयोग जुट्न सक्ने, राम्रा र प्रेरणादायी विषय पोस्ट गर्न सकिने लगायत फाइदा हुनसक्छ ।

– **गोविन्द विक,** *बुनया-१२, कपन, काठमाडौँ*

बहुमतको कमजोर सरकार

पूर्ण बहुमतको यो सरकार गठन हुँदै गर्दा ठूलो आशा गरिएको थियो । सरकार गठनसँगै चलिएको आशा र सरोसा यहाँसम्म आइपुग्दा समाप्त भएको छ । निर्मला हत्याकाण्ड, वाइड बडी, ३३ किलो सुन प्रकरण, एनसेल कर हुँदै यति समूहसँग कार्यकारीको उठवस र राष्ट्रिय सम्पत्तिहरूमाथिको दोहनसम्म आइपुग्दा सरकारप्रति आमनागरिक पूर्णरूपले रुष्ट बनेका छन् । पछिल्लो संसदको एकमाहिने

निवर्तमान उपसभामुख शिवमाया तुम्बाहाङ्गले ‘पुरुषताले हरायो, गलाउन सकेन’ भन्ने पीडा पत्रकार सम्मेलनमार्फत छताछुल्ल पोख्नु । महिलाहरूले पनि उचित स्थान पाउनुपर्छ भन्ने उनको जोड थियो । दुर्भाग्यवश नेकपाभित्र रहेको गुट र समीकरणको कारण उनले चाहेजस्तो अवस्था हुन सकेन । उनले सभामुख हुन पाउनुपर्ने अडान अन्तिमसम्म लिए पनि अन्तर्गताल्वा उनको अडान र प्रयास पानीको फोकाजस्तै भयो । नेकपाका अध्यक्षद्वयले अगिन सापकोटालाई सभामुखको लागि चयन गरिसकेका छन् । तत्पश्चात शिवमायाले आफ्नो पीडा पत्रकार सम्मेलनमा व्यक्त गरेकी छन । नेकपाको गुट र समीकरण नभएको भए सायद उनी नै सभामुख बन्ने थिइन् । पितृसत्तात्मक सोचको कारण आफू सभामुख हुन नसकेको उद्घोष गर्दैगर्दा यो पितृसत्तात्मक सोचको व्याख्या अध्यक्षद्वयमाथि लक्षित भएको देखिन्थ्यो । दलका महिला नेतृहरूले पनि शिवमायाको पक्षमा दबाेगरी समर्थन र लबिङ गरेको देखिएन । यसमा पनि महिला नेतृहरू गुट र उपगुटमा बाँडिएको कारण आफ्नो विचार र समर्थन अलि विरोधको किताकाट गर्ने अवस्था देखिएन ।

– **रश्मिकुमार सुनुवार,** *नेपाल ल कलेज, काठमाडौँ*

●●●

अन्ततः उपसभामुखले बहाल रहेकै अवस्थाबाट राजीनामा दिन बाध्य हुनुपर्थ्यो । भागबन्दा

तालाबन्दीले त सरकारप्रति मात्र नभएर नेकपा नेताहरूप्रति नै प्रशस्त शंका गर्न ठाउँ बनेको छ । सरकारको काम गराइको रवेयाले यिनीहरू याँच्ने जनता र राष्ट्रहितमा काम गरिरहेका त छन् भन्ने प्रश्न राखिएको छ । अन्यथा रिक्त सभामुखमा आफ्नो मान्छे त्याउन योसम्मको नौटंकी गर्न पछि पर्दैनन् भने देशको महत्त्वपूर्ण कार्यकारीमा आफू पुग्न र आफू समर्थक नेतालाई पुर्‍याउन केसम्म गलौन ?

मिलाउन आफ्नै दलको योग्य र बहालवाला उपसभामुखलाई राजीनामा गर्न बाध्य भएको पहिलो घटना हुनुपर्छ यो । निवर्तमान उपसभामुख शिवमायाले यस घटनालाई पुरुषप्रधान समाजको कारण भने पनि पूर्वभाओवादीले ‘सभामुख हामीले पाएको भाग हो र पुनः पाउनुपर्छ’ भनी ढिप्री गरेको कारण उहाँले राजीनामा गर्न विवश हुनुपरेको हो । कानुन बनाउने स्थलमा समेत ‘तिरो र मेरो’ भनी संसद अधिवेशनबाटै एक महिना बढी लम्ब्याउने कार्यलाई कदापि राम्रो मान्न सकिन्न । सधीयता विवाचित भइरहेकै बेला सत्तारुद्ध दल स्वयम्वाट संसद सञ्चालनमा ढिलाइ गर्नु अर्कै आश्चर्यजनक हो ।

– **महेन्द्रसिंह बम,** *टीकापुर-१, कैलाली*

●●●

राजनीति भनेकै असल नीति होइन रहेछ । जसले बाजी मान्न सक्छ, उसकै पक्षमा हुँदैरहेछ । पछिल्लो समय सभामुख नियुक्तमा पनि त्यस्तै खेल देखियो । सभामुख कृष्णबहादुर महाराले यौन आरोपमा पार्टी हँविपपछि राजीनामा गरे । त्यस यताका भन्डै ४ महिना सभामुख पदका लागि नेकपाका दुई अध्यक्षबीच ठूलै लडाईं चल्यो । कीत दिनसम्म त दुई जनाबीच बोलचालसमेत भएन । दुई अध्यक्षको विवादका कारण संसद ४ महिनादेखि बन्दक भयो । संसद ठप्प हुनु भनेको लोकतन्त्र कै उपहास हो । यसमा नेकपाले ध्यान दिन सकेन । नेकपाकै बनाउने भएपछि योग्यलाई बनाएको भए भइहाल्यो । दुई अध्यक्ष बीचको

यसबखत आखिर पार्टी एकीकरण भयो भनेर यिनीहरूलाई मत दिनु र नदिनुको अर्थ के रह्यो ? अतः आउने दिनमा नेपाली नागरिकका कौधमा अझ ठूलो जिम्मेवारी थपिएको छ । सरकारप्रति अझ बढी निगरानी आवश्यक भएको छ । सबै नेता आफू र आफ्ना आसेपासेका लागिमात्र बाँचिरहेको प्रस्ट भएको छ, यसबखत ।

– **रामकृष्ण बराल,** *जोरपाटी-२, काठमाडौँ*

यस्तो बनोस् पशुपति विश्वविद्यालय

दिवाकर आचार्य

acharyadiwakar@gmail.com

केही दिनअघि एक लेखमार्फत पशुपति क्षेत्र विकास कोषका सदस्यसचिव प्रदीप ढकालले पशुपति हिन्दु विश्वविद्यालयको अवधारणा अघि सारेका छन् । यस प्रस्तावको स्वागत गरिनुपर्छ र सरोकारवाला निकायहरूले तुरुन्तै यस विषयमा सैद्धान्तिक सहमति गरी आवश्यक कदम चाल्नुपर्छ । विचार पुर्‍याई अघि बढेका खण्डमा यो निर्णय धर्मका नाममा हुनसक्ने राजनीतिबाट देशलाई जोगाउन र त्यस्तो राजनीतिमा लाग्नसक्ने जनशक्तिलाई बौद्धिक क्रियाकलापतर्फ मोड्नसमेत उपयोगी हुनसक्छ । तर यस्तो विश्वविद्यालयको स्थापना गर्नुअघि यसको स्वरूप, कार्यक्षेत्र, निर्देशक प्राज्ञिक दृष्टिकोण अनि साधनस्रोतको प्राप्ति र विकास जस्ता विषयमा थप चिन्तन एवं रणनीतिक स्पष्टताका लागि आवश्यक गृहकार्य भने गर्नुपर्छ ।

कुनै पनि स्तरीय विश्वविद्यालय वा अनुसन्धान केन्द्र स्थापनाका लागि नयाँ नेपालमा भौतिक साधनस्रोतको भन्दा पनि सुयोग्य जनशक्तिको अभाव छ । त्यसैले संस्थाको प्रकृतिअनुरूप पशुपति क्षेत्र विकास कोषले सर्वप्रथम धर्म-दर्शन, इतिहास-संस्कृति, पुरातत्त्व र अध्यात्मको शास्त्रीय परम्परागत एवं आधुनिक समालोचनात्मक यी दुवै धाराको अध्ययन-अनुसन्धान अघि बढाउन प्रस्तावित पशुपति अध्ययन केन्द्र तुरुन्तै स्थापना गरी काम थालिहाल्नु राम्रो हुन्छ । प्रस्तावित केन्द्रले पहिले संस्कृत विद्यालय वा गुरुकुल हुँदै उत्कृष्ट नतिजा ल्याई आचार्य गरेका विद्यार्थीहरूलाई आधुनिक शौर्याविधिको प्रशिक्षण दिई तिनलाई विज्ञहरूका साथमा राखी दुर्लभ शैव-शाक्त र अन्य आगम ग्रन्थहरूको सम्पादन र अनुवादको काममा लगाउनु ठीक हुन्छ । यिनै विद्यार्थीहरू र मार्गविकीका सम्बन्धित विषयमा स्नातकोत्तर वा विद्यावारिधि नै गरेका आफ्ना विषयमा केही दखल राख्ने विद्यार्थीहरूलाई लक्षित गरी धर्म-दर्शन, इतिहास-संस्कृति, पुरातत्त्व र अध्यात्म विषयमा छोटो र सघन तालिम सञ्चालन गर्नु पनि उचित आवश्यक छ । यसरी तयार भएका अनुसन्धाता र शशिक्षकले कोषलाई क्रमैसँग पाइला चाल्दै सांस्कृतिक अध्ययनलाई प्राथमिकता दिने एक स्तरीय विश्वविद्यालय स्थापना गर्ने पुनीत लक्ष्यसम्म पुग्न सघाउनेछन् ।

अहिले तत्कालै पशुपति क्षेत्रमै प्रचलन र प्रयोगमा रहेका आगम र निगम (तान्त्रिक र वैदिक) दुवै परम्पराको शास्त्रीय अध्ययन-अध्यापन र अनुसन्धान एकाँतिर गर्नुपर्नेछ भने, अर्कातिर यहाँका जात्रामात्रा, पर्व-उत्सव आदिले कालान्तरसम्म निरन्तरता पाऊन् भनी दक्ष जनशक्तिको उत्पादन र जात्रामात्रामा तिनको सहभागिता सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ । पशुपति क्षेत्रका परम्पराहरू बुझ्न संस्कृत वाङ्मयको मात्र नभई नेवार र मैथिल भाषा-साहित्य र संस्कृतिको समेत अध्ययन-अनुसन्धान गर्न आवश्यक छ । यहाँको जीवन्त संस्कृतिको जगेर्ना र विकासका लागि पारम्परिक संगीत-नृत्य, पूजापद्धति आदिको अध्ययन-अनुसन्धान गरी तिनमा संलग्न मानिसहरूलाई प्रशिक्षण दिनपर्ने आवश्यकता जति छ, त्यति नै यहाँका परम्परागत क्रियाकलाप गर्ने-गराउने पुजारी, भण्डारी, नाइके, विसेट, महन्त, पाले-पौवाली, वगैँचे, जात्रामात्रामा नाच्ने-गाउने, बाजा बजाउने र परेका बेला मठमन्दिरको मर्ममत-सम्भार गर्ने-गराउने कामदार-शिल्पी सबैलाई आवश्यक प्रशिक्षणको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।

पशुपतिनाथको मात्र नभई कम से कम वागमती प्रदेशभरिका साना-ठूला सबै मठ-मन्दिरसँग सरोकार भएका परम्परागत कामदार-शिल्पी पुजारीहरूलाई सांस्कृतिक प्रशिक्षण दिने काममा प्रस्तावित केन्द्रले नेतृत्व लिनसक्छ । परम्परागत भवन, मठ-मन्दिर निर्माणको प्रविधि, कालिगडी, कला, शैली र निर्माण सामग्रीको अध्ययन-अनुसन्धान र विकासमा योगदान गर्नसक्ने गरी प्रस्तावित पशुपति अध्ययन केन्द्रले कालिगडहरूलाई नियमित तालिम र कार्यशाला पनि सञ्चालन गर्नु राम्रो हुन्छ । प्रस्तावित केन्द्रका यिनै कार्यक्रमको सफलताका आधारमा कमशः विद्यापीठ, मानित विश्वविद्यालय र त्यसपछि मात्र पूर्ण र सर्वाङ्गीण विश्वविद्यालय

बनाउँदा राम्रो हुन्छ । स्थापना भएको धेरै पछिसम्म पनि लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालयले विभिन्न समस्या बेहोर्नुपरेको कुरा विसर्नु हुँदैन । पशुपति विश्वविद्यालय राजधानीमै हुँदा सामान्यतया शिक्षक र विद्यार्थी पाउने समस्या त्यति नहोला, तर योजना स्पष्ट नभए यसले स्तरीय र सबैलाई उपयोगी हुने कार्यक्रम दिन भने सक्नेछैन ।

हाल अघि सारिएको अवधारणा अनुसारको विश्वविद्यालय बने त्यो नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयभन्दा धेरै फरक हुनेछैन र यस्तो अर्को छुट्टै विश्वविद्यालयको आवश्यकता र सम्भाव्यता राजधानीमा म देखिन्न । हो, केही नयाँ सोच र योजनासहित अगाडि बढ्ने देवघाटमा संस्कृत विश्वविद्यालय बन्न र चल्न सक्छ, त्यहाँका उम्दा गुरुकुलीय विद्यापीठहरू र तिनका प्रभावमा दुई सय हाराहारीमा देशभरि खुलेका सानाठूला सबै गुरुकुललाई समेटेर । यसबारे छुट्टै चर्चा गरौला ।

नेपालमा हिन्दु विश्वविद्यालय स्थापनाको कुरा सर्वथा नौलो भने होइन । दुईचार दशकअघि नै स्व. शंकर केंड्याले वीरगन्जमा हिन्दु विश्वविद्यालय स्थापना गर्न केही पहल गरेका थिए, अहिले पनि बनारस हिन्दु विश्वविद्यालयका संस्थापक

मदनमोहन मालवीयका नाममा खुलेको प्रतिष्ठानले बनारसको अनुकरणमा नेपाल हिन्दु विश्वविद्यालय स्थापनाका लागि पहल गरिरहेको कुरा मैले सुनेको छु । यसका अतिरिक्त पशुपतिको आयले विश्वविद्यालय चलाउनुपर्ने माग स्थानीय प्रदेश सांसद नरोत्तम वैद्य, सांस्कृतिक अभियन्ता ब्रह्मलीन गुरु डा. स्वामी रामानन्द गिरि, काठमाडौँ विश्वविद्यालयका मुकुन्द उपाध्याय आदिले उठाउनुभएकै हो । यस्ता सबै पहल-प्रयास र तिनका पुष्टभूमिमा भएका साधनस्रोतलाई एकै ठाउँमा समेट्दा सफलता, सम्भावना र मान्यतासमेत ठूलो हुनेछ ।

नेपालको पुरानो परम्पराले अहिले ‘हिन्दु’ शब्दले समेट्ने शैव, शाक्त, वैष्णव आदि र बौद्ध मतको सहअस्तित्व र समन्वयमा जोड दिन्छ । त्यसैले पशुपति विश्वविद्यालयका नाममा कुनै विशेषण थप्नुपर्दा ‘हिन्दु’ को साटो ‘सनातन’ थपे राम्रो होला । अर्को कुरा, राष्ट्रदेव मानिएका पशुपतिनाथको आयले उनका नाममा बन्ने विश्वविद्यालयलाई धर्म-दर्शन, अध्यात्म र संस्कृत वाङ्मयमा मात्र सीमित गर्नु ठीक होइन । अनुकरण गर्न खोजिएको बनारस हिन्दु विश्वविद्यालय पनि यसरी सीमित छैन । फराकिलो सोच लिई एकपछि अर्को गर्दै प्रस्तावित विश्वविद्यालयमा सबै विधामा अध्ययन-अनुसन्धानमूलक कार्यक्रम चलाइनुपर्छ, र सबै शैक्षिक कार्यक्रममा हरेक तहमा एक वा दुई पत्र नेपालको

सनातन संस्कृति र नीतिशास्त्र पढाउने व्यवस्था गर्नुपर्छ । पशुपतिनाथको आयले विश्वविद्यालयमा गरिब जेहनदार विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्नुपर्छ, अनि सनातन संस्कृति र नीतिशास्त्रमा उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने विद्यार्थीलाई पुरस्कृत पनि गर्नुपर्छ ।

पशुपति क्षेत्रको इतिहास र पुरातत्त्वको अन्वेषण तथा संरक्षणमा विकास कोष विगतमा पछि परेको छ । जीवन्त संस्कृति बोकेको देवपतनलाई भक्तपुरको शैलीमा व्यवस्थित र विकसित गर्नबाट पनि चुकेको छ कोष । विगतमा बस्तीसँगै पुस्तकालय पनि मासिएका छन् । यी सबै कुरामा विचार पुर्‍याएर संग्रहालय र पुस्तकालयको विकास गर्ने र त्यसैसँग परम्परागत संगीत र नाट्यकला, चित्रकला र मूर्तिकलाले अध्ययन र विकासलाई जोडेर लैजान आवश्यक छ ।

पशुपतिनाथको सम्पत्ति मानवसेवा र सामाजिक रूपान्तरणमा पनि लाग्नुपर्छ । जस्तै— विगतमा यसको उपयोग करियामोचन गर्न भएको थियो भन्ने सुनिन्छ । स्वास्थ्य क्षेत्रको अध्ययन-अनुसन्धानमा विकास कोषले चासो लिनु राम्रो हुनेछ । तीर्थयात्री र स्थानीय वासिन्दाका

लागि समेत एक सुलभ अस्पतालको तुरुन्त व्यवस्था गर्नु सान्दर्भिक हुनेछ । यसबाट रामनाथ अघोरीले स्थापना गरेको होमियोप्याथिक अस्पताल र रामघाटको स्वास्थ्यचौकी हटाएको अपजसबाट कोषले मुक्ति पनि पाउनेछ ।

अब स्थापित हुने कुनै पनि विश्वविद्यालय बढीभन्दा बढी स्वायत्त र सक्षम हुनुपर्छ, विशेष गरी पशुपतिनाथको गरिमा, सम्पत्ति र नाम बोकेर आउने विश्वविद्यालय । यो वास्तवमै उदात्त र अन्तर्राष्ट्रिय पनि हुनुपर्छ, जसका लागि यसबाट भएको आय यसैमा लगाउने गरी यसलाई नाफारहित ढाँचामा विकास गर्नुपर्छ । यस्तो हुन सके राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय सबै क्षेत्रबाट सहयोग जुटाउन सकिन्छ । विश्वविद्यालयको गठन र सञ्चालनमै भारत, चीन, जापान, थाइल्यान्ड, बर्मा, इन्डोनेसिया, कम्बोडिया, मरिसस आदि भारतवर्षको सनातन संस्कृतिसँग सरोकार राख्ने देशहरूलाई संलग्न गराउने सोच राख्दा राम्रो हुन्छ । तीती देशका प्राचीन संस्कृतिको अध्ययन-अनुसन्धानमा पनि प्रस्तावित विश्वविद्यालयले योगदान गर्नसक्छ । स्मरण रहोस्, कुनै पनि राजनेताका नाममा बन्ने विश्वविद्यालयका तुलनामा पशुपतिनाथका नाममा बन्ने नाफारहित विश्वविद्यालयलाई सहयोग जुटाउन सजिलो हुनेछ ।

अक्सफोर्ड विश्वविद्यालयका प्राध्यापक आचार्य पशुपति क्षेत्रका वासिन्दा हुन् ।

सम्पादकलाई चिठी

निवर्तमान उपसभामुखको पीडा

लडाइँमा जित प्रचण्ड खेमाकै भयो । प्रचण्ड खेमाका अगिन सापकोटा सभामुखका लागि सिफारिसमा परेका छन् । यदि सहमतिमै गर्नु थियो भने यो लडाइँचाहिँ कसका लागि थियो ? – **पुरुषोत्तम धिमिरे,** *जोरपाटी, काठमाडौँ*

●●●

प्रतिनिधिभासको सभामुख पद खाली भएपछि त्यसमा नेकपाभित्रकै धेरै नेताको आँखा गड् यो । सभामुख बन्नकै लागि प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली, अर्का अध्यक्ष प्रचण्ड हुँदै राष्ट्रपति निवाससम्म धाउनेहरूको भिड निकै देखियो ।

सभ्य भाषामा तितो पोख्नुस्

आस्था राउतले गल्ली गर्नुभएको भन्दा पनि शिष्ट र संयमित हुन चुक्नुभएको हो । विर्कृतिविरुद्ध बोल्नु गल्ती हुन सक्दैन । त्यसैले विर्कृतिविरुद्ध बोल्ने आँट गर्ने आस्थाजस्ता युवाहरूको खडेरी पारिरहेको बेला आँटली उनलाई हतोत्साहित पार्ने खातका क्रियाकलाप राज्यले गर्ने खोज्नु दीर्घकालमा समाजको

लागि घातक र प्रत्युत्पादक हुनेछ । संयोग नै मान्नुपर्छ, आस्थाले प्रहरीद्वारा अभद्र व्यवहार गरेको बताइरहेका फर्दै-फर्दै दुई तिहाइ जनमतको समर्थन प्राप्त सत्तासीन दल नेकपाले समेत आफ्नै नेता, कार्यकर्ता र सदस्यहरूका लागि सभ्य भाषा बोल्नु, विभेद नगर्नु भन्ने आशयसहितको आचारसंहिता जारी गरेको छ । यसको सिधा अर्थ हामी पहिलेभन्दा असभ्य, असंस्कृत, अविवेकी, निर्दयी

लागि घातक र प्रत्युत्पादक हुनेछ । संयोग नै मान्नुपर्छ, आस्थाले प्रहरीद्वारा अभद्र व्यवहार गरेको बताइरहेका फर्दै-फर्दै दुई तिहाइ जनमतको समर्थन प्राप्त सत्तासीन दल नेकपाले समेत आफ्नै नेता, कार्यकर्ता र सदस्यहरूका लागि सभ्य भाषा बोल्नु, विभेद नगर्नु भन्ने आशयसहितको आचारसंहिता जारी गरेको छ । यसको सिधा अर्थ हामी पहिलेभन्दा असभ्य, असंस्कृत, अविवेकी, निर्दयी

र असहिष्णु बन्दै गइरहेको स्वीकारोक्ति हो । आस्थाले आवेगमा निम्नकोटीको भाषा प्रयोग गर्नुभएकै हो । आक्रोश, आवेग, गुनासोमार्फत मनको तितो पोख्दा सदैव निम्नको मर्यादालाई विचार पुर्‍याउनुपर्छ । निमले प्रियम गर्न भनेकै तितो हो, तर त्यसले अचुक औपधिको काम गर्छ । असन्तुष्टि व्यक्त गर्दा जसका विरुद्ध व्यक्त गरिएको हो, उसलाई तितै लागोस् । – **रामहरि खड्का,** *सानोपोखरा, हेटौँडा*

अन्योलमा समृद्धि सपना

दुर्गाप्रसाद पौड्याल

सरकार ऐतिहासिक रूपले दुईतिहाइ बहुमतवाला भएर पनि आमजनले त्यसको सुखद अनुभूति गर्न पाएका छैनन् । सरकारले अपेक्षित उपलब्धि हासिल गर्न नसक्नुमा, हृदयेश त्रिपाठीले भनेभैं, कर्मचारीतन्त्रले नचाहेका कारण जो आए पनि उस्तै भएको हो वा राज्यका आधारभूत संरचना एवं रणनीतिक लक्ष्यहरू भूराजनीतिक वस्तुस्थिति र चरित्रसँग तालमेल नखाएर व्यवस्थागत असफलता देखिन थालेको हो भनेर केलाउनुपर्ने अवस्था आएको छ ।

भौगोलिक संवेदनशीलता

नेपालको भूबनोट उत्तरतर्फबाट उच्च हिमाली पहाडबाट भिरालो हुँदै दक्षिणी गंगा मैदानको तराई क्षेत्रसम्म फैलिएको छ । हिमनदीहरूको पानीलाई कोशी, राण्डकी, कर्णाली, महाकालीहरूले पहाड, तराई हुँदै भारतको गंगा नदीसम्म निकास गर्छन् । तिनै नदीहरूबाट पोषित हजारौं खोलाखोलाम्ले यहाँका गाउँ-बेसीमा सिंचाइ पुर्‍याउँछन् । विगतमा हिमाल र पहाडमा भएका घना जंगलहरूले मनसुनी वर्षालाई सोसेर विभिन्न मूलबाट गाउँघरका धारा-कुवासम्म खानेपानी पुर्‍याउँथे । दक्षिणतर्फ चुरे पहाड र चारकोसे फाडीले हिमाल र पहाडबाट बगेको पानीलाई

नदी किनारहरूमा सडक

खनिएपछि भिरालोमा बस्ने

मानिस मलिला फाँटतिर सरे ।

त्यसले गर्दा खेतहरू पनि नासिए ।

कमलो माटो रोपानबाट भूमिगत जलभण्डारमा पुनर्भरण गरी तराईका खेतहरूमा उर्वरता र चिसोपन पुर्‍याउँथे । त्यहाँका होसी, इनार, चापाकलहरू पानीले भरिभराउ हुने गर्थे । अब त्यो रहेन । विगतका दशकहरूदेखि बन्दै गरेका जलविद्युत् योजना, बाटो खोल्नमा डोजरको जघाभावी प्रयोग, तीव्र सहरीकरणमा बढ्दो बालुवा-सिमेन्ट-डन्डीको प्रयोग, नदीहरूबाट बालुवा-हुँगाको दोहन, चुरे-चारकोसे फाडीको अतिक्रमण जस्ता कारणले मरुभूमीकरणलाई तीव्रता दिएको छ । वातावरण परिपूरणमा जुन तथको लगानीको आवश्यकता पर्छ, त्यसका लागि आन्तरिक स्रोतसाधन तथा सयन्त्रको अभाव छ ।

संस्थागत पक्ष

यिनै भौगोलिक अन्तरसम्बन्धलाई आधार बनाएर चार-पाँच दशकदेखि राज्य संयन्त्रको विकास गरिएको थियो, जसमा केन्द्रमा बलियो सरकार, उत्तर-दक्षिण जोडिएका पाँच विकास क्षेत्र, ७५ जिल्लामा जिल्ला विकास योजना निर्माण तथा कार्यान्वयनको प्राधिकारप्राप्त जिल्ला विकास समिति तथा केन्द्र सरकारका कार्यालयहरू र त्यसभन्दा तल करिब चार हजार गाविस र नगरपालिका थिए । यो संरचनालाई परिमार्जन गर्नुपर्ने आवश्यकता थियो, जसमध्ये स्व. डा. हर्क गुरुङको २१ जिल्लाको अवधारणा एउटा विकल्प हो । तर २०६३ को परिवर्तनपछि राज्यको पुनर्संरचनाको हौवामा ती सबै भत्काएर व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायिक अधिकारसम्पन्न ७ प्रदेश र ७३२ गाउँ र नगरपालिका बनाइए । यो संघीय ढाँचामा पुनर्संरचना गर्नुको उद्देश्यवारे यसका अभियन्ताहरू स्पष्ट छैनन् । नयाँ संयन्त्रलाई उद्देश्यमूलक बनाउन न त अनुसन्धान, मानवीय संसाधनको विकास, तालिम आदि सञ्चालन भएको देखिन्छ, न शासन सञ्चालनमा विगतको केन्द्रीकृत चरित्रमा कुनै परिवर्तन आएको छ । यसले नेपालको भौगोलिक

अन्तरसम्बन्ध र संवेदनशीलतालाई सम्बोधन गर्न नसके खतरा देखिँद छ ।

जनजीविका

केही दशकअघिसम्म कृषि निर्वाहमुखी थियो, तर निर्वाहको लागि पलायन हुनुपर्ने अवस्था थिएन । त्यस्तै धेरै खाद्य सामग्री घरमै तयार हुन्थ्यो । त्यसैले गाउँको अर्थतन्त्र केही हदसम्म आत्मनिर्भर थियो । तर अहिले गाउँ पनि बजारमुखी भएको छ । मोबाइल फोन, टीभी, ग्यास चुलोदेखि लिएर खाजाको लागि चाउचाउ, कोकाकोलासम्म पसलमा किनिन्छ । निजी स्कूलको फिस र प्राइभेट स्वास्थ्य किर्निकमा उपचार खर्चको कुरै गर्नुपर्दैन । बढ्दो घर खर्चलाई कृषिले धान्न नसकेपछि, अधिकांश युवायुवती वैदेशिक रोजगारीमा गएका छन् । घरमा बाआमा, श्रीमती, केटाकेटीहरू छन् । यिनीहरूबाट पुर्‍याले सदियौंदेखि विकास गरेको वन-पशु-कृषिमा आधारित विगो कृषि विकास अघि बढ्न सम्भव छैन ।

त्यस्तै, पुर्‍याहिले थोरै कृषियोग्य भूमि भएको वुफेर भिरालो जमिनमा बस्ने र नदी किनारका मलिला फाँटहरूमा खेती गर्ने प्रविधि विकास गरेका थिए । तर नदी किनारहरूबाट सडक खनिएपछि, भिरालोमा बस्ने मानिसले तिनै मलिला फाँटमा घर बनाउन थाले । फलस्वरूप नदी किनारका मलिला खेतहरू पनि नासिए र गाउँका जमिनहरू पनि बाँकै रहे । आफ्नै जरो नास्ने यो विडम्वनालाई बदल्न सरकारले ठोस पहल गर्न सकेको छैन ।

नेतृत्वको गिद्धो नैतिक बल

राज्यका प्रमुख अंगहरूमा बढ्दै गएको बेथिति र विसर्गति बुझ्न कुनै पनि राष्ट्रिय चरकागज पल्टाए पुग्छ । अधिकांशमा कुन-कुन नेता, कमचारी, ठेकेदार, विचौलिया मिलेर कुन-कुन योजनाबाट कति खाए भन्ने फेहरिस्त हुन्छ । निर्मला बलात्कार-हत्या प्रकरणमा प्रमाण कसरी नष्ट गरियो भन्ने रिपोट टेलिभिजनबाटै प्रसारण गरियो । यस्ता कैयौं घटनाका खोजपुर्ण रिपोटहरू पत्रकारहरूले उजागर गरेका छन् । चिकित्सा शिक्षामा भएको बेथिति हटाउन डा. गोविन्द केसी कैयौं घटक अश्वजन बसे । तर त्यसको अपेक्षित प्रभाव परेन । त्यस्तै, कुन पदाधिकारी, राजदूत, न्यायाधीश वा ठेकेदार कुन पार्टीको कुन पार्टीकति पैसा खाएर नियुक्त गरेको हो भन्नेसम्मका खबरहरू सार्वजनिक हुन्छन्, जसको न खण्डन हुन्छ, न त कारवाही नै भएको सुनिन्छ । यस्ता गतिविधिका कारण संस्थागत विश्वसनीयतामा ह्रास आउँछ, पदाधिकारीहरूको कार्यक्षमता घट्छ र राजनीतिक नेतृत्वको नैतिक बल गिन्छ । यिनै कारणले गर्दा मन्त्रीहरूका निर्देशनहरू पालना हुदैनन् ।

समृद्ध नेपालको यात्रा

२०६३ को परिवर्तनपछि त्यसअघिको इतिहासलाई प्रतिगामी करार गरेर पुराना संरचनाहरू भत्काइयो र सबै थोक नयाँ सिर्जना गर्न खोजियो । त्यसो गर्ने नै हो भने पनि नयाँ सिर्जना गर्न खोजिएको व्यवस्थाको समग्र चिन्तन र मार्गाचित्र यसका रचनाकारहरूले बाहिर ल्याउनुपर्थ्यो । तर यसका मुख्य रणनीतिकारहरू छिन्निभिन्न भइसकेका छन् । यो अवस्थामा मुलुकलाई कसरी निकास दिने भनेर सोच्नुपर्ने अवस्था आएको छ । सशस्त्र कान्तिका दौरान युवाहरूलाई जेजस्तो सपना बाँडेर युद्धमा होमिएको थियो, त्यो पूरा गर्नैपर्छ । संघीय गणतन्त्रको समग्र चिन्तन, रणनीतिक लक्ष्य र मूल्य-मान्यतालाई परिभाषित, स्थापना र पालना गर्नुपर्छ । हिमाल-पहाड-तराईका किसानहरूले सदियौंदेखि विकास गरेको वन-पशु-कृषि प्रणालीलाई विकास गरेर गरिखाने वातावरण तयार पार्नुपर्छ । मुख्य कुरा, मुलुकको रूपान्तरण र उन्नतिको लाभ सबै तह र तथकाका नागरिकको जीवनलाई छुनुपर्छ । त्यसो हुन सकेन भने मुलुक इन्द्रको अनवरत चक्रमा फेरि फस्न सक्छ, जसले अन्ततः मुलुकको सार्वभौम सामर्थ्य र अस्तित्वलाई कमजोर बनाउँदै विघटनपत पार्न सक्छ ।

durga.paudyal2@gmail.com

गलत संसदीय अभ्यास

सूर्य ढुङ्गेल

राजनीतिक तथा संवैधानिक आधारमा नेपाल सार्वभौमिक, अखण्ड र स्वतन्त्र राज्य हो, जसको सार्वभौमसत्ता र राजकीय सत्ता जनतामा निहित छ । संविधानको प्रस्तावना र भाग १ भित्र पर्ने जम्मा पाँच धारा (प्रावधान) मात्र पढ्नेले पनि नेपालको संविधान पुरै बुझ्न सक्छ । सम्पूर्ण राज्यशक्तिको स्रोत नेपाली जनता भनिएको भए पनि नेपालको राजनीतिक व्यवस्था सिद्धान्ततः संवैधानिक सर्वोच्चता र विधिको शासन गरी दुई मौलिक सिद्धान्तमा आधारित छन् । धारा १ ले संविधानलाई मूल कानून भनेको छ, अनि धारा २ र ४६ मा जनतामा निहित राज्यशक्तिको प्रयोग यसै संविधानमा व्यवस्था गरिएको संघीय गणतन्त्रात्मक संरचनाद्वारा हुने किटानी छ । शक्ति पृथकीकरणको सिद्धान्त अनुरूप स्वतन्त्र न्यायपालिकाको सर्वोच्च अदालतलाई ‘संविधान र कानूनको व्याख्या गर्ने अन्तिम अधिकार’ प्रदान गरेको धारा १२८ मा पढ्न सकिन्छ । यथार्थमा नेपालको संविधानले राज्यव्यवस्था सञ्चालनमा संविधानवाद एवं शक्ति सन्तुलनका के्यौं सयन्त्र राखेको भए पनि सर्वोपरिता ‘सर्वोच्चता अदालत’ लाई सुम्पिएकामा दुई मत हुन सक्दैन ।

संसदको राजनीतिकभन्दा न्यायिक पाटो ढारिलो छ । सर्वोच्च अदालतको संवैधानिक इजलासले समयमा यो व्याख्या गर्नु नै । नेपाललाई संविधानको सम्पूर्णतामा हेर्ने हो भने, न्यायिक सर्वोपरिता भएको संसदीय शासकीय स्वरूप हो भन्न सकिन्छ । शासन पद्धतिलाई संविधानको धारा ७४ ले संसदीय स्वरूप भने पनि संसदीय शासन प्रणालीको व्याख्या संविधानले कहाँ पनि गरेको छैन । संसदीय शासन प्रणालीको पूर्ण व्याख्या राजनीतिशास्त्रको तुलनात्मक अध्ययन र विभिन्न राष्ट्रले अवलम्बन गरेका शासन प्रणालीका अनुभवबाट मात्र प्राप्त गर्न सकिन्छ । यसको अनुभव सबै देशमा एकैनासको हुँदैन । विश्वविविध्यात संविधानाविद् तथा संसदविद् थोमस एर्स्किन मेको सन् १८४४ मा प्रकाशित पुस्तक ‘संसदीय अभ्यास’ को सताइसौं संस्करण गत वर्ष बजारमा आयो । त्यही पुस्तकको आडमा सयौं विद्वान्ले लेखेका संसदीय परम्परा तथा अभ्यास सम्बन्धी तुलनात्मक अध्ययनका लेखहरू हामी पढ्ने गर्छौं । भारतका सुवास कश्यप पनि विश्वप्रसिद्ध संविधानविद् हुन् । उनी तीन दशकसम्म भारतीय संसदको महासचिवका रूपमा कार्यरत थिए । उनले ‘संसदको इतिहास’ का मोटामोटा छु टेली पुस्तकसँगै संसदीय अभ्यास, कार्यविधि तथा कानूनसमेतका किताबहरू लेखेका छन् । अन्तर्राष्ट्रिय संसदीय संघका प्रकाशन तथा सम्मेलनहरू प्रायः संसदकै विषयसम्बद्ध हुन्छन् । चाहेमा हाम्रा सांसद तथा दलीय नेताहरूलाई संसद र संसदीय अभ्यासबारे अध्ययन र विश्लेषण गर्न सामग्रीको कमी छैन । उनीहरूको आफ्नै अनुभव पनि नभएको होइन । अझ आधुनिक प्रविधिले कम्प्युटरमार्फत ज्ञानको तुलनात्मक भण्डार घरदैलोमा पुर्‍याउने गरेको छ । नेपालको संविधानको प्रस्तावनासहित धारा ७४ ले स्पष्ट गरेको छ, ‘नेपालको शासकीय स्वरूप बहुलवादमा आधारित बहुदलीय प्रतिस्पर्धात्मक संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक संसदीय शासन प्रणाली हुनेछ ।’ संविधानमा संसद ठाउँ-ठाउँमा उल्लेख गरिएको छ । संसद सचिवालयले संघीय संसदका दुई अंग, प्रतिनिधिसभा र राष्ट्रिय सभाका साथै संयुक्त संसदीय बैठक सम्बन्धी नियमावली प्रकाशित गरेको छ । यसमा सभामुख र उपसभामुखको निर्वाचन पद्धतिबारे प्रष्ट व्यवस्था छ । तर संसदले यो कार्य समयमै अगाडि बढाएन । यो संसदीय विकीतको ज्यादै गम्भीर विषय हो । लामो अवरोध, गलत दलीय परामर्श र अभ्यासतर्फ संसद उन्मुख हुन थाल्यो । दलीय आदेश हावी हुनु स्वतन्त्र संसदका लागि स्वस्थकर हुँदैन ।

संसदको न्यायिक शक्ति

नेपालको न्याय सम्बन्धी अधिकार निश्चय नै अदालत तथा न्यायिक निकायबाट प्रयोग गरिन्छ (धारा १२६) । सर्वोच्च अदालतलाई मात्र ‘संविधान र कानूनको अन्तिम व्याख्या गर्ने अधिकार छ’, जुन सबैले बाध्यकारी रूपमा मान्नुपर्छ । त्यसैले यसलाई अभिलेख अदालत पनि भनिन्छ । संघीय संरचना र संवैधानिक इजलासका साथै स्थानीय न्यायिक समितिको संरचनाबाट घेरिएको सर्वोच्च अदालतमाथि कैयौं नयाँ अभिभारा थर्पिंदै आएका छन् । यस अघिधमा संविधान कायान्वयनको थप जिम्मेवारी अदालतले बोक्नुपर्ने अवस्था छ । तर, अहिले देश गलत

संसदीय अभ्यासमा अड्केका बेला पछि गएर संवैधानिक इजलासले संसदीय विषयमा बोल्नुपर्ने अवस्था नआउला भन्न सकिँदैन । वर्तमान अवस्थाले संसदीय अभ्यास एकदलीय अवधारणतर्फ बढ्दै गएको देखाउँछ । यद्यपि संविधानले न्यायिक अधिकार प्रयोग गर्न संविधान तथा कानूनको अन्तिम व्याख्या गर्ने सबैभन्दा माथिल्लो तहमा सर्वोच्च अदालतलाई राखेको छ । यसको नेतृत्व गर्ने जिम्मा प्रधान न्यायाधीशमाथि सुम्पिएएको छ । संवैधानिक सर्वोच्चता स्वीकार गर्ने लोकतान्त्रिक मुलुकमा स्थापित यो एक विश्वव्यापी मान्यता पनि हो । तर, सर्वोच्च अदालतमाथि पनि अपवादका रूपमा बढी शक्तिशाली जनप्रतिनिधिमूलक न्यायिक अधिकार प्रयोग गर्न पाउने राजनीतिक न्यायिक निकाय संघीय संसद छ भन्ने हामीले विसन्नु हुँदैन । संविधानले नै संसदीय सर्वोच्चता त्रिकारको यो शक्ति पृथकीकरण अन्तर्गत नै रहने शक्ति सन्तुलनको व्यवस्था हो ।

नेपालको संविधान र कानूनको गम्भीर उल्लङ्घन गरेमा र साथै आफ्नो पदीय जिम्मेवारी पूरा गर्न नसकेका आधारमा राष्ट्रपति तथा सर्वोच्च अदालतका प्रधान न्यायाधीशलाई समेत महाभियोग लगाएर संसदीय न्यायिक प्रक्रियाद्वारा पदमुक्त गर्नसक्ने अधिकार संविधानको धारा १०१ ले संसदलाई दिएको छ । यसरी नै सभामुख, उपसभामुख,

जारी गर्ने असंवैधानिक र असंसदीय संस्कारको विकास भयो । यसलाई रोक जरुरी छ । पूर्वसभामुख कृष्णबहादुर महारालाई दलले राजीनामा दिन निर्देशन दियो । उनलाई पदमुक्त गर्न अन्य संवैधानिक बाटा थिए, तर अपनाइएन । उपसभामुख शिवमाया तुम्बाहाङ्गलाई अहिले राजनीतिक दबावमा राजीनामा दिन बाध्य गरियो । उनी सक्षम सभा सञ्चालक थिइन् । नेतृत्वको गुण भएकी महिला पनि थिइन् । यसले अस्वरथ सत्तासीन दल र यसका अस्वस्थ नेताबाट संसदीय अभ्यास एकदलीय साम्यवादतर्फ उन्मुख हुने र गलत असंवैधानिक अभ्यासमा अघि बढ्दै जाने डर बढेको छ ।

संसदीय अभ्यासको विषयमा प्रतिपक्ष र अन्य दल चुपचाप छन् । संविधानको पालक र संरक्षकको जिम्मा प्राप्त राष्ट्रप्रमुख दलीय दम्भको उन्माद बोकेका सत्तापक्षीय नेताहरूको चेपुवामा पर्नुभएको हो कि भन्ने आशंका उत्पन्न हुन थालेको छ । उहाँका औपचारिक संवैधानिक सल्लाहकार प्रधानमन्त्री स्वयं अस्वस्थ हुनुहुन्छ । महान्यायाधिवक्ता कार्यालयसँग पनि उहाँले परामर्श गर्न सक्नुहुन्छ । अन्य राष्ट्रिय दलहरूले पनि उहाँलाई टेवा दिन खोजेको देखिँदैन । देशको राजनीतिक तुर्वालो हटाउन उहाँले इमानदारीपूर्वक केही भूमिका खेल्न आँट गर्न सक्नुहुन्छ कि हुन्न, त्यो हेर्न बाँकी नै छ । उहाँले संसदलाई सम्बोधन गरेर सहयोग लिन

राष्ट्रिय सभाका अध्यक्ष र उपाध्यक्षलाई पदअनुकूल आचरण नगरेको आरोपमा सम्बन्धित सदनले पदमुक्त गर्न सक्छ (धारा ९१, ९२) । संसदका अन्य न्यायिक विशेषाधिकार पनि छन् । गम्भीर संवैधानिक तथा कानुनी उल्लङ्घन गरेको अभियोग मात्र नभई महाभियोग लगाएर राष्ट्रका प्रमुख राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति एवं सर्वोच्चका न्यायाधीशलाई समेत हटाउन सक्ने संवैधानिक अधिकारप्राप्त संसदको सभापतित्व गर्ने सभामुखको चयनमा राजनीतिक दलहरूले विशेष गरी सत्तासीन दलको असंवैधानिक र असंसदीय व्यवहारले देश आज विश्वसामु लज्जाले भुक्नुपरेको छ । लोकतन्त्रको नारा संविधान र पार्टीको घोषणापत्रमा लेखेर हुँदैन, नेता र दलको आचरण र व्यवहारमा देखिनुपर्छ ।

अस्वरथ दलीय दबाव

सित्रारष्ट्रहरू नेपालको दलीय संसदीय विचलनबाट अर्चामित भएका छन् । यस्ता नेतालाई निर्वाचित गरेकामा मतदाताले आफैँलाई धिक्कान थालेका छन् । स्वतन्त्र र निष्पक्ष न्यायिक अधिकार प्रयोग गर्नुपर्ने संसदका सभामुख र उपसभामुखलाई दलीय निर्णयबाट राजीनामा दिन आदेश

सक्ने ठाउँ पनि छ । देशको सर्वश्रेष्ठ लोकतान्त्रिक संघीय संविधान भनी जारी गर्ने पूर्वराष्ट्रपति रामवरण यादव र दावी गर्ने पूर्वसभामुख सुवासचन्द्र नेम्वाङ यो स्थिति कति दिन टुलुटुलु हेरेर वस्नुहुन्छ ? हेर्न बाँकी छ । अहिलेसम्म असंवैधानिक अभ्यासबारे उहाँहरूले केही बोल्नुभएको छैन । अहिले संसदीय अभ्यासको विषय सत्तासीन साम्यवादी दल, विशेष गरी पूर्वमाओवादी नेता र सञ्चार माध्यममा केन्द्रित देखिन्छ । संविधान र संसदीय विश्वव्यापी मान्यतातर्फ हेर्ने फुसंद नेपालका नेतालाई छैन । एर्स्किन मे र सुवास कश्यपका संसदीय ठेली उहाँहरूले हेर्नुभएकै छैन होला । संसदीय अभ्यास पनि माओवादी सिद्धान्तमै अधकल्को रूपमा अगाडि बढ्ने सम्भावना देखिँदै छ । अमेरिकी र हाम्रा छिमेकी नेतृत्वकर्मी नेपालको अभ्यास केही समय अधिनायिकी प्रवृति अनुरूप प्रभावित नहोला भन्न सकिँदैन । लोकतन्त्र र संसदीय अभ्यासको नयाँ सोच नेपालका लागि आवश्यक भइसकेको छ । अन्याय, प्रधानमन्त्रीको अस्वस्थतासँगै संसदीय अभ्यास पनि गम्भीर विरामी पर्ने डर बढ्दै छ ।

ढुङ्गेल संविधानका ज्ञाता तथा वरिष्ठ अधिवक्ता हुन् ।

भान्सामा रुमलिएको पितृसत्ता

सरू पौखरेल

अंग्रेजीमा एउटा

भनाइ छ- ‘द वे टु

अ म्यान्स हार्ट इज

थ्रु हिज स्टोमक’ ।

पुरुषको मन जित्न

मीठो खुवाउनुपर्छ

भन्ने आशयका

यस्ता भनाइलाई

पितृसत्ताले नै

बढावा दिएको हो ।

घर फर्केपछि पुरुषले तमाखु हातमा लिएर बस्दा चुलोको धुँवाँसँग पौठोरोरो खेल्दै सबैका लागि खानाको व्यवस्थापनमा जुट्थे । सबैलाई खुवाएर अन्त्यमा आफूले बचेको खाने, जुठा भाँडा र जुठो चुलो चोख्याउने धन्दा सक्ने सुद्धा अरूले एक निद्रा पुर्‍याइसकेका हुन्थे । यो क्रमले पछिसम्म निरन्तरता पाइरह्यो ।

कालान्तरमा भान्सा र कृषिकार्यबाट महिलाले उद्योग-व्यवसायमा खुट्टा हाल्न थाले । तर कार्यक्षेत्र जाँति विस्तार भए पनि भान्साको जिम्मेवारीबाट महिलाले कहिल्यै उन्मुक्ति पाउन सकेनन् । अहिले पनि श्रीमान्सहरकै आर्थिक र पदीय जिम्मेवारी वहन गर्ने महिला कार्यक्षेत्रबाट घर फर्केपछि श्रीमान् हातमा रिमोट र मोबाइल समातेर सोफामा आराम गर्न ढाँक्दैदा चिया, नास्ता र वेलुकाको खान्की निर्माणमा जुट्दा बाध्य हुन्छन् ।

अंग्रेजीमा एउटा भनाइ छ- द वे टु अ म्यान्स हार्ट इज थ्रु हिज स्टोमक (लोनेमानिसको हृदयसम्मको बाटो उसको पेट भएर जान्छ) । पुरुषको मन जित्न मीठो खुवाउनुपर्छ भन्ने आशयका यस्ता भनाइलाई पितृसत्ताले नै बढावा दिएको हो । महिलालाई खुवाउन सजिलो छ, लोनेमानिसलाई मीठो-मसिनो खुवाउनुपर्छ भन्ने मान्यता भान्सा सम्हाले हाम्रा आमा, दिदीबहिनीहरूमा अद्यापि छ । हामी र हाम्रा आमाहरू धेरै ब्रत बसिरहँदा हाम्रा श्रीमान् र बुवाहरू भोको वसेको प्रायः देख्न पाउँदैन । आफू खाली पेट वसेको दिन पनि परिवारलाई पकाएर खुवाउने जिम्मेवारी भने महिलाकै हुने गर्छ ।

मेरी एक परिचित बहिनी छिन्, जसको भर्बर विहे भएको छ । श्रीमान्-श्रीमती दुवै कानून अधिकृत हुन् । माइतीमा एक्सी छेरी उनी । विहे गरेको चौथो दिन आफैले तयार गरेका भान्सामा सबैले खाइसकेपछि सासूले भाँडाका पाँचमा बचेका

खानेकुरा ‘अव तिमीले खाए हुन्छ’ भन्दा आफूले दुई गाँस पनि निलन नसकेको उनी बताउँछिन् । कसै-कसैका घरमा छोरामाच्छेरूहरूाई दूध र महिलालाई चिया बाँड्ने चलन देखा लाग्छ- पितृसत्ताको मूलजरो भान्सामै छ । मीठो-मसिनो पुरुषको मुखमा परेपछि मात्र महिलाको भागमा आउँछ । अर्की एक बहिनी छिन्, अलि होचो कदकी । भान्सामा चिया पकाउन उनी पिरामा चढेको देखेपछि, बेलै कोतुहल राखे । उनले भनिन्, ‘अरलो बनाइदिन लगाउनुभएछ बूढाले । आफू होचो मान्छे, यसमा नचढी त पकाउने नभिल्ने !’

अरू योग्यतालाई पछार्न सफल हुन्छ, कमजोर भान्सा व्यवस्थापन । छोरोले एक कप चिया राम्ररी नउमाल्दा ‘थिति पनि धन्न गरेको छ’, छोरी चाँहि एउटा गोलो रोटी नवेल्दा ‘ढंग नभएको’ !

चुरा बजेको हातको पो चिया मीठो ! फलानाकी श्रीमती वितिन, चुलो निभ्यो ! भान्सा सम्हाल्ने किम्वि बिहे गर्छ, पुरुष ! पत्नी बितेपछि पत्नीवियोगमा छटपटिए पनि भान्साकै बहानामा पुनर्विवाह गर्न राजी हुन्छन् लोनेमानिस, राजी गराउँछ पितृसत्ता ।

भान्सामा पाके तरकारी करेसावारीमा लगाउन किन महिलालाई मात्र जाँगर चल्छ ? रोजेर तरकारी खानुपर्ने पुरुष बजारवाट एक झोला तरकारी किन्न किन अल्छी गर्छ ? भान्सामा के-के आवश्यक छन्, के मिसाएर के खाना बन्छ, चुलो खानामा के पोषण छ, केले तागत दिन्छ – पूरा व्यवस्थापनको जिम्मा महिलाले नै लिन्छन् । विडम्वना, यो कार्यलाई श्रम मान्ने गरिँदैन । पितृसत्ताले महिलालाई मात्र होइन, पुरुषलाई पनि कठपुतली बनाइदिन्छ । पकाउनमा सोखिन मान्छेलाई ‘आइमाईको काम गरेर समय कटाउँछ’ भनिदिन्छ पितृसत्ताले । आफूसरह नै काम गरेकी श्रीमतीलाई विवेक गरेर चियाको भाँडो बसाइँदैन, तरकारी केलाइँदैन, भान्सामा अलिकति सहयोग गरिँदैन खोज्ने श्रीमान्लाई जोइडिङ्गो नाम दिएर हक्काइदिन्छ ।

पितृसत्ता यस्तो सोच हो, जसले महिलालाई पुरुषभन्दा निम्न दर्जामा राख्न खोज्छ । यो एक पुरस्ताबाट अर्को पुस्तकामा सरिरहँदा, सबैभन्दा ठूलो चीज खानु हो र पनि, भातभान्साको कार्यबाट उम्काइरहन्छ पुरुषलाई र महिलाका पाइलाहरूलाई त्यसकै बोभले सधै गर्दा बनाइदिन खोज्छ ।

श्रीलंकाली गृहयुद्ध

‘बेपत्ता सबैको मृत्यु’

कोलombo (एजेन्सी)- श्रीलंकाली राष्ट्रपति गोताबय राजापक्षेले देशको गृहयुद्धमा बेपत्ता सबैको मृत्यु भएको घोषणा गरेका छन् । तालिम विद्रोहलाई अन्त्य गरेको एक दशकपछि गृहयुद्धका समयमा बेपत्ता सबैको मृत्यु भएको सरकारले पहिलो पटक औपचारिक रूपमै स्वीकार गरेको हो ।

३० वर्ष बढी चलेको श्रीलंकाली गृहयुद्ध सन् २००९ मा अन्त्य भएको थियो । गृहयुद्धका बेला २३ हजार ५ सय बढी मानिस बेपत्ता भएको सरकारी तथ्यांक छ । विखण्डनवादी तामिल विद्रोहीलाई दबाउन महत्त्वपूर्ण सैन्य भूमिका निर्वाह गरेका वर्तमान राष्ट्रपति राजापक्षेले राष्ट्र संघका एक प्रतिनिधिसंगको भेटमा बेपत्ता सबैलाई मृत्यु प्रमाणपत्र दिनका लागि कदम चालिने बताएका छन् ।

‘बेपत्ता मानिससम्बन्धी मुद्दालाई सम्बोधन गर्नेबारेको योजना राष्ट्रपति राजापक्षेले बताउनुभयो,’ राष्ट्र संघका आवासीय प्रतिनिधि हाना सिंगरसंगको भेटबारे राष्ट्रपति कार्यालयले जारी गरेको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ, ‘बेपत्ता मानिस वास्तवतै मरिसके ।’ बेपत्ता सूचीमा रहेकामध्ये ५ हजार सरकारी सुरक्षा गणिका सदस्यसमेत छन् । अधिकांश बेपत्ता मै २००९ मा सरकारी कारवाहीमा ध्वस्त भएको तामिल विद्रोही समूह (लिट्टे) ले अपहरण गरेकाहरू रहेकोले उनीहरू मारिएको निष्कर्षमा सरकार पुगेको विज्ञप्तिमा भनिएको छ । ‘बेपत्ता पारिएकाको परिवारले पनि यसबारे बताएका छन् । यद्यपि उनीहरूलाई के गरियो भन्नेबारे परिवारका सदस्य पनि जानकारी छैनन् र बेपत्ता भएको दावी गरिरहेका छन्,’ राष्ट्रपति राजापक्षेले राष्ट्रसंघीय प्रतिनिधिसँग बताए ।

तामिल युद्ध र मार्क्सवादी विद्रोहपछि कतै नभेटिएका मानिसबारे अनुसन्धानका लागि राजापक्षेअघिको सरकारले सन् २०१८ मा बेपत्ता व्यक्तिका लागि छुट्टै कार्यालयको स्थापना गरेको थियो । श्रीलंकाली गृहयुद्धको अन्त्यतिर सरकारले कम्तीमा ४० हजार तामिल नागरिकको हत्या गरेको अन्तर्राष्ट्रिय अधिकावादी समूहहरूले दावी गर्दै आएका छन् ।

वर्ल्ड इकोनमिक फोरम

जलवायु परिवर्तनको मुद्दा छाडेर अमेरिकी अर्थतन्त्रको प्रशंसा

डाभोस (एजेन्सी)- स्विजरल्यान्डमा मंगलबारबाट सुरु भएको वर्ल्ड इकोनमिक फोरमको प्रमुख विषयवस्तु बाहिर गएर अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्पले आफ्नो देशको अर्थतन्त्रको प्रशंसा गरेका छन् ।

शुक्रबार समापन हुने फोरममा सम्बोधन गर्दै ट्रम्पले अमेरिकाको उच्च आर्थिक वृद्धिदरको आफूले नेतृत्व गरेको बताउँदै विश्वलाई अमेरिका लगाती गर्न आग्रह गरे पनि यस वर्षको प्रमुख मुद्दा जलवायु परिवर्तनबारे भने केही बोलेनन् । ३० मिनेट लामो सम्बोधनमा ट्रम्पले लगभग सबैजसो समय आफ्नो कार्यकालमा अमेरिकी अर्थतन्त्र सुदृढ भएकोमै जोड दिए ।

स्विजरल्यान्डमा भेला भएका विश्वका उच्च व्यापारिक र राजनीतिक नेतृत्वले यस वर्षको भेलामा जलवायु परिवर्तनको विषयलाई प्रमुख मुद्दा बनाएका छन् । ‘विश्व वजारमा अमेरिकी फिर्तीबारे मैले तपाईंहरूलाई भनेको थिएँ, दशकदीर्घामा वसेका मानिसलाई सन् २०१८ मा बोलेको कुरा स्मरण गराउँदै ट्रम्पले भने, ‘अमेरिका अहिले विश्वले कहिले नदेखेको आर्थिक सम्पन्नताको मध्याविन्दुमा रहेको आज स गर्वका साथ घोषणा गर्छु ।’

मंगलबारबाट अमेरिकी माथिल्लो सदन सिनेटमा सुरु हुने ऐतिहासिक महाअभियोग अनुसन्धानबारे केही उल्लेख नगरी ट्रम्पले सम्बोधन गरे पनि डाभोसमा सुरु भएको वर्ल्ड इकोनमिक फोरमको समाचार

स्विजरल्यान्डको डाभोसमा मंगलबारबाट सुरु भएको वर्ल्ड इकोनमिक फोरममा सम्बोधन गर्दै अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्प ।

सञ्चालन गर्न पुगेका पत्रकारको जवाफबाट भने उनी बचन सकेनन् । ‘यो लाजमर्दो छ,’ महाअभियोग प्रक्रियालाई उद्घाटन गर्दै ट्रम्पले भने । महाअभियोग अनुसन्धानकै बीच ट्रम्प दुईदिने डाभोस भ्रमणमा पुगेका हुन् । डाभोसमा ट्रम्पले सुदृढ अर्थतन्त्रबारे बोलेका केही दावी भने सही रहेको अमेरिकी अर्थविद् केन्थेय रोगोफले बताएका छन् । यद्यपि ट्रम्पले हवाईटहाउसको

नेतृत्व लिँदा पनि अमेरिकी अर्थतन्त्र खराब नरहेको उनले जिकिर गरेका छन् । ‘पछिल्ला १० वर्ष अमेरिकी अर्थतन्त्र एकदमै राम्रो छ, जसमा ट्रम्प कार्यकालको तीन वर्ष पनि पर्छ,’ उनले भने, ‘आलोचना नहोस् भनेर जलवायु परिवर्तनबारे ट्रम्पले नबोलेको हुन सक्छ ।’ फोरमको यस वर्षको मुख्य विषय नै वातावरणसम्बन्धी मुद्दा हो र ट्रम्पको मरिन् वान हेलिकप्टर

अवतरण भएको डाभोसस्थित अवतरण क्षेत्रमा पनि हिउँले ‘एकट अन क्वाइमेट’ लेखिएको थियो । विश्वका शक्तिशाली राष्ट्रहरूले जलवायु परिवर्तनसँग लड्नका लागि भनेर सन् २०१५ मा फ्रान्सको राजधानी पेरिसमा गरेको सम्झौताबाट गत वर्ष ट्रम्पले एकतर्फी रूपमा हात फिक्किसकेका छन् । सो सम्झौतामा जलवायु परिवर्तन गराउने प्रमुख कारक

तातो ग्यासको उत्सर्जन रोक्नका लागि लगभग २ सय राष्ट्रले लक्ष्य तय गरेका थिए । ट्रम्पले भने पेरिस सम्झौतालाई अमेरिकी अर्थतन्त्रका लागि अनावश्यक बोझ भएको तर्क दिँदै हात फिक्केका थिए । अमेरिका बाहिरिएपछि सो सम्झौता कार्यान्वयनका लागि अनेक चुनौतीको सामना गर्नु परिरहेको वातावरणविद्ले बताउने गरेका छन् ।

ट्रम्पले वर्ल्ड इकोनमिक फोरमको सक्रियतामा विश्वभर १० खर्ब रूप्य रोप्ने कार्यक्रममा अमेरिका सहभागी हुने सम्बोधनका क्रममा बताउँदा दशकदीर्घामा वसेकाहरू मौन रहे । कसैले पनि उनको घोषणामा ताली बजाएनन् ।

यसैबीच, वर्ल्ड इकोनमिक फोरम चलिरहेँदा विश्वका वातावरणसम्बन्धी अभियन्ताहरूले पनि आवाज उठाइरहेका छन् । ट्रम्प आलोचनामा परेकी वातावरणसम्बन्धी अभियन्ता ग्रेटा थनर्गले विश्वका राजनीतिक र व्यापारिक नेताले ‘क्लोडवार्मिड’ को चुनौतीलाई गम्भीरताका साथ नलिएको आरोप लगाएकी छन् । ‘रूप्य रोप्नु वास्तवमै राम्रो हो तर यो पर्याप्त छैन,’ १७ वर्षीया किशोरी थनर्गले बताइन् । नोबेल पुरस्कार विजेता अर्थशास्त्री जोसेफ स्टिगलिटजले पनि जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी विषयमा ट्रम्पले केही नबोलेको भन्दै आलोचना गरेका छन् ।

‘रूप्य रोप्न सहयोग गर्छु’ भने पनि जलवायु परिवर्तनमा केही नबोलेका कारण यसको अर्थ छैन,’ उनले भने ।

इन्टरपोलका पूर्वप्रमुखलाई १३ वर्ष जेल

बेइजिङ (एजेन्सी)- चीनले घुस लिएको आरोपमा अन्तर्राष्ट्रिय प्रहरी संगठन (इन्टरपोल) का पूर्वप्रमुख मेङ हङवेईलाई १३ वर्ष ६ महिना जेल सजाय तोकेको छ ।

२० लाख डलर घुस लिएको अभियोगमा उनलाई जेल सजाय तोकिएको हो । उत्तरी चीनको तियानजिन सहरस्थित नम्बर वान इन्टरमेडियरी कोर्टले मंगलबार एक विज्ञप्ति जारी गर्दै मेङले फैसला स्वीकार गरेको र पुनरावेदन नगर्ने जनाएको छ । उनलाई जेल सजायबाहेक २० लाख युवान जरिवाना पनि गराइएको छ ।

६६ वर्षीय मेङले सार्वजनिक सुरक्षा उपमन्त्री र सामुद्रिक हहरी प्रमुखसहित विभिन्न सरकारी ओहदामा रहेँदा पदको दुरुपयोग गर्दै २१ लाख डलर घुस लिएको अदालतसमक्ष स्वीकार गरेको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ । उनले आफू मातहतका कर्मचारीलाई समेत प्रबाभमा पारेका आरोप लगाइएको थियो । मेङलाई सबै पद र चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टीबाट यसअघि नै मुक्त गरिएको थियो ।

चीनमा यस प्रकृतिका अपराधमा कडा सजाय हुने गरेको भए पनि अनुसन्धानमा मेङले गरेको सहयोग र उनीमाथि लागेका सबै आरोप स्विकारेका कारण उनलाई कम सजाय भएको अदालतले जनाएको छ ।

सन् २०१६ मा इन्टरपोलका अध्यक्ष निर्वाचित मेङ सन् २०१८ को अन्त्यतिर फ्रान्सबाट चीन जाँदा हराएसँगै उनको चार वर्षीय कार्यकाल छोट्याइएको थियो । मेङ कहाँ गए भन्नेबारे इन्टरपोललाई

जानकारी गराइएको थिएन । अध्यक्ष बेपत्ता भएपछि औपचारिक रूपमै मेङबारे चीनसमक्ष जानकारी माग गर्न इन्टरपोल वाध्य भएको थियो । पछि, मेङले पदबाट राजीनामा दिएका थिए । त्यसको एक महिनापछि चिनियाँ अधिकारीले उनलाई पक्राउ गरिएको र घुस लिएको आरोपमा छानबिन भइरहेको पुष्टि गरेका थिए ।

चिनियाँ अदालतको निर्णय बाहिरिएसँगै दुई सन्तानसहित फ्रान्सै रहेकी मेङ पत्नी ग्रेस मेङले भने चिनियाँ प्रशासनले भुट बोलीरहेको र आफ्नो पति जीवितै छन् भनेर प्रश्न गरेकी छन् ।

उनले आफ्ना पतिलाई चीनमा पक्राउ हुनबाट जोगाउन र उनको परिवारलाई हेरचाह गर्न नसकेको भन्दै इन्टरपोलमाथि आरोप लगाइरहेकी छन् । केही समयअघि मेङका वकिलहरूले यस विषयमा नेदरल्यान्डको हेगस्थित मध्यस्ततासम्बन्धी स्थायी अदालतमा कानुनी उजुरी दर्ता गरेका थिए ।

चिनियाँ राष्ट्रपतिको भ्रष्टाचारविरोधी अभियानकै क्रममा मेङमाथि पनि अनुसन्धान गरिएको चिनियाँ अधिकारीहरूले बताएका छन् ।

ह्यारी बहिर्गमनको कारण ‘सञ्चारमाध्यम’

३५ वर्षीय ह्यारीले सञ्चारमाध्यमप्रति चित्त दुखाएको यो पहिलो पटक भने होइन

लन्डन (एजेन्सी)- बेलायती राजसंस्थाका उत्तराधिकारी युवराज चार्ल्सका द्वितीय पुत्र राजकुमार ह्यारी र उनकी पत्नी मेगन मार्केलले शाही जिम्मेवारी त्यागेर आर्थिक रूपमा निर्भर हुने घोषणा गरेपछि, यसबारे विश्वभर विभिन्न टीकाटिप्पणी भइरहेका छन् ।

राजकुमार ह्यारीले कसैसँग सल्लाह नै नगरी शाही जिम्मेवारी त्याग्ने घोषणा गरे पनि यस्तो निर्णयसम्म पुग्न विभिन्न कारणले खेलेको बुझिन्छ । राजकुमार ह्यारीकै भनाइलाई मान्ने हो भने उनले शाही जिम्मेवारी त्याग्नुमा सञ्चारमाध्यम पनि एक कारक हो । आफू जन्मेकै दिनदेखि केही पत्रकारले आफूलाई विभाजित गरेको आरोप लगाउँदै उनले शाही जिम्मेवारी त्यागेको शैलीबारे भने पछुतो मानेका छन् ।

कार दुर्घटनामा मारिएकी आफ्नी आमा राजकुमारी डायनालाई उद्घाटन गर्दै ह्यारीले आइतबार गरेको व्याक्तिगत

सम्बोधनमा शान्तिपूर्ण जीवन चाहेकाले ‘शाही जिम्मेवारी त्याग्नुको विकल्प नरहेको’ बताए । ‘२३ वर्षअघि मैले मेरो आमा गुमाउँदा, तपाईंहरूले मलाई तपाईंको पछेटामुनि राख्नुभयो,’ एचआईबीसँग स कर्मागत युवाहरूलाई समर्थन गर्ने अफ्रिका आधारित उनको च्याप्रीटी ‘लन्डन फर सेन्टेबेल’ मा आयोजित डिनरमा उनले भने, ‘तपाईंहरूले मलाई धेरै समयदेखि नियाल्नुभयो तर सञ्चारमाध्यम शक्तिशाली फौज हो । एकअर्काबीचको हाम्रो सामूहिक समर्थन एक दिन धेरै शक्तिशाली हुनेछ र त्यसलाई चिन् हामी सफल हुनेछौं ।’ दशकदीर्घामा वसेका अधिकशले आफूलाई हुक्को देखेकाले उनीहरूले राजकुमार वा दुयुक्तका रूपमा नभई ह्यारीका हैसियतमा सच्चाई सुन्न चाहेको उनले सम्बोधनको सुरुवातमै बताएका थिए ।

बेलायती महारानी एलिजाबेथ द्वितीयाले शनिबार राजकुमार ह्यारी र उनकी पत्नीले शाही जिम्मेवारी त्याग्नेबारेका सर्वतह्र घोषणा गरेको थिइन् । ह्यारीको निर्णयबारे बेलायती शाही परिवारमा भएको छलफलपछि, महारानी एलिजाबेथले एउटा निष्कर्षमा

पुगिएको र ‘रचनात्मक तथा समर्थनयुक्त बाटो भेटिएको’ विज्ञप्तिमार्फत जनाएकी थिइन् । महारानी एलिजाबेथले शनिबार घोषणा गरेको नयाँ सर्वतनुसार ह्यारी र मेगनले आउँदो वसन्त ऋतुदेखि ‘रोयल हाइनेस’ पदवी र सार्वजनिक कोष पनि प्रयोग गर्न पाउने छैनन् ।

ह्यारीको आइतबारको सम्बोधनबाट भने स्वतन्त्र हुँदा केही शाही जिम्मेवारी सम्हाल्न सक्नेबारे उनीहरूले गरेको इच्छालाई राजदरवारले स्वीकार नगरेको प्रष्ट हुन्छ । जिम्मेवारी त्याग्दै गर्दा पनि महारानी, कमनवेल्थ र सैन्यसम्बन्धलाई विनाकुने सार्वजनिक कोषको सहयोगमा सेवा गर्ने हाम्रो चाहना थियो । त्यो सम्भव भएन,’ उनले भने, ‘यही कारणले मलाई दुखी बनाएको छ ।’ मैले लिएको निर्णय हलुका रूपमा आएको हैन । कैयौं वर्षका चुनौतीपछि यो निर्णय लिइएको हो र मलाई थाहा छ म सधैं सही

थिइन तर जसरी घटनाक्रम बहिरहेका थिए शाही जिम्मेवारी त्याग्नुको विकल्पै भएन,’ ह्यारीले बताए ।

३५ वर्षीय ह्यारीले सञ्चारमाध्यमप्रति चित्त दुखाएको यो पहिलो पटक भने होइन । केही समयअघि पनि उनले केही सञ्चारमाध्यममाथि मुद्दा दायर गर्न लागेको स्वीकारेका थिए । एउटा अन्तरवार्तामा सञ्चारमाध्यमको व्यवहारकै कारण मेगनले पनि आफू नी आमा डायनाकै निर्यात भोग्नुपर्ने त्राससमेत व्यक्त गरेका थिए । ह्यारी पत्नी मेगन पूर्वअमेरिकी अभिनेत्री हुन् । उनले पूर्वपति कलाकार एवं निर्माता ट्रेभर एंगेल्सन्सँग सन् २०१३ मा सम्बन्धविच्छेद गरेकी थिइन् । ह्यारी र मेगनबीच सन् २०१८ मा बेलायती शाही परम्पराअनुसार विवाह भएको थियो । उनीविच्छेद शाही मान्यता उल्लंघन गरेको र अवसरवादी बनेको लगायतका नकारात्मक समाचार बाहिरिएका थिए ।

Energy Efficiency GRANT Extended until December 2020

Considering the increased number of applications and requests, Rastriya Banijya Bank Limited (RBBL) with the support from the German Development Bank (KfW) is pleased to announce the extension of the Energy Efficiency Programme until December 2020. Under the Programme, grants are provided to companies for their investments in energy efficiency measures.

Companies that have undertaken an energy audit and have invested in energy efficiency measures after May 2017 or are planning to invest in such measures are highly encouraged to apply. For those interested in conducting an energy audit, a subsidy for conducting an energy audit is also available.

Details on the application procedure, application form, eligibility criteria, Energy Audit subsidy etc. are available on <https://energy-efficiency-nepal.com/> or please contact the below address for details:

The Programme is executed under the Financial Cooperation (FC) between the Government of Nepal and the Federal Republic of Germany. RBBL being a project executing agency is responsible for the Grant Management.

राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि.
RASTRITYA BANIJYA BANK LTD.

...तपाईंको आफ्नै बैंक

Nepal Energy Efficiency Programme
Rastriya Banijya Bank Limited
Corporate and SME Credit Department
Central Office: Singadurbar Plaza
Kathmandu, Nepal
Contact Person: Hom Raj Bhattarai
Tel: +977 (1) 425-2595 Ext 3724
Mobile: 9849658465
Email: homraj.bhattarai@rbb.com.np

HONDA NEW YEAR

GET UPTO **15** TOLA GOLD

ON THE SPOT FINANCE @ **30%** DOWN PAYMENT

EXCHANGE & LOYALTY **BONUS**

FREE **1** YEAR COMPREHENSIVE INSURANCE

FREE **1** YEAR ROAD TAX

ON THE SPOT EXCHANGE

Rs. 20,000 WORTH ACCESSORIES

OFFER IS VALID TILL 31ST JAN, 2020

Honda Cars Showroom, Dhobighat, Ring Road, Lalitpur
T: 01-5153041, 01-5153542 M: 9801159022, 9801124040
E: sales.car@syakarhonda.com
www.honda.com.np

Ocean Auto Butwal | Ph no:9857030252, 071-547152
E-mail: oceanauto458@gmail.com

Auto Hub Concern Pvt. Ltd. Bharatpur-12, Chitwan, Nepal
Ph no: 9855055697, 9851254524, 056-530660

Vishwakarma Auto Mart Pokhara | Ph no: 9856020789, 061-526899
E-mail: vishwakarma63@gmail.com

Kapuri Brothers (Biratnagar) Kanchanbari, Biratnagar | Ph. No. 021-463805, 9802600501
E-mail: biratnagrhonda@hotmail.com, kapuri.brothers@gmail.com

Authorised Dealers:
Joshi Automobiles Pvt. Ltd. (Kathmandu)
Tel: 01-4354021, 01-4721027, Fax: 01-4354020
E-mail: joshiautomobiles@gmail.com

बर्गिकृत डिस्प्ले अब मल्टिकलरमा पनि छापन सकिने

श्याम स्वेत: रु. ३०००/- *
 स्पट कलर: रु. ३५००/- *
 मल्टि कलर: रु. ५०००/- *

* उपरोक्त दररेटहरूमा मूल्य अभिवृद्धि कर समावेश गरिएको छैन ।

सिंहदरबार र हैदराबाद हाउसबाट आईसीपी उद्घाटन

विराटनगर १८ मा मंगलबार एकीकृत जाँच चौकी उद्घाटन गरिँदै। जाँच चौकी सञ्चालनसँगै विराटनगर भन्सारबाट आयात-निर्यात सहज हुने भएको छ। तस्विर : देवनाारायण साह, कान्तिपुर

मोरङ (कास)- भारतीय सहयोग परियोजनाअन्तर्गत विराटनगर-१८ बुधनगरमा निर्मित एकीकृत जाँच चौकी (आईसीपी) को मंगलबार उद्घाटन भएको छ।

प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले काठमाडौँस्थित सिंहदरबार र भारतका प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले नयाँदिल्लीस्थित आफ्नो कार्यालय हैदराबाद हाउसबाट स्विच थिचेर आईसीपी उद्घाटन गरेका हुन्। आईसीपी सञ्चालनमा आएसँगै यहाँका उद्योगी व्यवसायीले वर्षौंदेखि विराटनगर भन्सारबाट आयात-निर्यातमा

खेपिरहेको समस्या समाधान हुने भएको छ। भारत सरकारले आईसीपी उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयअन्तर्गतको नेपाल इन्टरमोडल यातायात विकास समितिलाई हस्तान्तरण गरेको छ। बोर्डले तत्काल आईसीपी सञ्चालनको जिम्मा ट्रान्स नेपाललाई दिएको छ।

आईसीपी सञ्चालनमा आएपछि मालवाहक सवारी भारतबाट नेपालतर्फ र नेपालबाट भारततर्फ आउन/जान सुरु भएको नेपाल इन्टरमोडल यातायात विकास समितिका

निर्देशक हेमन्द्रमोहन शाहीले बताए। पूर्ण रूपमा आईसीपी सञ्चालनमा ल्याउन एक साता समय लाग्ने उनको भनाइ छ।

आईसीपी सञ्चालन भएपछि विराटनगर भन्सारबाट भारततर्फ गतको मुलुकमा मालवस्तु आयात-निर्यात सहज हुने भएको छ। भारत र नेपाल दुवैतर्फ आमने-सामने आईसीपी हुँदा तत्काल जाँचपास भएर आयात-निर्यात गर्न सहज हुने उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति राज्यमन्त्री मोतीलाल दुग्डले बताए।

सकियो सम्झौता अवधि

किसानलाई ८४ करोड भुक्तानी बाँकी

उद्योग	सम्झौतापछि तिरिको	तिर्न बाँकी
महालक्ष्मी सुगर मिल	११ करोड ५० लाख	९ करोड ९० लाख
अन्नपूर्ण सुगर	३ करोड ९० लाख	२६ करोड १० लाख
इन्दिरा सुगर	७४ लाख	१० करोड ४८ लाख
श्रीराम सुगर मिल्स	-	२६ करोड ७७ लाख ७८ हजार
वाग्मती खाडसारी	-	८ करोड ४१ लाख
महाकाली सुगर	-	६२ हजार
लुम्बिनी चिनी	-	१० करोड ७४ लाख
बाबा बैजुनाथ	-	२५ लाख ५६ हजार
कुल रकम	१६ करोड १४ लाख	८४ करोड २५ लाख

स्रोत : उद्योग मन्त्रालय

किसानको दावी मिलेन, लुम्बिनी मिलबाहेक सबैले भुक्तानी दिइसके - लेखराज भट्ट उद्योगमन्त्री

महालक्ष्मी र अन्नपूर्णबाट मात्रै केही भुक्तानी पायौं, अरूले दिएनन् - हरिश्चाम राय साँचव, उखु किसान संघर्ष समिति

■ राजु चौधरी (काठमाडौं)

सरकार र उखु किसानबीच भएको सम्झौता सर्किटसम्म किसानले १६ प्रतिशत मात्रै भुक्तानी पाएका छन्। उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्तिमन्त्री लेखराज भट्ट र उखु किसानबीच पुस १८ गते माघ ७ भित्र सबै भुक्तानी दिइसक्नुपर्ने सहमति भएको थियो। तर अहिलेसम्म किसानले १६ करोड १४ लाख रुपैयाँ मात्रै पाएका छन्। किसानले आठ उद्योगबाट अर्कै ८४ करोड २५ लाख रुपैयाँ पाउन बाँकी रहेको मन्त्रालयको विवरणमा उल्लेख छ।

‘माघ २ सम्म केही उद्योगले भुक्तानी गरे पनि अहिले प्रगति भएको छैन,’ उद्योग विभागका महानिर्देशक जीवनप्रकाश सिटौलाले भने, ‘तर उद्योगीसंगको छलफलमा छिट्टै भुक्तानी गर्ने प्रतिवद्धता जनाएका छन्।’ महालक्ष्मीले ११ करोड ५० लाख, अन्नपूर्णले ३ करोड ९० लाख र इन्दिराले ७४ लाख रुपैयाँ भुक्तानी गरेको मन्त्रालयको भनाइ छ। श्रीरामले छिट्टै भुक्तानी गर्ने प्रतिवद्धता जनाए पनि समयमै दिएको छैन। वाग्मती र लुम्बिनी सुगर मिल मन्त्रालयको सम्पर्कमा छैनन्। अन्नपूर्णले ३ करोड ९० लाख भुक्तानी गरेपछि पुनः सम्पर्कमा नआएको विभागले बताएको छ। मन्त्रालयको सम्पर्कमा नआएपछि, वाग्मती र अन्नपूर्ण चिनी मिललाई सम्पर्क गराइदिन गृहमा पत्राचार गरिएको छ।

विभागका अनुसार महालक्ष्मीले ९ करोड ९० लाख र अन्नपूर्णले २६ करोड १० लाख रुपैयाँ भुक्तानी दिन बाँकी छ। अन्नपूर्णको हकमा उद्योग मन्त्रालय र कृषि

मन्त्रालयबीचको विवरण नै फरकफरक छ। उद्योग मन्त्रालयले करिब ४२ करोड भुक्तानी हुन बाँकी रहेको जनाएको थियो। कृषि मन्त्रालयको विवरणमा भने ३० करोड रुपैयाँ उल्लेख छ।

कृषि मन्त्रालयको विवरणअनुसार अन्नपूर्णले अर्कै २६ करोड १० लाख रुपैयाँ भुक्तानी गर्नुपर्नेछ। उद्योग मन्त्रालयको विवरणमा भने अन्नपूर्णले ३८ करोड १० लाख रुपैयाँ भुक्तानी गर्ने बाँकी छ। अन्नपूर्णका सञ्चालक राकेश अग्रवाल मन्त्रालयको सम्पर्कमा छैनन्। यता उद्योगमन्त्री भट्टले भने किसानले भुक्तानी पाएको दावी गरेका छन्। विचौलियाले भुक्तानी नपाउँदा बजारमा समस्या उत्पन्न गराएको उनको भनाइ छ। भुक्तानीबारे बुधवार पुनः समीक्षा गरेर अर्को निर्णय लिइने उनले बताए। सरकार र किसानबीच भएको सम्झौता कार्यान्वयन भइरहेको उनको भनाइ छ। महालक्ष्मी सुगर मिलले १२ करोड रुपैयाँ भुक्तानी गरेको उनले जनाए। किसानले भुक्तानी नपाएको भन्ने कुरा साँचो नभएको उनको दावी छ। सरकारसँग उद्योगीहरूले भुट्ट नबोल्ने उनको भनाइ छ।

‘लुम्बिनीबाहेक सबै उद्योगका किसानले भुक्तानी पाएका छन्। अन्नपूर्णले २ महिनाको समय मागेको छ। चिनी बेचेर उखुको रकम भुक्तानी गर्ने भनेको थियो। तर किसान विचौलियाले चिनी बेच दिएनन्,’ मन्त्री भट्टले भने, ‘सम्बन्धित जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई विक्रीको वातावरण बनाइदिन आग्रह गरेका छौं।’ किसानहरूले भने अर्कै ठूलो रकम

आफूहरूले भुक्तानी पाउन बाँकी रहेको बताएका छन्। ‘सरकारले १५/१६ करोड रुपैयाँ भुक्तानी गरेको दावी गरे पनि किसानको खातामा ८ करोड मात्र पुगेको छ। अन्नपूर्णबाट करिब ३ करोड र महालक्ष्मीबाट ५ करोड रुपैयाँ मात्रै पाएका छौं,’ उखु किसान संघर्ष समितिका सचिव हरिश्चाम रायले भने, ‘सरकारले उद्योगीले रकम दिइसके भनेको छ। तर कुन किसानलाई दिए भन्ने विवरण दिन सकेको छैन।’ आफूहरू उद्योगी मात्र होइन, सरकारबाट पनि ठगिएको उनले गुनासो गरे। सरकारसँग भएको सहमतिमा अनुदान रकम पनि भुक्तानी गर्नुपर्ने सहमति भएको थियो। ‘सरकारबाट पनि हामीले एक पैसा पाएनौं,’ उनले भने।

मन्त्रालय स्रोतका अनुसार सबैभन्दा बढी समस्या महाकाली, अन्नपूर्ण, श्रीराम र वाग्मती चिनी मिलमा देखिएको छ। ती मिल समस्याग्रस्त अवस्थामा छन्। महाकालीले अर्कै ९ करोड ९० लाख रुपैयाँ भुक्तानी दिन बाँकी छ। अन्नपूर्णले २६ करोड १० लाख, श्रीरामले २६ करोड ७७ लाख, वाग्मतीले ८ करोड ७४ लाख र लुम्बिनीले १० करोड ७४ लाख रुपैयाँ दिन बाँकी छ। उद्योगीसंगको छलफलमा मंगलबार महालक्ष्मीले किसानलाई छिट्टै बुझाउने सतर्कता तमसुक तयार गरेको मन्त्रालयका सहसचिव ध्रुव घिमिरेले जानकारी दिए। जग्गा विक्री गरेर भए पनि भुक्तानी गर्ने प्रतिवद्धता जनाएको उनले बताए। यता संघर्ष समितिले भने भुक्तानी नदिइएको भन्दै पुनः आन्दोलनको चेतावनी दिएको छ।

विस्फोटक पदार्थको माग दैनिक १५ टन

■ विमल खतिवडा (काठमाडौं)

पछिल्लो समय सडकलगायत पूर्वाधार निर्माणमा प्रयोग हुने विस्फोटक पदार्थ आयात गर्ने क्रम बढ्दै गएको छ। पछिल्लो चार वर्षको तथ्यांक हेर्दा विस्फोटक पदार्थको माग तीव्र छ। चीनबाट ल्याउन समय धेरै लाग्ने हुँदा अहिले भारतबाट मात्रै विस्फोटक पदार्थ आउने गरेको छ। चालु आवको ५ महिनामा मात्र २५ करोड १७ लाख ७० हजार बराबरको ११ लाख ६३ हजार ६ सय ७० किलो विस्फोटक पदार्थ आयात भएको छ।

दैनिक १५ दशमलव ५ टन माग रहेको विस्फोटक पदार्थ आयात गर्ने एकीकृत व्यापार कम्पनीका निदेशक सीताराम कार्कीले जानकारी दिए। विशेषगरी भूमिगत

उपलब्ध गराउनुपर्ने बताउँदै आएका छन्। सेनाले मकवानपुरको सुताचुरीमा नयाँ प्लाट राखेर दैनिक १० टनसम्म विस्फोटक पदार्थ उत्पादन गर्दै आएको छ। पहिला उत्पादन कम थियो। गुणस्तरीय पनि थिएन। तर अहिले उत्पादन क्षमता बढेको र गुणस्तरीय भएको सेनाको दावी छ। ‘सुरुङ निर्माणमा हाथो लामो अनुभव छ, यस अवधिमा विभिन्न खालको विस्फोटक पदार्थ प्रयोग गरिसकेका छौं,’ स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादक नेपाल (इपान) का उपाध्यक्ष कुमार पाण्डेले भने, ‘नेपालभित्र उत्पादन भएर त्यसले काम दिन्छ भने प्रयोग गर्न तयार छौं।’ उत्पादन भने गुणस्तरीय हुनुपर्ने उनले बताए।

कुनै पनि विकास आयोजना दुई-तीन महिना चल्ने

■ नुमा थासुहाङ (काठमाडौं)

गत वर्षको तुलनामा सुन्तला आयात घटेको छ। तीन वर्षको ५ महिने तथ्यांकअनुसार आर्थिक वर्ष ०७५/७६ को तुलनामा ०७५/७६ मा २४ लाख ८२ हजार किलो आयात परिमाण घटेको छ। गत आवमा ३२ करोड ५० लाख रुपैयाँको ६६ लाख २९ हजार किलो सुन्तला आयात भएकोमा चालु आवको पहिलो पाँच महिनामा २२ करोड १० लाख रुपैयाँको ४१ लाख ४७ हजार किलो सुन्तला आयात भएको छ।

०७४/७५ मा भने चालु आवभन्दा कम आयात भएको छ। आव ०७४/७५ मा १५ करोड ३७ लाख रुपैयाँको ३२ लाख २ हजार किलो सुन्तला आयात भएको भन्सार विभागको तथ्यांक छ। यो वर्ष भारतबाट मात्रै २१ करोड ८८ लाख ४४ हजार रुपैयाँको ४१ लाख २२ हजार किलो सुन्तला आयात भएको छ। साउथ अफ्रिकाबाट २१ लाख रुपैयाँको २४ हजार किलो र थाइल्यान्डबाट ७० लाख रुपैयाँको १ सय ४४ किलो सुन्तला भित्रिएको छ। नेपालमा भारत, साउथ अफ्रिका र थाइल्यान्डको सुन्तला पनि आयात हुने गरेको विभागको तथ्यांक छ।

आयातित सुन्तलामध्ये ७५ प्रतिशत उपत्यकाको कालीमाटी फलफूल तथा तरकारी बजार विकास समितिमा आउँछ। तर

नेपाली सुन्तलाको सिजनमा स्वदेशी नै बढी विक्री हुने गरेको कालीमाटीमा फलफूल व्यवसाय गर्दै आएका भरत खनाल बताउँछन्। नेपाली सुन्तलाको सिजन कात्तिकदेखि पुससम्म रहेको उनले जनाए। ‘नेपाली सुन्तलाको सिजनवाहेक अन्य बेला भारतीय सुन्तला बेच्छौं,’ उनले भने, ‘तिहारआँध र माघको दोस्रो सातादेखि भारतीय सुन्तला बेच्न छाउँछौं।’ ११ वर्षदेखि कालीमाटीमा सिजनल फलफूल विक्री गर्दै आएका उनले स्वदेशी सुन्तलाको उत्पादन बढाउन धट्टिरहेको बताए।

बाँकी पृष्ठ १२ >>

संरचना निर्माणमा विस्फोटक प्रयोग हुने गर्छ। सिमेन्ट उत्पादन, सुरुङ, हाइड्रो र सडक निर्माणमा यसको माग बढ्दो छ। सुरुमा चीन सरकारले बनाएका सडकमा भने उतैबाट विस्फोटक पदार्थ ल्याएर निर्माण गरिन्थ्यो। अहिले सञ्चालनसमर्थत ल्याउने गरिएको छ। गत भदौदेखि भने नेपाली सेना आफैंले विस्फोटक पदार्थ उत्पादन थालेकाले आयात कम हुने व्यवसायीको भनाइ छ। व्यवसायीले गुणस्तरीय विस्फोटक पदार्थ कम मूल्यमै मागअनुसार

हँदैन्, दसौं वर्ष चल्छन्। ‘त्यही भएर यस्ता आयोजनालाई सामान दिन सक्छौं भनेर ग्यारेन्टी गर्न जरुरी छ, नभए विकल्प खोज्नुपर्ने हुन्छ,’ उनले भने, ‘विस्फोटक पदार्थ किन्ने, एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा लैजान र भण्डारण गर्न धेरै जटिल छ, यी समस्या पनि समाधान हुनुपर्छ।’ नेपालमै उत्पादन भएपछि यी समस्या समाधान हुनुपर्ने उनको भनाइ छ। अहिले सेनाले उत्पादन गरेको विस्फोटक पदार्थ एक वर्ष अवधि को छ।

बाँकी पृष्ठ १२ >>

TOLL FREE NO : 16600150050

✉ info@siddharthainsurance.com ☎ 01-5705766/5707190
🌐 www.siddharthainsurance.com 📠 siddhartha.insurance

रहौं निस्फक्ती

सिद्धार्थ इन्स्योरेन्स लिमिटेड
SIDDHARTHA INSURANCE LIMITED
SECURITY IN A TRUE SENSE

कस्तले गर्छ विपतबाट सुरक्षा ?

तपाईंलाई चाहिन्छ दिगो सुरक्षा कवच

अकस्मात आउन सक्ने विपत्तिले हुने क्षतिबाट रहनुहोस् सधैं सुरक्षित

राष्ट्रिय खेल भलिबलको सुस्त गति

देशका कुनाकाप्चामा खेलन मिल्ने भलिबल चर्चित खेल हो । भलिबल ‘राष्ट्रिय खेल’ घोषणा भएको पनि तीन वर्ष पुग्न लागिसक्यो । राष्ट्रिय खेलको विकास गर्न संघसंग दीर्घकालीन योजनाको कुनै खाका छैन । २० लाख बजेटको भर संघ चलि्रहेको छ ।

■ **कुशल तिमल्सिना** (काठमाडौं)

सार्वजनिक कार्यक्रमहरूमा नेपाल भलिबल संघ नेतृत्वले राष्ट्रिय खेल भएपछि देशभर लोकप्रिय भलिबलको विकासमा कड्को मार्ने वाक्यांश भन्न छुटाउँदैनन् । निःसन्देह नेपालको सबैभन्दा लोकप्रिय खेल भलिबल नै हो । भलिबललाई राष्ट्रिय खेल बनाउने निर्णय भएको तीन महिनापछि ३ वर्ष पुग्दैछ ।

२०७४ जेठ ८ को मन्त्रिपरिषद निर्णयअनुसार भलिबललाई राष्ट्रिय खेल घोषणा गरिएको थियो । राष्ट्रिय खेलकुद परिषद् (राखेप) मातहत संघको कार्यशैली प्रतियोगिता केन्द्रित हुँदा राष्ट्रिय खेलको विकासमा दीर्घकालीन योजना तर्जुको खाका छैन । जसल गर्दा देशभर लोकप्रिय खेलको संघ भने लोकप्रिय बन्न सकेको देखिँदैन ।

नेपाल भलिबल संघले आफ्नो आयोजनामा वर्षमा तीन प्रतियोगिता आयोजना गर्छ । राष्ट्रिय च्याम्पियनसिप, क्लब च्याम्पियनसिप र क्लब लिग । यसवाहेक संघसँग दीर्घकालीन योजना, उमेर समूहका प्रतियोगिता, खेलाडी उत्पादन र ग्रासरुट कार्यक्रम छैन । सिनियर राष्ट्रिय प्रतियोगिताअघि जिल्ला र प्रदेश छनोट पनि हुने गरेको छ । तर, जुनियर र विद्यालयस्तरको भलिबलका लागि संघको प्रभावकारी योजना नै छैन ।

नेपाली भलिबलको चार दशक लामो इतिहासमा पछिल्लो एक दशकदेखि मात्र उल्लेख्य गतिविधि हुन थालेको हो । छिटपुट अन्तर्राष्ट्रिय सहभागिता, वर्षमा मुस्कलले एउटा राष्ट्रिय प्रतियोगितावाहेक भलिबल गाउँघर र विद्यालयमै सीमित थियो । गंगाबहादुर थापालाई प्रतिस्थापन गरी दानबहादुर तामाङले संघको बागडोर सम्हालेपछि, वार्षिक क्यालेन्डर निकालेर भलिबललाई व्यवस्थित गर्ने प्रयास गरेका थिए । तर, दीर्घकालीन योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा उनको नेतृत्व पनि चुकेकै हो ।

पूर्व अध्यक्ष तामाङको दावी मान्ने हो भने भलिबल संघमा उनीपछिको कार्यसमिति मुख्य जिम्मेवारीबाट चुकेको छ । ‘साग गेम्समा भारतसंगको प्रदर्शनको जस अहिलेको कार्यसमितिले लिन पाउँछ । अन्तर्राष्ट्रिय एक्स्पोजर वढेको छ,’ उनले भने, ‘नेतृत्वले ग्रासरुटदेखि भलिबल विकासका लागि योजना बनाउन सकेको छैन । राष्ट्रिय खेल वनेपछि प्रायोजक स्वाभाविक रूपमा बढ्छ । त्यो फाइदालाई नेतृत्वले उपयोग गर्न सक्नुपर्छो ।’

‘भलिबललाई ३ वर्षअघि नै राष्ट्रिय खेल बनाइयो । अव यसलाई विद्यालय तहको पाठ्यक्रममा समावेश गरेर सैद्धान्तिक र व्यावहारिक ज्ञान दिनुपर्छ । राष्ट्रिय खेलको विकासका लागि सरकारले पनि विशेष बजेट व्यवस्था गरेर यसको संरक्षण गर्नुपर्छ,’ उनले थपे ।

संघको वर्तमान नेतृत्वले एसियन सेन्ट्रल जोन भलिबलमा पुरुषतर्फ ऐतिहासिक कोस्य, महिलामा ऐतिहासिक स्वर्ण, १३ औं दक्षिण एसियाली खेलकुदमा महिलातर्फ ऐतिहासिक रजत र पुरुषतर्फ पहिलोपल्ट एसियालीस्तरको प्रतियोगिता आयोजना गर्न सफल भएकामै मद्ध छ । स्वाभाविक रूपमा प्रदर्शनको तबवाट नेपाली टिमले ठूला सफलता हासिल गरे । तर टिमको यही प्रदर्शनलाई निरन्तरता दिन र भविष्यमा अझै राम्रो टिम निर्माणका लागि नयाँ र स्तरीय खेलाडीको उत्पादनमा भने संघ चुकेको महासचिव जितेन्द्रबहादुर चन्दले पनि स्वीकार्छन् ।

‘हामीले राष्ट्रिय प्रतियोगिता, अन्तर्राष्ट्रिय सहभागिता, अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगिता आयोजना, रेफ्री, कोचिङ कोसलगायत थुप्रै काम गरिरहेका छौं,’ ८ वर्षयता महासचिव रहेका चन्दले थपे,

किपुरेश्वरस्थित राखेप कभर्डहलमा भइरहेको आरबीबी-एनभीए क्लब च्याम्पियनसिप भलिबलमा पुरुषतर्फको प्रतिसपर्धा । १३ औं दक्षिण एसियाली खेलकुदमा भारतविरुद्ध फाइनल खेदै नेपाली महिला टोली (रातो) ।

‘जुनियरस्तरको प्रतियोगिता र ग्रासरुटको कार्यक्रम गर्न नसकेकै हो । त्यसैका लागि विद्यालय भलिबल कमिसन पनि बनेको छ । निष्क्रिय रहेको कमिसनलाई छिट्टै सक्रिय बनाउँदै छौं । दीर्घकालीन योजनाहरू पनि क्रमशः आउनेछन् ।’

प्रभावकारी योजना र त्यसको कार्यान्वयनमा देखिने मुख्य चुनौती आर्थिक समस्या हो । महासचिव चन्दका अनुसार भलिबल संघको निर्यमित वार्षिक बजेट २० लाख रूपैयाँ छ । ‘फुटबल-क्रिकेटमा जस्तो हामीलाई अन्तर्राष्ट्रिय फेडेरसनबाट आर्थिक सहयोग आउँदैन, खेलकुद परिषद्ले वार्षिक १०-१५ लाख बजेट छुट्याउँछ । नेपालजस्तो सानो बजारमा ठूला र दिगो प्रायोजन पाइँदैन,’ चन्दले थपे, ‘समस्याका चाड छन् र पनि हामीले संघलाई चलायमान बनाइरहेका छौं, हामी सक्रिय संघमध्ये पर्छौं ।’

राष्ट्रिय खेलको रूपमा स्थापित भलिबलको उमेर समूहको प्रतियोगिता नै छैन । एउटा खेलाडीका लागि जुनियर हुँदै राष्ट्रिय टिमसम्मको मार्गनिर्माण भएको छैन । सरकारी तहबाट आयोजना हुने राष्ट्रपति रनिङ सिन्ड्रमा सहभागी भएको एउटा खेलाडीले त्यसभन्दा उपल्लो तहमा खेलन अवसर नै पाउँदैनन् । भाग्यवश विभाग (आर्मी, पुलिस र सशस्त्र प्रहरी) मा प्रवेश गयो र क्लबमा आउने अवसर पायो भने राष्ट्रिय टिममा सम्भावना हुनसक्छ । त्यसको उदाहरण हुन्, यसै वर्ष राष्ट्रिय टोलीबाट डेब्यू गरेका त्रिभुवन आर्मीका स्पाइकर राजेन्द्र विष्ट । २०६६ सालमा राष्ट्र्यात रनिङ सिन्ड्र खेलका राजेन्द्रले सेनामा भर्ती भएपछि २०७० सालदेखि क्लबबाट भलिबल खेलन थालेका थिए ।

भलिबलमा लागेका खेलाडीले राष्ट्रिय टिमसम्मको मार्ग पहिचानमा सघाउन सघले के गरेको छ त ? ‘ग्रासरुट लेभलको भलिबल विकासका लागि उमेरसमूहको प्रतियोगिता हुनुपर्ने हो । हामीले दुई वर्षअघि उमेर समूहको प्रतियोगिताका लागि विद्यालय भलिबल कमिसनलाई जिम्मा दिएका हो । त्यहाँबाट छनोट भएका खेलाडीलाई विकसित गर्ने संघको जिम्मेवारी हो ।

विद्यालय भलिबल कमिसनले दुई वर्षअघि यू-१८ को राष्ट्रिय प्रतियोगिता आयोजना गर्यो । त्यसबाट २५ खेलाडी छनोट गरेको थियो । त्यसपछि त्यो कमिसन निष्क्रिय देखिएको रहेको महासचिव चन्दको आरोप छ ।

संघकै मातहतमा रहेको विद्यालय भलिबल कमिसनले प्रतियोगिता आयोजना गरी महिला र पुरुषतर्फ २५-२५ उत्कृष्ट खेलाडीको टिम संघलाई बुझाएको थियो । तर संघले ती खेलाडीको स्टरोनल्टि र अन्तर्राष्ट्रिय एक्स्पोजर दिने कुनै कार्यक्रम गर्न सकेन ।

विद्यालय भलिबल कमिसनका अध्यक्ष रामबहादुर केसीले पनि आफू नेतृत्वको कार्यसमिति पछिल्लो डेढ वर्षदेखि निष्क्रिय देखिएको स्वीकारे । ‘हामीले वार्षिक क्यालेन्डर बनाएर ३-४ वटा कार्यक्रमसहितको योजना बनाएका थियौं । पहिलो प्रतियोगितामै ठूलो खर्च भएपछि आर्थिक संकटमा पय्यौं । राखेपको तत्कालीन नेतृत्वबाट पनि सहयोग भएन्,’ उनले थपे, ‘अब हामी नयाँ योजनासहित आउँदै छौं । एसइई सकिएपछि यू-१७ स्तरको प्रतियोगिता आयोजना गर्नेछौं, अन्य प्रतियोगिता पनि सार्वजनिक गर्नेछौं ।’

डेढ वर्षअघि ग्रासरुट भलिबलको विकासका लागि नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघले नेपाल भलिबल संघसँग वार्षिक १ करोड २० लाखको सम्झौता गरेको थियो । ‘भलिबल फ्रम भिलेज टू ग्लोबल’ नाराका साथ सौतै प्रवेशाट जिल्ला र प्रदेश छनोट गरी राष्ट्रिय प्रतियोगिता खेलाउने र ती खेलाडीलाई राष्ट्रिय टिमको व्याकथपमा तयार गर्ने भनेर सम्झौता भएको थियो । ‘यो कार्यक्रम अहिलेसम्म कार्यान्वयन नहुनुमा भलिबल संघको दोष छैन । नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघलाई साथ दिने कम्पनीले आर्थिक सहयोग जुटाउन नसकेका कारण आयोजना हुन नसकेको हो,’ महासचिव चन्दले प्रस्टीकरण दिए ।

अहिले काठमाडौँमा आरबीबी-एनभीए राष्ट्रिय क्लब च्याम्पियनसिप प्रतियोगिता जारी छ । संघले यसलाई आसन्न क्लब लिगको छनोटका रूपमा लिएको छ । नेपालको सबै जिल्ला र प्रदेशमा विस्तारित भलिबल संघको केन्द्रिय कार्यक्रममा पुरुषतर्फ १० र महिलातर्फ ७ क्लबको मात्र सहभागिता हुनुले नै भलिबलको समग्र अवस्था चित्रित गर्छ ।

पुरुषतर्फ तीन विभागीयसहित ५ र महिलातर्फ तीन विभागीयसहित ४ टोली च्याम्पियनसिपका नियमित सहभागी हुन् । त्यसवाहेक हरेक प्रतियोगितामा फरक टिमको सहभागिता हुने गरेको छ । उनीहरूको अवस्था पनि नियमित सहभागीका

लागि ‘कोरम’ पुर्‍याउने हैसियतको मात्र छ ।

चन्दाको भरमा क्लब

राष्ट्रिय क्लब च्याम्पियनसिपलगायत अन्य नकआउट प्रतियोगितामा विभागीय टोलीका लागि ‘कोरम पुर्‍याउन’ सहभागी हुने अधिकांश क्लबमा आर्थिक संकट चुलिंदो छ । यी क्लबहरूको आम्दानीको आफ्नो स्रोत छैन, भलिबल संघले आर्थिक सहयोग गरेको छैन । क्लबका सदस्यबीच चन्दा उठाएर प्रतियोगितामा सहभागिता हुने गरेको सञ्चालकहरू बताउँछन् ।

क्लब च्याम्पियनसिपमा पहिलो संस्करणको विजेता हेत्य नेपाल स्पोर्ट्स क्लबका महासचिव अरुण श्रेष्ठले खेललाई माया गर्ने समूहको सहयोगले क्लबको धानिएको स्वीकार गर्छन् । उनले भनेका छन्, ‘२०६९ सालमा क्लब स्थापना भएपछि, भलिबल संघले आयोजना गरेको सबै प्रतियोगितामा सहभागी भएका छौं । भलिबलको विकासका लागि संघले बृहत सोच राखेर अगाडि बढेको छैन । खेलाडीको उत्साह बनाउने कार्यक्रम छैनन्, संघको आर्थिक सहयोग छैन, पुरस्कार राशि नगन्त्य छ । केन्द्रीय स्तरमा प्रतियोगितामात्र भएको छ, क्लबलाई आकर्षित बनाउने कार्यक्रमहरू नै छैनन् ।’

नयाँबजार सामाजिक युवा क्लबको हालत पनि उस्तै छ । काठमाडौँको नयाँबजारलाई आधार मानेर त्यस क्षेत्रमा बसोवास गर्ने युवा व्यवसायीको सक्रियतामा सञ्चालित क्लबले आफ्नै आयोजनामा राष्ट्रिय स्तरको पुरुष भलिबल प्रतियोगिता पनि चार संस्करण सम्पन्न गरिसकेको छ । तर, आफ्नै क्लबका खेलाडीहरू भने प्रतियोगिताका लागि विभिन्न ठाउँबाट खोजेर भेला गर्नुपर्ने भएको छ ।

नयाँबजार टिम पनि क्लब च्याम्पियनसिपको सुरुआतदेखि कै नियमित टोली हो । तर उसले प्रतियोगिताका लागि योग्य खेलाडी नै पाएको छैन । भलिबलमा सामान्यतः टिममा १२ जना खेलाडी अनिवार्य हुन्छ । उसले ८ जना खेलाडीमै प्रतियोगितामा सहभागी भएको छ । ‘हामीले स्कुल, ट्रेनिङ सेन्टरबाट खेलाडी खोजेर ल्याउने हो, केही खेलाडीहरू गाउँ एएका कारण खेलाडी कम छ,’ क्लबका अध्यक्ष भगवान थापाले, ‘विभागीय टिमलाई बजेटको समस्या छैन । बाहिरि टिमले खेलाडी किनेर सहभागिता जनाउनुपर्छ । हामीजस्ता क्लबसँग बजेट छैन, हामी चन्दाको भरमा चलेका हुन्छौं । राखेप र संघबाट सहयोग छैन ।’

अध्यक्ष थापाले संघले ग्रासरुटबाट खेलाडी उत्पादनको कार्यक्रम लागू गरे क्लबलाई खेलाडी समस्या नहुने र स्तरीय खेलाडीले विभागलाई टक्कर दिने क्षमता राख्ने दावी गरे । ‘संघले ग्रासरुट कार्यक्रम सञ्चालन गर्न ढिला भइसकेको छ । त्यो सकिँदैन भने देशभरका भलिबल क्लब छनोट गरेर उनीहरूलाई लगानी गरिदिनोस्, क्लबले खेलाडी उत्पादन गर्नेछ, राष्ट्रिय टिमको व्याकप तयार गर्न हामी खेलाडी उत्पादन गर्न सक्छौं,’ उनले थपे, ‘बाहिरका क्लबमा राम्रो खेलाडी देखे विभागले तानिहाल्छ । तर हाम्रोजस्तो भलिबल लोकप्रिय देशमा धेरैभन्दा धेरै खेलाडी उत्पादन गर्ने हो भने सबै त विभागले राख्ने न ?’

पाँचौ संस्करणमा सहभागिताका लागि स्थापना भएको वलबुले रागा क्लबले नयाँ उपाय अपनाएको छ । कर्णाली क्षेत्रलाई प्रतिनिधित्व गर्ने गरी काठमाडौँमै दर्ता भएको क्लबमा ८५ सदस्य छन् । सबै सदस्यबाट जनही १५ हजार रूपैयाँ तथा अध्यक्ष निरमकुमार शाहीले २ लाख रूपैयाँको लगानीमा टिम निर्माण गरिएको छ । यो टिमले प्रतियोगिताको आफ्नो पहिलो खेलमै

‘सबै कुमार राई बन्न सक्दैनन्’

ग्रासरुट खेलकुदमा सम्बन्धित संघको सहयोगिना पनि प्रभावकारी उपलब्धि हासिल गर्न सकिन्छ भन्ने उदाहरण हुन्, कुमार राई । काठमाडौँ नैकाप्रस्थित न्यु डायमन्ड स्कुलका प्राचार्य राईले २०६४ देखि महिला भलिबलक्षेत्र गरी प्रशिक्षण थालेका थिए । उनको टिमले त्यसको एक वर्षपछि विद्यालयस्तरमा तहल्का मच्चाउन सुरु गरिसकेको थियो ।

महिला भलिबलमा स्तरीय खेलाडी उत्पादनमा उनको १२ वर्षको मिहिनेतले बल्ल प्रतियुल दिन थालेको छ । क्लबस्तरमा उनको टोलीले २०६९ सालमा आयोजित राष्ट्रिय च्याम्पियनसिप नै जितेको थियो । त्यसयता विभागीय टोलीलाई टक्कर दिने एकमात्र क्लब न्यु डायमन्ड रह्यो । उसले उत्पादन गरेका चार खेलाडी (मिम्ला तण्डुकार, प्रतिभा माली, सलिना श्रेष्ठ र रेश्मा भण्डारी) ले राष्ट्रिय टोलीमा स्थान बनाइसकेका छन् । तीमध्ये तीनजना हालै सम्पन्न १३ औं दक्षिण एसियाली खेलकुदमा नेपालले ऐतिहासिक रजत पदक जित्दा टिममै थिए ।

ग्रासरुट कार्यक्रम नभइरहेको अवस्थामा खेलाडी उत्पादनमा सहयोग गर्ने न्यु डायमन्ड जस्ता थुप्रै क्लबलाई संघले सहयोग गर्नुपर्ने होइन ? न्यु डायमन्डका प्रशिक्षक राई भन्छन्, ‘यही कुरा मैले संघ र राखेपमा बारम्बार राखिरहेको छु । अहिलेका सदस्यसंघविज्यू र हाम्रो संघका अध्यक्षज्यूलाई पनि मैले जुनियर र विद्यालय भलिबललाई प्राथमिकता दिन भनेको छु । संघले किन यस्ता योजना ल्याएको छैन, मैले बुझिँनँ ।’ राईले नेपाली महिला भलिबलमा क्राान्त ल्याउन सुरु गरेको अभियानले दशकपछि साधकता पाउँदै छ । अहिले न्यु डायमन्ड क्लब नेपाली भलिबलमा प्रतिष्ठित बनिसकेको छ । क्लबले तीन वर्षदेखि आफैँले प्रतियोगिता पनि आयोजना गरिरहेको छ । त्यसवाहेक क्लबले नेपाली भलिबलको इतिहासमै पहिलोपल्ट खेलाडीलाई पारिश्रमिकको व्यवस्थासहित वर्षभरि अनुबन्ध गर्ने कार्य थालनीलाई गृहकार्य गरिरहेको छ । ‘हामीले यसका लागि आन्तरिक गृहकार्य गरिरहेका छौं । यदि सफल भयौं भने नेपाली भलिबलमै नयाँ सन्देश जान्छ,’ उनले थपे ।

पछिल्लो ७ वर्षयता नतिजा दिन थालेसँगै न्यु डायमन्डको आर्थिक हैसियतमा वढोतरी भएको हो । त्यसभन्दा अगाडिका दिनमा क्लब बन्द हुने अवस्थामा पुगिसकेको राई स्मरण गर्छन् । ‘राम्रो नतिजाका लागि लामो धैर्य चाहिँनैगरेहन्छ । कुनै समय हामी आर्थिक अभावले क्लब नै बन्द गर्नुपर्ने अवस्थामा पुगिसकेका थियौं तर हेरस खाएौं,’ राईले भने, ‘राम्रो नतिजा दिन थालेपछि प्रायोजकहरू आकर्षित भए र त्यसले हामीलाई केही सजिलो बनाएको छ । पूर्ण रूपमा सहज हुन अब्ने बाँकी नै छ ।’

विभागीय टोली एपीएफविरुद्ध एक सेट जितेको थियो । ‘नयाँ क्लब भएकाले हामीलाई खेलाडी जुटाउन निकै कठिन भयो । विदेशी खेलाडीसमेत अनुबन्ध गरेका छौं । अब हामी सबै राष्ट्रिय प्रतियोगितामा सहभागिता जनाउने छौं । प्रायोजक खोजे छौं,’ उनले भने, ‘किन हो थाहा छैन संघले बाहिरका क्लबहरूलाई राम्ररी हेरेको छैन । प्रतियोगितामा पुर्क टिमजस्तो भएका छन् । विभागीय टोलीलाई नै संघको तीन सदशयता हुने गरेको देखिन्छ ।’

यी क्लबहरू प्रतिनिधिपत्र हुन् । राष्ट्रिय प्रतियोगितामा सहभागिता जनाएका विभागवाहिरका सबै क्लब आर्थिक रूपमा निकै कमजोर छ । ग्रासरुट कार्यक्रमको अभावमा यी क्लबले नै खेलाडी उत्पादनमा अहम् भूमिका खेलेका छन् । उनीहरूको एउटै गुनासो संघबाट सहयोग भएन भन्ने नै हो । संघ भने काठमाडौँ प्रतियोगिताले खेलन क्लबले नै सम्पूर्ण व्यवस्था गर्नुपर्ने सतर् राख्छ । त्यसैले क्लब च्याम्पियनसिपको यो संस्करणमा पुरुषतर्फ १० र महिलातर्फ ७ टिमको मात्र सहभागिता छ । यस प्रतियोगिताबाट पुरुषतर्फ ८ र महिलातर्फ ६ शीर्ष टिमले क्लब लिग खेल्नेछन् ।

‘भलिबलमा प्रगति गरेका देशमा पनि क्लबस्तरको प्रतियोगिता खेलाडीको आयको मुख्यस्रोत हो । उनीहरूको स्तर बढिका लागि पनि क्लबस्तरको प्रतियोगिता महत्त्वपूर्ण हुन्छ । आर्थिक पाटोमा क्लबहरू सक्षम बन्न समय लाग्छ तर क्लबहरूकै लगानीमा जवसम्म यस्ता प्रतियोगिता आयोजना गर्दैनौं त्यसले भलिबलको विकास हुँदैन,’ विदेशी खेलाडीको सहभागिताबारे उनले थपे, ‘अहिले हामीले क्लबहरूमा विदेशी खेलाडी अनुबन्ध गरेर विभागीय टिमसँग प्रतिसपर्धाका लागि योग्य बनाएका हौं । विदेशमा पनि यस्तो अभ्यास छ । स्तरीय विदेशी खेलाडीको आगमनले हाम्रा खेलाडीको स्टरोनल्टिमा पनि सहयोग पुग्नेछ ।’ खेलको मुख्य आधार खडा भइनसकेको देशमा उनले प्रो लिगको परिकल्पनासम्म गर्न भ्याए ।

इस्टर्न ओपनमा नीरज अगाडि

सुनसरी (कास)- धरानको धरानको निर्वाणा कन्ट्री क्लबको गल्फ कोर्समा मंगलबार सुरु सूर्य नेपाल इस्टर्न ओपन गल्फमा पार ७० को कोर्समा धरानका उदीयमान एमेच्योर गल्फर नीरज तामाङ ६ अन्डर ६४ खेदै अगाडि रहेका छन् ।

उनले नेपालका नम्बर वान प्रो गल्फर भुवन नगरकोटीभन्दा ११ अन्डर खेलेका छन् । नीरज हालै प्रो गल्फर भएका धरानकै शुक्रबहादुर राईभन्दा ३ अन्डर खेलन सफल भए । उनले फ्रन्टनाइनमा ५ अन्डर ३१ खेल्दा व्याकनाइनमा १ अन्डर ३३ खेले । उनले फ्रन्ट नाइनको २, ३, ५ र सातौ होलमा बडी गर्दा व्याकनाइनको पनि १२ औ, १४ औ र १६ औ होलमा बडी गरेका थिए । तर, १५ र १८ औ होलमा बोगी खेपे ।

भखरै प्रो गल्फर भएका शुक्रबहादुरले ३ अन्डर ६३ काड बनावेँदा धरानका प्रो गल्फर बलबहादुर राईले १ अन्डर ६९ खेले । नम्बर वान गल्फर रहेका प्रो शिवराम श्रेष्ठ १ ओभर ७१ खेलन सफल भए । उनीसँग प्रो विनेश प्रजापति र रमेश अधिकारी बराबरी गर्न सफल रहे । प्रोटर्न शुक्रले फ्रन्टनाइनमा १ अन्डर ३५ काड बनावेँदा व्याकनाइनमा २ अन्डर ३२ खेले । पहिलो होलबाट बोगी खेलेर खराब सुरुआत गरे पनि दोस्रो, पाँचौ, छैटौ र नवौ होलमा बडी गरे । चौथो र सातौ होल बोगी खेपे ।

दसौ, बाह्रौ र अठारौ होल वडी गर्न सफल रहे पनि सौदौँ होलमा बोगी खेपे । सूर्य इस्टर्नमा ६ प्रोटर्न पहिलो पटक प्रतिस्पर्धामा उत्रिएका छन् । यसपालि धरानमा ३४ प्रोबीच उपाधिका लागि भिडन्त हुनेछ । देशभरका ८ खेलाडी प्रोटर्न भएको ऑफिसियल रामजी राजवाहक बताए ।

एमेच्योर गल्फर नीरज तामाङ

■ **दीपक परियार (पोखरा)**

गण्डकी प्रदेश सांसद राजीव गुरुङले कास्की जिल्ला फुटबल संघका अध्यक्ष मिलन गुरुङमाथि हातपात गरेका छन् । पोखराको भण्डारीहक रंगशालामा गुरुङ (दीपक मनाडे) ले मंगलबार गुरुङलाई मुक्का प्रहार गरेका हुन् ।

मंगलबारदेखि सुरु गण्डकी प्रदेशस्तरीय मुख्यमन्त्री कप लिग फुटबलको उद्घाटनअघि दुई जनाबीच भनाभन भएको थियो । सांसद गुरुङले प्रतियोगितामा सहभागी मनाडेको फुटबल टिमलाई खानेबस्ने व्यवस्था नगरेको विषयमा आयोजकलाई प्रश्न गरेका थिए । भनाभन हुँदै गर्दा सांसद मनाडेले आफूमाथि मुक्का र लाठी प्रहार गरेको अध्यक्ष मिलन गुरुङले बताए । प्रतियोगिता आयोजक अखिल नेपाल फुटबल संघ, गण्डकी प्रदेश लिग समितिका उनी कोषाध्यक्ष पनि हुन् ।

‘अर्को खेलमा आएको टिमलाई ४-५ दिनअघिबाट राख्न सकिँदैन,’ उनले भने, ‘हामीले मंगलवारेदेखि राख्छौ भन्दा ममाथि हातपात भयो ।’

सांसद गुरुङले अध्यक्ष गुरुङलाई फाएपड हानेको स्वीकारे । ‘मनाडमा हिमपात भएकाले हाम्रो टिम अलि छिटो आइपुग्यो,’ उनले भने, ‘५ गते हुने भएको खेल ७ गते सय्यो । टिम कहाँ

हो ।’ उनले लिग सरेकाले घाघोरेमा खेल्न गए पनि खेलाडीलाई राख्ने जिम्मा आयोजकको भएको बताए ।

सुले, कहाँ राख्ने, कहाँ खुवाउने केही थाहा छैन । यिनीहरूले पैसा खान छोडेछन् । मुद्दा हालेर केही हुँदैन भनेर फाएपड हानेकै हो ।’ उनले लिग सरेकाले घाघोरेमा खेल्न गए पनि खेलाडीलाई राख्ने जिम्मा आयोजकको भएको बताए ।

प्रतियोगितामा मनाडेको टिम डाँफे युवा क्लब सहभागी छ । प्रतियोगिताको उद्घाटन मुख्यमन्त्री पृथ्वीसुब्बा गुरुङले गरे । लिगमा ९ टिमको सहभागिता छ । विजेताले ५ लाख र उपविजेताले ३ लाख रूपैयाँ पाउनेछन् ।

घडेरी बिक्रिमा

गौठार एयरपोर्ट पछाडी आकर्षक दृग्ग घडेरीहो बिक्रिमा

सतगर्तः ९८५१००१७८२
९८५११३३३८८ ९८५११०८२९४५

एलिना दोस्रो चरणमा
अस्ट्रेलियन ओपन । १५

सहनाई सुन्दरी
मरिण महोत्सव सुरु । ८

नेपालमा सर्वाधिक बिक्री हुने राष्ट्रिय दैनिक

ekantipur.com

कान्तिपुर

सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

वर्ष २७ अंक ३३२ विराटनगर

८ माघ २०७६ बुधवार माघ कृष्णपक्ष त्रयोदशी

नेपाल संवत् १९४०

प्रदेश १ संस्करण

KANTIPUR, Nepali National Daily, Wednesday, January 22, 2020

पृष्ठ १२+४+२

१० रुपैयाँ

REIMAGINING CONNECTIVITY

'Connectivity' holds multiple perspectives, interpretations and ideals. Connectivity is what highlights our times today. We live in a digitally connected world where the exchange of trade, capital, information and people are no longer bound by geography.

The 2020 Kantipur Conclave is a two-day event that reimagines connectivity from a multifaceted lens, leveraging constructive interactions to identify opportunities on cultivating synergy, convergence, partnerships, collaborations and relationships amid the changing global dynamic.

40⁺ Speakers
500⁺ Delegates
12⁺ Thematic areas
10⁺ Sessions

Associate Partner **NEPAL LIFE**

Learning Partner

Knowledge Partner

App Partner

Hospitality Partner

मन्त्री थपिए, असन्तुष्टि बढ्यो

■ **देवनारायण साह** (मोरङ)

मन्त्री छनोट र लोक सेवा आयोग पदाधिकारी सिफारिस एकलौटी गरिएको भन्दै सत्तारूढ नेकपामा असन्तुष्टि बढेको छ। प्रदेश १ का मुख्यमन्त्री शेरधन राईले पार्टीको सुभाब र एकताको मर्मविरीत मन्त्रीमण्डल विस्तार र प्रदेश लोक सेवा आयोगमा तीन सदस्यको नाम सिफारिस गरेको तत्कालिन माओवादी नेताहरूको आरोप छ।

सरोकार गठन भएको २३ महिनापछि, आइतवार मुख्यमन्त्रीले मन्त्रीमण्डल विस्तार गर्दै चारजना राज्यमन्त्री नियुक्त गरिएको थियो। भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयमा रामबहादुर मगर, भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयमा अम्बिरबाबु गुरुङ, सामाजिक विकास मन्त्रालयमा जसमाया गजमेर र उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा विजयकुमार विश्वास राज्यमन्त्री नियुक्त भएका छन्।

राज्यमन्त्रीमा नियुक्ति पाएका प्रदेश कमिटी सदस्य तथा तत्कालिन माओवादीका विश्वासलाई चौथो मर्यादा क्रममा र नेकपा जिल्ला कमिटी सदस्य रहेका अम्बिरबाबु गुरुङलाई दोस्रो मर्यादामा राखेकामा पनि माओवादी पक्ष रुष्ट बनेको छ। तत्कालिन माओवादीले विश्वासलाई भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय दिन सुभाबका दिएको थियो। ‘तर मुख्यमन्त्री राईले

आफ्नो अनुकुल निर्णय लिए’ एक नेताले भने।

पार्टीको प्रदेश कमिटिले रित्त रहेको भौतिक पूर्वाधार विकास र भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयमा पहिले मन्त्री नियुक्त गर्न दिएको सुभाब विपरीत मुख्यमन्त्री राईले दुवै मन्त्रालय आफ्नै मातहत रहने गरी राज्यमन्त्रीहरू नियुक्त गरेको गुनासो छ। यसआघि भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय तत्कालिन माओवादीले पाउने सहमति भएको अवस्थामा उक्त मन्त्रालयमा तत्कालिन एमालेका रामबहादुर मगरलाई राज्यमन्त्री नियुक्ति गरेको प्रति माओवादी पक्षले चिन्त बुझाएको छैन।

पार्टी एकतालाई असर पार्ने गरी मुख्यमन्त्री राईले एकलौटी गरेको आरोप

मुख्यमन्त्री राईले पार्टी र संसदीय दललाई बेवास्ता गरी प्रदेश लोक सेवा आयोगमा सदस्यको नाम सिफारिस गरेकोप्रति पनि पार्टी पॉक्त र प्रदेशसभा सदस्यहरू असन्तुष्ट छन्।

आयोगको अध्यक्षमा खोटाङका उत्तमकुमार भट्टराई, सदस्यद्वयमा टीकादत्त राई र सजना दाहालको नाम सिफारिस गरेको छ। नेकपाका प्रदेश १ सचिव सुरेशकुमार राईले पार्टीको एकता प्रक्रियाले पूर्णता नपाएको अवस्थामा

प्रदेशमा पार्टी एकतालाई असर पार्ने गरी पार्टीको सुभाबसमेत बेवास्ता गरी मुख्यमन्त्री राईले एकपाछि अर्को निर्णय गरेकामा आशंका व्यक्त गरे।

सहमतिविपरीत भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयमा मन्त्रीको साठो तत्कालिन एमालेबाट राज्यमन्त्री नियुक्ती गर्नु, पार्टीका प्रदेश सदस्य विश्वासलाई चौथो मर्यादामा र पार्टीका जिल्ला सदस्य गुरुङलाई दोस्रो मर्यादामा राख्नु उचित नभएको उनको भनाइ छ। यस्तै प्रदेश लोक सेवा आयोगमा एकलौटी ढंगले नाम सिफारिस गरेको घटनाले आफूहरूलाई गम्भीर बनाएको राईको भनाइ छ।

उनले पार्टीले मुख्यमन्त्रीलाई सरकार गठन भएको केही महिनापछि नै रित्त मन्त्रालयहरूमा मन्त्री नियुक्ति गरेर प्रभावकारी काम गर्न सुभाब दिए पनि बेवास्ता गर्नुले आशंकाहरू उब्जाएको बताए। यस विषयमा औपचारिक रुपमा मुख्यमन्त्रीसँग बसेर छलफल गरेर गर्ने राईले जनाए।

संविधानले महिलाको ३३ प्रतिशत राज्यको हरेक निकायमा सहभागिताको ग्यारेण्टीको अवस्थामा प्रदेश सरकारले १ जना महिला प्रदेशसभा सदस्यलाई मात्रै राज्यमन्त्रीमा नियुक्त गरेकाले महिला प्रदेशसभा सदस्यहरूले समेत असन्तुष्टि जनाएका छन्। मन्त्रीमण्डलमा ११ दशमलव ११ प्रतिशत मात्रै महिलाको प्रतिनिधित्व छ।

वन उपभोक्ताको निःशुल्क स्वास्थ्य बिमा

कान्तिपुर संवाददाता (विराटनगर)

मोरङका केही सामुदायिक वनले विपन्न वर्ग र स्वास्थ्योपचारको पहुँच बाहिर रहेका उपभोक्ताको निःशुल्क स्वास्थ्य बिमा गर्न थालेका छन। बेलवारीस्थित बागदेवी र रमिते सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले बिमा सुरु गरेका हुन्।

बागदेवी सामुदायिक वनले ४० र रमिते सामुदायिक वनले ६० परिवारको निःशुल्क स्वास्थ्य बिमा गरिदिएका छन्। उपचार अभावमा कसैले ज्यान गुमाउनु नपरोस् भनेर विपन्न परिवारको बिमा गरिएको बागदेवी सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति अध्यक्ष फडिन्द्र थापाले बताए।

बिमितले परिचयपत्रका आधारमा सरकारले तोकेको अस्पतालबाट १ लाख रुपैयाँसम्मको निःशुल्क उपचार पाउनेछन्

बिमा गरिसकेका सदस्यहरूले स्वास्थ्य बिमा परिचयपत्रका आधारमा सरकारले तोकेको अस्पतालबाट १ लाख रुपैयाँसम्मको निःशुल्क उपचार पाउनेछन्। पाँच जनाभन्दा माथिको परिवारको हकमा भने प्रतिव्यक्ति ७ सय रुपैयाँ तिरेर बिमा गरिन्छ। एकैपटक परिवारका सबै सदस्यको रकम तिर्न नसक्ने अवस्थाका परिवारलाई सहयोग गरेको रमिते सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहका अध्यक्ष प्रेम

राईले बताए। बिमितहरूले बाहुनी प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र बेलवारी, पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालयको गोठगाउँ, बीपी कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान धरान, कोसी अस्पताल विराटनगर, नवदुर्ग अाँखा अस्पताल विराटनगर, गोल्लु आँखा अस्पताल, विराटनगरलग्नाथ अस्पतालबाट सेवा पाउने जनाइएको छ।

मोरङमा भदौदेखि स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम सुरु भएको छ। बिमितले ५ जनाको परिवारको एक वर्षका लागि ३ हजार ५ सय (प्रतिव्यक्ति ७ सय रुपैयाँ) तिरेर बिमा गराउँदा एक वर्षका लागि एक जनाले एक लाख रुपैयाँसम्मको उपचार पाउनेछन्। ज्येष्ठ नागरिकले भने छुट्टै एक लाख रुपैयाँको बिमा सुविधा पाउनेछन्।

बिरुवा बेचेर लाखौं कमाइ

रौतमाई-६ सल्लेस्थित आफ्नो नर्सरीमा टेकबहादुर पाठक।

तस्विर : डिल्लीराम/कान्तिपुर

■ **डिल्लीराम खतिवडा** (उदयपुर)

उद्यमी बन्न एकैपटक धेरै लगानी गर्नुपर्छ भन्ने छैन। सीप र ज्ञान भए धेरै लगानीमा पनि प्रगति गर्न सकिन्छ। यसको उदाहरण हुन् रौतमाई गाउँपालिका-६ सल्लेका ४७ वर्षीय टेकबहादुर पाठक।

औपचारिक शिक्षा लिएका छैनन्। तर कृषि कर्मबारे उनीसँग भएको ज्ञान लोभलाग्दो छ। लगातार मिहिनेतले उनी कृषि उद्यमी बन्न सफल बनेका छन्। ‘बाबु बाजेले पढेका थिएनन्, सयौं रोपनी खेती गर्थे’, पाठकले भने, ‘मलाई पनि नपढ्दमै केही गर्न सकिँदैन भनेर बस्न मन लागेन।’ मजदुरी गरेर कमाएको ६० रुपैयाँबाट कृषि कर्म थालेका उनी लाखौं आम्दानी

गर्न भइसकेका छन्। ‘थोरै लगानी गरेर फलफूल नर्सरीबाट खेती सुरु गरे’ पाठकले भने, ‘राम्रो हुँदै गयो, अचेल त्यसैबाट राम्रो कमाइ भइरहेको छ।’ नपढेको मान्छे पनि उदाहरण बन्न सकिन्छ भन्ने पाठकलाई लाग्थ्यो। सामान्य लेखपढ गर्न समेत नसक्ने पाठकले भन्न्दै २० रोपनी जग्गामा फलफूलको नर्सरी सुरु गरे। खासगरी सुन्तला खेतीका लागि नर्सरी सुरु गरेका उनले नमुनाका लागि किची, स्याउ, नास्पती, कागती, करेला, बरेला, टमाटर र धनियाँ खेती पनि सँगै लगाए।

सुन्तलाले आम्दानी ढिलो दिने भएकोले खर्च धान्न अरु उपज पनि लगाएको उनको भनाइ छ। बाह्रमास उत्पादन हुने हरियो धनियाँ र टमाटर

बेचेर उनी फलफूल खेती विस्तार गरिरहेका छन्। १२ वर्षअघि ८ रोपनीबाट खेती सुरु गरेका पाठकको अहिले २० रोपनी क्षेत्रफलमा विभिन्न जातका फलफूल खेतीसँगै नर्सरी छ। ‘सुरु गरेको ४/५ वर्षसम्म आम्दानी हुँदैन थियो’ पाठकले भने ‘अचेल भने वर्षमा कम्तीमा एक लाख रुपैयाँ कमाइ हुन्छ।’ खेती विस्तार गरेकाले आउँदा वर्ष कमाइ भन्नु वढ्ले उनको भनाइ छ।

रौतामाइ गाउँपालिकाको आँपटार र पोखरी क्षेत्र सुन्तला उत्पादनका लागि राम्रो क्षेत्र मानिन्छ। त्यसैले पनि अहिले पाठकले सुन्तलाको नर्सरीलाई प्राथमिकतामा राखेका छन्। फलफूलभन्दा नर्सरीबाट आम्दानी बढी हुने उनी बताउँछन्।

नर्सरीमा अहिले २० हजारभन्दा बढी सुन्तला बिरुवा तयार छन्। प्रतिगोटा १५ रुपैयाका दरले बेच्छन्। कागती र अन्य फलफुलका बिरुवासमेत छन्।

नर्सरी व्यवस्थापनको तासलम लिएपछि ज्ञान बढ्नुका साथै फलफूल खेती गर्ने सिपको समेत विकास भएको उनले बताा। ‘नर्सरी भएको क्षेत्रमै ग्रीन हाउस बनाउने सोच छ’ पाठकले भने, ‘तर त्यसका लागि कम्तीमा ३० लाख रुपैयाँ खर्च लाग्छ।’

पाठकले नर्सरी र फलफूल खेती गर्न देखाएको जाँगर लोभलाग्दो भएको रौतामाई गाउँपालिका प्रमुख गजेन्द्रबहादुर खडकाले बताए। ‘पाठक किसानका लागि पढ्नु पर्ने किताब हुन्’ खोटाङको जन्तेढुगा गाउँपालिकाका किसान कृष्णध्वज राइले भने, ‘उनको ज्ञान र क्षमता हेर्दा गरे के हुँदैन भन्ने सोचको विकास गरेको छ।’

इटहरीमा आयोजित साहित्य उत्सवमा सहभागी विद्यार्थी।

तस्विर : सुनिमा राई/कान्तिपुर

कान्तिपुर संवाददाता (इटहरी)

विद्यार्थीलाई भाषा, कला र साहित्यको महत्त्वबारे जानकारी वनाउने उद्देश्यले साहित्य उत्सव आयोजना गरिएको छ। समता स्कूल पूर्वी कलस्ट्रको आयोजनामा भएको उत्सवमा ‘विद्यार्थी, साहित्यकार तथा साहित्यप्रेमीहरूको सहभागिता थियो।

यस अवसरमा इटहरीस्थित समता स्कूलमा चर्चित साहित्यकार भेला भएका थिए। उत्सवमा

विद्यालय शिक्षा र साहित्य, कविता वाचन, अन्तरसंवाद अनि कविता प्रतियोगिता पनि भएको थियो। साहित्यकार मिश्र वैजयन्तीले विद्यालय शिक्षा र साहित्यबारे लयबद्ध तरिकाले पढाउन सके मात्र विद्यार्थीले रूचिपूर्वक पढाइमा ध्यान दिने बताए। विद्यार्थीमा उत्सुकता किन र कसरी बढाउने भन्नेबारे मनु मन्जिल, सीमा आभास, सुविप पाखिरन र इरान राई सहभागी थिए। साहित्यमा विद्यार्थीको अभिरूचि जगाउने उद्देश्यले पहिलोपल्ट पूर्वमा

पढाइ, टंक न्याै पाने ले विद्यार्थीलाई साहित्यमा उत्प्रेरणा गराउने कार्यक्रम गरेकामा खुसी व्यक्त गरे। विद्यार्थीको मनोभावना र लयबद्ध तरिकाले पढाउन सके मात्र विद्यार्थीले रूचिपूर्वक पढाइमा ध्यान दिने बताए। विद्यार्थीमा उत्सुकता किन र कसरी बढाउने भन्नेबारे मनु मन्जिल, सीमा आभास, सुविप पाखिरन र इरान राई सहभागी थिए।

साहित्यमा विद्यार्थीको अभिरूचि जगाउने उद्देश्यले पहिलोपल्ट पूर्वमा

समता उत्सव आयोजना गरेको समता पूर्वी कलस्ट्रका साहित्य तथा सांस्कृतिक दूत विमल वेचले बताए। पूर्वमा रहेका समता स्कूलका मावि तहका १० जना विद्यार्थीबीच कविता प्रतियोगिता भएको थियो।

प्रतियोगितामा लहानकी कृतिता पल प्रथम, दमकका वसन्त चापागाईं दोस्रो, इटहरीकी आशिका राई तेश्रो भइन्। यस्तै, विराटनगरकी दीक्षा आचार्य र इलामकी मुना आचार्यले सान्त्वना पुरस्कार प्राप्त गरे।

ENJOY

DOLBY ATMOS SOUND

BIG Movies

NOW SHOWING

CHHAPAAK

JAI MUMBAI

BAD BOYS FOR LIFE

TANHAJI

CHHAPAAK : 8:30 AM, 11:00 AM, 2:30 PM, 5:00 PM, 8:45 PM

JAI MUMBAI DH : 9:45 AM, 1:30 PM, 6:30 PM

BAD BOYS FOR LIFE : 12:00 PM, GOOD NEWWS : 3:45 PM, 7:30 PM

3D-TANHAJI: THE UNSUNG WARRIOR : 9:00 AM, 11:45 AM, 2:45 PM, 5:30 PM, 8:15 PM

4611688/45

01-2112233

NLIC City Centre

Kamalpokhari, Kathmandu

At Rs. 185

4 Conditions apply

Wednesday & Thursdays

RFX

cinemas

NEXT CHANGE

For booking and updated info:

Kathmandu: 01-4442220

Narayanganj: 056-522079

Nepalgunj: 081-411330

Pokhara: 061-522630/47

Biratnagar: 025-543063

Biratnagar: 021-541506

Biratnagar: 021-522644

efcinemas.com

पंगा

STREET FANTASY

गोपी

Showing Time 8:20, 11:20, 2:20, 5:20

TANHAJI

THE UNSUNG WARRIOR

● Tanhaaji ● Chhapak ● Good News ● प्रेम सत्सर्ग ● जङ्गुमी ● दम ● Dabangg 3

GUNA GROUP

गुण सिनेमा हल प्रा. लि.

TANHAJI

● Tanhaaji ● Dum ● Chha maya Chhapakkai ● Poi Paryo Kale ● Kabaddi3 ● Dabangg3 ● Chhapak

तपाईंको आज			
 शुक्र	भाग्य वृद्धि	 शुक्र	सुरति बढ्ने
 शुक्र	अस्वस्थता	 शुक्र	वैभव प्राप्ती
 शुक्र	मित्र भेट	 शुक्र	उत्साहप्रद
 शुक्र	आलस्यता	 शुक्र	कात्ति क्षय
 शुक्र	अध्ययनमा सफल	 शुक्र	कार्य सफल
 शुक्र	पारिवारीक सुख	 शुक्र	कर्म प्राप्ती
भोलिको पात्रो			
दिवस संकेत २०७६ साल माघ ९ गते बिहीबार तदनुसार २३ जनवरी २०२० माघ कृष्णपक्ष चतुर्दशी रात्रिको २:१ बजेसम्म अग्रान्त अमावस्या तिथि, पूर्वाषाढा नक्षत्र रात्रिको १:३० बजेसम्म अग्रान्त उतराषाढा नक्षत्र, हर्षण चोगा रात्रिको 3:२१ बजेसम्म अग्रान्त वज्र चोगा, अम्रा करण दिनको २ बजेसम्म अग्रान्त राक्षसी करण, धनु राशिमा चन्द्रमा।			
ज्यो. रामप्रसाद सिटौला			

 कान्तिपुर टेलिभिजन			
४:३०	नली टाउन (रिपिट)	४:३०	नली टाउन (रिपिट)
५:००	लोकचुर	६:००	कल कान्तिपुर न्चुज
५:३०	आध्यात्मिक संदेश	६:३०	रजतपट
६:००	जीवन विज्ञान	७:००	कान्तिपुर जनाचार
६:३०	मार्गदर्शन (लाइभ)	७:३०	प्रदेश विवेक (लाइभ)
७:००	कान्तिपुर जनाचार	८:००	कल कान्तिपुर जनाचार
७:३०	गुञ्जाबिन्धु नेपाल	८:३०	नेपाल खेल बी
८:००	कान्तिपुर न्चुज	९:००	रजतपट (रिपिट)
८:३०	सरोकार (रिपिट)	१०:००	कान्तिपुर न्चुज
९:००	कान्तिपुर जनाचार	११:३०	कान्तिपुर न्चुज
९:३०	रिपजट्टु लाइव (रिपिट)	१२:००	प्रदेश विवेक (रिपिट)
११:००	कान्तिपुर न्चुज	१२:३०	कान्तिपुर जनाचार
११:३०	नली टाउन (रिपिट)	१३:००	कल कान्तिपुर रिपिटेड
१२:३०	कान्तिपुर जनाचार	१४:००	कान्तिपुर न्चुज रिपिटेड (रिपिट)
१३:००	आज नतीजा साइन (रिपिट)	१४:३०	रजतपट (रिपिट)
१३:३०	लाइभेनन टु इन्डन (रिपिट)	१५:००	कान्तिपुर जनाचार (रिपिट १)
१४:००	कान्तिपुर जनाचार	१६:३०	मार्गदर्शन (रिपिट)
१४:३०	रिपजट्टु लाइव (रिपिट)	१७:३०	कल कान्तिपुर (रिपिट)
१५:००	कान्तिपुर जनाचार	१८:००	नेपाल खेल बी (रिपिट)

 रेडियो कान्तिपुर रेडियो राष्ट्रको			
८६.१ काठमाडौँ, भेडेटार, वीरगञ्ज, भरतपुर, मेरहवा, १०१.८ पोखरा, धनगढी, नेपालगञ्ज			
०५:००	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	१५:००	कान्तिपुर खबरी
०६:३०	कान्तिपुर खबरी	१६:३०	कान्तिपुर खबरी
०७:३०	द हेल्मड्रोनर्स	१७:००	कान्तिपुर खबरी
०८:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	१७:३०	कान्तिपुर खबरी
०९:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	१८:००	कान्तिपुर खबरी
१०:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	१८:३०	कान्तिपुर खबरी
११:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	१९:००	कान्तिपुर खबरी
१२:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	१९:३०	कान्तिपुर खबरी
१३:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२०:००	कान्तिपुर खबरी
१४:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२०:३०	कान्तिपुर खबरी
१५:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२१:००	कान्तिपुर खबरी
१६:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२१:३०	कान्तिपुर खबरी
१७:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२२:००	कान्तिपुर खबरी
१८:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२२:३०	कान्तिपुर खबरी
१९:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२३:००	कान्तिपुर खबरी
२०:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२३:३०	कान्तिपुर खबरी
२१:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२४:००	कान्तिपुर खबरी
२२:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२४:३०	कान्तिपुर खबरी
२३:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२५:००	कान्तिपुर खबरी
२४:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२५:३०	कान्तिपुर खबरी
२५:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२६:००	कान्तिपुर खबरी
२६:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२६:३०	कान्तिपुर खबरी
२७:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२७:३०	कान्तिपुर खबरी
२८:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२८:३०	कान्तिपुर खबरी
२९:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	२९:३०	कान्तिपुर खबरी
३०:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	३०:३०	कान्तिपुर खबरी
३१:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	३१:३०	कान्तिपुर खबरी
३२:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	३२:३०	कान्तिपुर खबरी
३३:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	३३:३०	कान्तिपुर खबरी
३४:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	३४:३०	कान्तिपुर खबरी
३५:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	३५:३०	कान्तिपुर खबरी
३६:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	३६:३०	कान्तिपुर खबरी
३७:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	३७:३०	कान्तिपुर खबरी
३८:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	३८:३०	कान्तिपुर खबरी
३९:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	३९:३०	कान्तिपुर खबरी
४०:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	४०:३०	कान्तिपुर खबरी
४१:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	४१:३०	कान्तिपुर खबरी
४२:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	४२:३०	कान्तिपुर खबरी
४३:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	४३:३०	कान्तिपुर खबरी
४४:३०	सोनि अलुबान (बालचन्द्र)	४४:	

विद्यालयमा स्वार्थको लडाइँ

व्यवस्थापन समितिको चुनावलाई दलहरूले जनमत परीक्षण गर्ने अवसरका रूपमा लिने गरेका छन्

■ तुलाराम पाण्डे (कालीकोट)

सान्नीत्रिवेणी गाउँपालिकाको मेहेलमुडीस्थित पञ्चदेवल माविमा व्यवस्थापन समिति छान्ने गर्न गएर बिहानै चुनाव भयो । उम्मेदवारले आफ्नो चुनाव चिह्नसहित पर्चा बनाएर प्रचार गरे । नैनेपाको तर्फबाट जिल्ला कमिटी सदस्य हर्कबहादुर ऐडीको लामागुराँस र सान्नीत्रिवेणी गाउँ कमिटी सदस्य प्रभुलाल बीसीको कसम चिह्न थियो । कांग्रेस र राप्रपासहितको मोर्चाबाट नयाँ शक्तिका मातृकाबाट उपप्राप्तले भाले, कृपना लुवारले दामा, मिट्टु भट्टराइले घडी, सरितादेवी शाहीले गद्दा, धनराज शाहीले खसी र माइली लुवारले रँगैयो चिह्न पाएका थिए । अभिभावकबाट चुनिए गएर सदस्यका लागि आठ जनाले प्रतिस्पर्धा गरेका थिए ।

यस्तै प्रातस्पर्धा शुभकालिका-३ भर्तास्थित जनज्योति माविमा पनि भयो। नेकपा र अन्य दलको संयुक्त मोर्चाबीच चुनाव भयो। मजदुर किसान पार्टीले नेतृत्व गर्दै आएको समितिमा यसपटक नेकपाका धन परिहार अध्यक्ष र चुनावमा सुरक्षा दिन सशस्त्र प्रहरी नै खटिएको थियो। 'चुनाव भनेपछि दलका कार्यकर्ता भिडिहान्ने अवस्था छ, सुरक्षा मागेपछि दिनेपन्यो,' प्रमुख जिल्ला

शुभकालिका-३ को जनज्योति माविका लागि व्यवस्थापन समिति छनोट छलफल । तस्विर : कान्तिपुर

अधिकारी कृष्णचन्द्र पौडेलले भने, 'विद्यालयको चुनावमा पनि ठूलै चुनावको झल्को हुने गर्छ।' विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा यसरी चुनाव हुनुमा राजनीतिक प्रतियोगिता मात्र कारण होइन, समितिमा बस्दा पाइने अनेकखाले लाभले लोभ्याउने गर्छ। यही कारण चर्को दाउपेच चल्ने गरेको छ। भर्नाको सञ्चालनबाटै विद्यालयमा पनि चुनाव भएको थियो। त्यसमा नेकपाको दुई समूह चुनावी प्रतियोगितामा जुटिएका थिए।

सबैजसो सामुदायिक विद्यालयमा दलका नेता तथा कार्यकर्ता नै व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा छन् । सबैभन्दा बढी नेकपा सम्बद्धै जितेका छन् । कांग्रेस र प्राप्ताका नेता पनि आफ्नो पकड बढेका समितिमा अध्यक्ष छन् । जिल्लाका ६२ माविमध्ये ३८ मा नेकपा, १९ मा कांग्रेस, तीनमा राप्रपा र बाँकी दुईमा अन्य दल सम्बद्ध समितिमा अध्यक्ष छन् । कतिपय विद्यालयमा त वडाध्यक्ष नै समितिको अध्यक्ष छन् । व्यवस्थान समितिमा चुनाव हँदा

शैक्षिक वातावरणमा नकारात्मक असर पर्ने गरेको शिक्षा विकास तथा समन्वय एकाइ प्रमुख महेश देवकोटाले बताए । 'संवेतार राजनीतिक रङ देखिन्छ, सहमति हुन सक्दैन,' उनले भने, 'सहमति नभए चुनावै गर्ने कानुनी प्रावधान छ, गनैपर्छ ।' चैतसम्म ठूलो संख्यामा स्थानीय तहले विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गरिसके भनेकाले धमाधम चुनाव भइरहेको उनले बताए ।

नौ सदस्यीय व्यवस्थापन समितिमा अभिभावकबाट चारजना छनोट हुन्छन् । शिक्षाप्रेमी, चन्दा र जग्गादाताबाट एक महिलासहित तीन जना र सम्बन्धित वडाका वडाध्यक्ष तथा प्रधानाध्यापक पदेन सदस्य हुने प्रावधान छ । माध्यमिक तहका समितिमा उम्मेदवार हुन दलले अधि साझ्न् । दलहरूले विशालयको चुनावले जनमत परीक्षण गर्ने थलोका रूपमा लिने गरेका छन् ।

नारिकर समाजका अगुवा कालीबहादुर मल्लले यहाँका विद्यालयका ५० प्रतिशत समिति अध्यक्षका छोरछोरी सरकारी विद्यालयमै नपढने बताए। समितिमा हानथाप भइरहँदा यहाँका ४२ माविसहित ९९ वटा विद्यालयमा एकजना पनि शिक्षक दरबन्दी पाउँदैन। निजी स्रोतका शिक्षक पाल्ने विद्यार्थीको खाजा, पैठ्यपुस्तक र छात्रवृत्तिलागत्यै रकम कटौती गर्नुपर्ने बाध्यता छ।

‘दुःखीलाई बजारमा भनै दुःख’

■ सञ्जु पौडेल (रूपन्देही)

‘आयो पानी नौ डाँडा काटेर
आउँछ आँस कान्छी हृदय फाटेर।’

सडकेपेटोमा वसेर जाईयाई सारंगी रेंटेकरका छु, ७८
वीरय देवबहादुर गन्धर्व। वीरपर जति दशक
वहछु, सारंगीको धुन उति नै चकैं
जाछ्छु। गीत सुनेर केहीले पैसा दिए,
केही भने एकाग्र भएर सुनिरे।
‘वृद्धभत्ता जम्मा गरेर आएको
हुँ, तिलोत्तम नगरपालिकाको
व्यस्त मणिग्राम चौकमा
सकी - नसकी भाका।
हालरहेका उनले भने,
‘गीत गाएको पैसाले ओखती
खर्च पछ्छ।’

बजाउने गरेको छु ।' जसोतसो औषधि गरेर गाउँमै बस्ने
उनको धोको छ ।

वाउवाजेकै बिंदो थाय्दै सारंगी रेटुन सुरु गरेका थिएन भने उनले । गाउँ-गाउँ गाउँदै हिँडे । श्रीमतीसँगै गाउँदै वजाउँदै हिँडे । हिँडेको उनलाई सम्झना छ । गाउँदागाउँदै विरामी भएर २९ वर्षअघि श्रीमतीको निधन भयो । 'बूढाबूढी भएरअझै गाउँदा गाउँदा रमाइलो मान्थ्ये' उनले सम्झिए, 'चामल, दाल र पैसा दिने गर्थे' ।

चणल पड़काउदै, बिहानदेखि
साँभसम्म गाउँदै हिँड्दा घाँटी
सुके पनि रमाइलो हुने गरेको
उनको अनुभव छ । 'एक
सन्तान भएकाले पढाउन,
हुर्काउन कठिन भएन',
उनले भने, 'कतिपय ठाउँमा
टन्ल खान दिए पैसा नै
मार्दिन ।'

बाबु-आमाले नपढाए पनि
गाउन सिकाइदिएकाले पेट पाल्न
समस्या नभएको उनको भनाइ छ ।
'अब त बढेसकाल लाग्यो । सीप भए

पनि आँखा कमजोर भए, उनले पीडा पोखे ।
गाउँमै ढोको बनेर, मजदरी गरेर गजारा चलाइरहेका

उनी विरामी परेपछि उपचार गर्न बृटवल भरेका हुन् ।
'श्रीमती बितेपछि नौ वर्ष छोराबुहारीसँगै बसें,' उनले सुनाए,
'२० वर्षदेखि एकैले छु ।' घर छाडेपछि छोराबुहारीले खोजी
नगरेको प्रति उनी चिन्तित छन् ।

गीतमै उनी भन्छन् :
'सानो छँदा माया दिई हुर्काएको छोरो
ठूलो भयो टाढा गयो, पर्नु पीर परो ।

100% Performance को लागि
SERVICING होइन
SERVO CING
 गरौं

GOLCHHA GROUP

SERVO
WORLD-CLASS LUBRICANTS

SOLE DISTRIBUTOR FOR NEPAL
Hansraj Hulaschand & Co. Pvt. Ltd.
Narayanchaur, Naxal, Kathmandu
f Servo Lubricant H.H Nepal

100% PERFORMANCE. EVERYTIME.

AUTHORISED DISTRIBUTOR
M.A.W. Enterprises Pvt. Ltd.

KATHMANDU VALLEY

Tripureshwor: 4268252, Kantipath: 4227515, Nayabazar: 4381855,
 Sitapaila: 4288726, Satungal: 6201159, Teku: 4104578, Kumaripati:
 5555889, Balkumari: 5526770, Koteswora: 5199023, Bhaktapur (Sallaghari):
 6618088, Ghatghar: 6634205, Chabahil: 4486728, Maharajgun:
 4720869, Ratopul: 4417603, Gwarko: 5526770, Manthali: 540353

EASTERN REGION

Illam: 521072, Britamode: 541677, Pathari: 555864, Biratchowk: 545600,
 Ithari: 580453, Dharan: 528179, Khadbari: 560775, Biratnagar: 503156,
 Inaruwa: 560434, Rajbiraj: 521191, Gaighat: 420828, Lahan: 560532,
 Siraha: 520241, Katari: 9801542604, Kanchanpur: 9804782660,
 Surunga: 9842671829, Uurlabari: 9842028115, Phidim: 9806037168

CENTRAL REGION

Dhading: 520309, Trishuli: 561481, Banepa: 685892, Chankot: 9866400007, Malangwa: 520553, Bardibas: 550445, Dhanusa: 540050, Janakpur: 420020, Jaleshwar: 521151, Lalbandi: 501020, Chapur: 540462, Kalaiya: 551460, Birjuni: 524857, Nijgad: 540275, Jitpur: 412157, Hetauda: 526460, Parsa: 582661, Tadi: 562761, Narayanganth: 571207, Kawsoti: 540364, Garuda: 565406, Gaur: 9807109448, Sindhu: 520966, Loharpatti: 9804875083

WESTERN REGION

Abukhairine: 540691, Dulegauda:414221, Damauli: 561623, Baglung: 522747, Pokhara: 536022, Syangja: 420316, Waling: 412130, Palpa: 520445, Tamghas: 520488, Balekatsar:410083, Rampur: 400219, Butwal: 541583, Bhairahawa: 520541, Parasi: 520678, Bardaghat: 580175, Jitpur: 550196, Arghakhanchi: 9857011855, Chandrauta: 076-540766, Lamjung: 9856046318, Gorkha: 420514

MID WESTERN REGION

Lamahi: 540267, Dang: 561296, Tulsipur: 520174, Pyuthan: 460722
Nepalgunj: 551611, Surkhet: 521754, Kohalpur: 081-542091

FAR WESTERN REGION

Tikapur: 560110, Atariya: 551164, Dhangadhi: 417499, Dadeldhura:
9860687065, Mahendranagar: 523816, Lamki: 540570

एलिना दोस्रो चरणमा
अस्ट्रेलियन ओपन । १५

सहनाई सुन्दरी
मरिण महोत्सव सुरु । ८

नेपालमा सर्वाधिक बिक्री हुने राष्ट्रिय दैनिक

ekantipur.com

कान्तिपुर

सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

वर्ष २७ अंक ३३२ जनकपुर

८ माघ २०७६ बुधवार माघ कृष्णपक्ष त्रयोदशी

नेपाल संवत् १९४०

प्रदेश १ संस्करण

KANTIPUR, Nepali National Daily, Wednesday, January 22, 2020

पृष्ठ १२+४+२

१० रुपैयाँ

connected by

Ncell

powered by

asianpaints

REIMAGINING CONNECTIVITY

'Connectivity' holds multiple perspectives, interpretations and ideals. Connectivity is what highlights our times today. We live in a digitally connected world where the exchange of trade, capital, information and people are no longer bound by geography.

The 2020 Kantipur Conclave is a two-day event that reimagines connectivity from a multifaceted lens, leveraging constructive interactions to identify opportunities on cultivating synergy, convergence, partnerships, collaborations and relationships amid the changing global dynamic.

40⁺

Speakers

500⁺

Delegates

12⁺

Thematic areas

10⁺

Sessions

Associate Partner **NEPAL LIFE**

Learning Partner

Knowledge Partner

App Partner

Hospitality Partner

**FOR MORE
DETAIL SCAN:**

विद्यालयमा स्वार्थको लडाइँ

व्यवस्थापन समितिको चुनावलाई दलहरूले जनमत परीक्षण गर्ने अवसरका रूपमा लिने गरेका छन्

■ तुलाराम पाण्डे (कालीकोट)

सान्नीवित्रेणी गाउँपालिकाको मेहलमुडीस्थित पञ्चदेवल माविमा व्यवस्थापन समिति छनोट गर्न गत बिहीबार चुनाव भयो। उम्मेदवारले आआफ्नो चुनाव चिह्नसहित पर्चा बनाएर प्रचार गरे। नेकपाका तर्फबाट जिल्ला कमिटी सदस्य हर्कबहादुर ऐडीको लालीगुराँस र सान्नीवित्रेणी गाउँ कमिटी सदस्य प्रभुलाल वीसीको कलम चिह्न थियो। कांग्रेस र राष्ट्रपतिवादको मोर्चाबाट नयाँ शक्तिका मातृकाप्रसाद उपाध्यायले भाले, कृपना लुवारले गाडी, मिट्टु भट्टराईले घडी, सरितादेवी शाहीले दमाहा, धर्मराज शाहीले खसी र माइली लुवारले रेडियो चिह्न दिएका थिए। अभिभावकबाट चुनिने चार सदस्यका लागि आठ जनाले प्रतिस्पर्धा गरेका थिए।

यस्तै प्रतिस्पर्धा शुभकालिका-३ भर्तास्थित जन्तुज्योति माविमा पनि भयो। नेकपा र अन्य दलको संयुक्त मोर्चाबीच चुनाव भयो। मजदुर किसान पार्टीले नेतृत्व गर्दै आएको समितिमा यसपटक नेकपाका धन परियार अध्यक्ष चुनिए। चुनावमा सुरक्षा दिन सशस्त्र प्रहरी नै खाँटेको थियो। 'चुनाव भनेपछि दलका कार्यकर्ता भिडिहाने अवस्था छ, सुरक्षा मागेपछि दिनैपयो,' प्रमुख जिल्ला

शुभकालिका-३ को जनज्योति माविमा व्यवस्थापन समिति छनोट छलफल । तस्विर : कान्तिपुर

अधिकारी कृष्णचन्द्र पौडेलले भने, 'विद्यालयको चुनावमा पनि ठूलै चुनावको भल्को हुने गर्छ।' विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा यसरी चुनाव हुनुमा राजनीतिक प्रतिस्पर्धा मात्र कारण होइन, समितिमा बस्दा पाइने अनेकखाले लाभले लोभ्याउने गर्छ। यही कारण चर्को दाउपेच चल्ने गरेको छ। भर्ताको सञ्चालनवाडास्थित विद्यालयमा पनि चुनाव भएको थियो। त्यसमा नेकपाकै दुई समूह चुनावी प्रतिस्पर्धामा उत्रिएका थिए।

सबैजसो सामुदायिक विद्यालयमा दलका नेता तथा कार्यकर्ता नै व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा छन्। सबैभन्दा बढी नेकपा सम्बद्धले जितेका छन्। कांग्रेस र राष्ट्रपतिवादी नेता पनि आफ्नो पकड क्षेत्रका समितिमा अध्यक्ष छन्। जिल्लाका ६२ माविमध्ये ३८ मा नेकपा, १९ मा कांग्रेस, तीनमा राष्ट्रपतिवादी दुईमा अन्य दल सम्बद्ध समितिका अध्यक्ष छन्। कतिपय विद्यालयमा त वडाध्यक्ष नै समितिको अध्यक्ष छन्। व्यवस्थापन समितिमा चुनाव हुँदा

शैक्षिक वातावरणमा नकारात्मक असर पर्ने गरेको शिक्षा विकास तथा समन्वय एकाइ प्रमुख महेश देवकोटाले बताए। 'सबैतिर राजनीतिक रङ देखिन्छ, सहमति हुन सक्दैन,' उनले भने, 'सहमति नभए चुनाव गर्ने कानुनी प्रावधान छ, भनेपछि।' चेतसम्म धेरैजसो स्थानीय तहले विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गरिसके भनेकाले धमाधम चुनाव भइरहेको उनले बताए।

नौ सदस्यीय व्यवस्थापन समितिमा अभिभावकबाट चारजना छनोट हुन्छन्। शिक्षाप्रमी, चन्द्रा र जगन्नाथबाट एक महिलासहित तीन जना र सम्बन्धित वडाका वडाध्यक्ष तथा प्रधानाध्यापक पदेन सदस्य हुने प्रावधान छ। माध्यमिक तहका समितिमा उम्मेदवार हुन दलले आँध सार्छन्। दलहरूले विद्यालयको चुनावलाई जनमत परीक्षण गर्ने थलोका रूपमा लिने गरेका छन्।

नागरिक समाजका अग्रवा कालीबहादुर मल्लले यहाँका विद्यालयका ५० प्रतिशत समिति अध्यक्षका छोराछोरी सरकारी विद्यालयमै नपढ्ने बताए। समितिमा हानथाप भइरहँदा यहाँका ४२ माविमै ९९ वटा विद्यालयमा एकजना पनि शिक्षक दरबन्दी छैन। निजी स्रोतका शिक्षक पाल्ने विद्यार्थीको खाजा, पाठ्यपुस्तक र छात्रवृत्तिलगायत रकम कटौती गर्नुपर्ने बाध्यता छ।

‘दुःखीलाई बजारमा भर्ने दुःख’

■ सन्जु पौडेल (रूपन्देही)

‘आयो पानी नौ डाँडा फाटेर
आउँछ आँसु कान्छी हृदय फाटेर ।’

सडकपेटामा बसेर च्याउँ-च्याउँ सारंगी रेटिरहेका छन्, ७८ वर्षीय देवबहादुर गन्धर्व। वरिपरि जति दर्शक बढ्छन्, सारंगीको धुन उति नै चर्किँदै जान्छ। गीत सुनेर केहीले पैसा दिए, केही भने एकाग्र भएर सुनिरहे। ‘बृद्धभत्ता जम्मा गरेर आएको हुँ,’ तिलोत्तमा नगरपालिकाको व्यस्त मणिग्राम चौकमा सकी-नसकी भाँका हालिरहेका उनले भने, ‘गीत गाएको पैसाले ओखती खर्च पुग्छ।’

उनी गुल्मीको चन्द्रकोट गाउँपालिका शान्तिपुरबाट उपचार गर्न बृटल भर्त्ता रहेछन्। ‘चोकमा गाएर छोराको डेरामा फर्किन्छु। ऊ काममा जाने भएकाले मचाहिँ दिनभर गीत गाउँदै हिँड्छु,’ उनले भने। सारंगीका साथै उनी बाँसुरीमा पनि बिरहका धुन भर्छन्। उनलाई खुट्टा दुख्ने, शरीर दुख्ने र सास फुल्ने समस्या छ। उपचार गराए पनि रिपोर्ट नआएकाले केही दिन यतै सारंगी बजाएर हिँड्ने योजना छ। ‘दुःखीलाई बजारमा भर्ने दुःख,’ उनले भने, ‘सकी-नसकी घाँटी फुलाएर गीत गाउँदा र जाडोमा सारंगी रेट्दा अप्ठेरो हुन्छ। माघको सिरैटोमा घाम लाग्दा त ठिकै मान्छु, होइन भने त हातखुट्टै काँप्छन्। बाँचुन्जेल कलाको संरक्षण गर्नुपर्छ, भन्ने सोचेर

बजाउने गरेको छु।’ जसोतसो औषधि गरेर गाउँमै बस्ने उनको धोको छ।

बाउबाजेकै बिँडो थाम्दै सारंगी रेट्न सुरु गरेका थिए उनले। गाउँ-गाउँ गाउँदै हिँडे। श्रीमतीसँगै गाउँदै/बजाउँदै हिँडेको उनलाई सम्झना छ। गाउँदागाउँदै विरामी भएर २९ वर्षअघि श्रीमतीको निधन भयो। ‘बृद्धावृद्धी भएर गाउँदा रमाइलो मान्थे,’ उनले सम्झिए, ‘चामल, दाल र पैसा दिने गर्थे।’

चप्पल पड्काउँदै, विहानदेखि साँझसम्म गाउँदै हिँड्दा घाँटी सुके पनि रमाइलो हुने गरेको उनको अनुभव छ। ‘एक सन्तान भएकाले पढाउन, हर्काउन कठिन भएन,’ उनले भने, ‘कतिपय ठाउँमा टन्न खान दिए पैसा नै मार्दिन।’

बाबु-आमाले नपढाए पनि गाउन सिकाइदिएकाले पेट पाल्न समस्या नभएको उनको भनाइ छ।

‘अब त बृद्धसकाल लाग्यो। सीप भए पनि आँखा कमजोर भए,’ उनले पीडा पोखे। गाउँमै डोको बुनेर, मजदुरी गरेर गुजारा चलाइरहेका उनी विरामी परेपछि उपचार गर्न बृटल भर्त्ता हुन्। ‘श्रीमती बितेपछि नौ वर्ष छोराबुहारीसँगै बसें,’ उनले सुनाए, ‘२० वर्षदेखि एक्लै छु।’ घर छाडेपछि छोराबुहारीले खोजी नगरेको प्रति उनी चिन्तित छन्।

गीतमै उनी भन्छन्: ‘सानो छँदा माया दिई हर्काएको छोरो ठूलो भयो टाढा गयो, पर्नु पीर पर्यो।’

100% Performance को लागि

SERVICING होइन

SERVOCING गरौं

SERVO

WORLD-CLASS LUBRICANTS

100% PERFORMANCE. EVERYTIME.

SOLE DISTRIBUTOR FOR NEPAL

Hansraj Hulaschand & Co. Pvt. Ltd.

Narayananchaur, Naxal, Kathmandu

Servo Lubricant H.H Nepal

YES! YAMAHA

दाम्पत्य

जीवनको शुरुवात

यामाहा सलुटोको साथ

Yamaha's New Generation

BLUE CORE

FUN & ECO

NOW WITH

ABS

Unified Braking System

हरेक यामाहा सलुटो बाइकको खरिदमा पाउनुहोस् ३२" भिडियोकन एलइडि टि.भि.।

यो योजना यामाहा एसजेड आरआर बाइकमा पनि लागु हुनेछ ।*

*शतदर लागु हुनेछ

AUTHORISED DISTRIBUTOR M.A.W. Enterprises Pvt. Ltd. BUILDING TRUST THROUGH SERVICE SINCE 1984	KATHMANDU VALLEY Tirupeshwor: 4268252, Kantipath: 4227515, Nayabazar: 4381855, Sitapaila: 4288726, Satungal: 6201159, Teku: 4104578, Kumarpati: 5555889, Balkumari: 5526770, Koteswor: 5199023, Bhaktapur (Sallaghat): 6618088, Ghatghar: 6634205, Chabahil: 4486728, Maharajgunj: 4720869, Ratopur: 4417603, Gwarko: 5526770, Manthali: 540353	EASTERN REGION Ilam: 521072, Britamode: 541677, Pathari: 555864, Biratnagar: 545600, Itahari: 580453, Dharan: 528179, Khatbani: 560775, Biratnagar: 503156, Inarua: 560436, Rajbiraj: 521191, Gaighat: 420828, Lahan: 560532, Siraha: 520241, Kataru: 9801542604, Kanchanpur: 9804782660, Surunga: 9842671829, Ujlaini: 9842028115, Phidim: 9806937168	CENTRAL REGION Dhading: 520309, Trishuli: 561481, Banepa: 685892, Chankot: 9866400007, Malangwa: 520553, Bardibas: 550445, Dharuwa: 540050, Janakpur: 420020, Jaleswor: 521151, Lalbandi: 501020, Chapur: 540462, Kalaiya: 551460, Birgunj: 524857, Nigadhi: 540275, Jitpur: 412157, Hetauda: 526460, Parsa: 582661, Tadi: 562761, Narayanghat: 571207, Kawsoti: 540366, Garuda: 565408, Gaur: 9807109448, Sindhuvi: 520966, Loharpatti: 9804875083	WESTERN REGION Abukhairi: 540691, Dulegadga: 414221, Damauli: 561623, Baglung: 522747, Pokhara: 534022, Syangja: 420316, Waling: 412130, Palpa: 520445, Tamghas: 520488, Baletaksar: 410083, Rampur: 400219, Butwal: 541583, Bhairahawa: 520541, Parasi: 520678, Bardaghat: 580175, Jitpur: 550196, Arghakhanchi: 9857011855, Chandruti: 076-540766, Lamjung: 9856046318, Gorkha: 420514	MID WESTERN REGION Lamahi: 540267, Dang: 561296, Tulsipur: 520174, Pyuthan: 460722, Nepalgunj: 551611, Surkhet: 521754, Kohalpur: 081-542091 FAR WESTERN REGION Tikapur: 560110, Atariya: 551164, Dhangadhi: 417499, Daddeldhura: 9860687065, Mahendranagar: 523816, Lamki: 540570
--	---	--	---	--	---

एलिना दोस्रो चरणमा
अस्ट्रेलियन ओपन । १५

सहनाई सुन्दरी
गरिण महोत्सव सुरु । ८

नेपालमा सर्वाधिक बिक्री हुने राष्ट्रिय दैनिक

ekantipur.com

कान्तिपुर

सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

वर्ष २७ अंक ३३२ पोखरा ८ माघ २०७६ बुधवार माघ कृष्णपक्ष त्रयोदशी नेपाल संवत् १९४० गण्डकी प्रदेश संस्करण KANTIPUR, Nepali National Daily, Wednesday, January 22, 2020 पृष्ठ १२+४+२ १० रुपैयाँ

connected by

Ncell

powered by

REIMAGINING CONNECTIVITY

'Connectivity' holds multiple perspectives, interpretations and ideals. Connectivity is what highlights our times today. We live in a digitally connected world where the exchange of trade, capital, information and people are no longer bound by geography.

The 2020 Kantipur Conclave is a two-day event that reimagines connectivity from a multifaceted lens, leveraging constructive interactions to identify opportunities on cultivating synergy, convergence, partnerships, collaborations and relationships amid the changing global dynamic.

40⁺

Speakers

500⁺

Delegates

12⁺

Thematic areas

10⁺

Sessions

Associate Partner **NEPAL LIFE**

Learning Partner

Knowledge Partner

App Partner

Hospitality Partner

■ कृष्ण जवाली र यज्ञ बज्जाडे (काठमाडौं)

उजुग्रीहरूका आधारमा मन्त्रिपरिषदले गरेको निर्णयअनुसार अर्थ मन्त्रालयले दोष फिटान गरी श्रेष्ठमाथि छानबिन गर्ने गरी निलम्बनको पत्र थमाएको जनाइ थियो । त्यसकै आधारमा गत कात्तिक १८ गते मन्त्रिपरिषद बैठकले राष्ट्र बैंककै सञ्चालक श्रीराम

Dr. A. K. Saha

- एनसेलको लाभ विदेश पठाउने क्रममा अनियमितता
- बैंकहरुमा भेटिएको अनियमितता लामो समय लुकाएको
- वैदेशिक भ्रमणमा दोहोरो सुविधा लिएको/बढी बिल बनाएको
- कतिपय बिल र पत्राचार 'डिलिट' भएको भनी प्रमाण नष्ट गरेको
- सफ्टवेयर कार्यान्वयनमा असहयोग गरेको

श्रेष्ठलाई वर्षास्त गर्ने पर्याप्त आधार र कारण हुँदासमेत पुस २८ गतेको मन्त्रिपरिषद् बैठकले श्रेष्ठलाई सफाई दियो। गत बिहीबारको पत्रकार सम्मेलनमा सफाईबारे जानकारी दिँदै सूचना तथा सञ्चारमन्त्री गोकुल बाँस्कोटाले भनेका थिए, 'उहाँमाथि छानबिन

भाएको हो । राष्ट्र बैकबाट छानबिन प्रतिवेदन पनि प्राप्त भएको हो । छानबिनमा कुनै त्यस्तो कसुर देखिनु छैन । छानबिन समितिले तथ्य र विश्लेषणमा डेपुटी गभर्नर श्रेष्ठ ठोपी देखिने पर्याप्त विषयवस्तु उल्लेख गरे पनि निष्कर्षमा 'श्रेष्ठका व्यक्तिगत कमीकमजोरी रहेको' लेखिएको छ । एनसेलको लाभ विंशत लैजान दिएको अनुमतिबाट छानबिन समितिले प्रारम्भिक तहमा पूर्वसंचायनी अन्ननाएको' भनी विश्लेषण गरेको छ । सफ्टवेयर लागू गर्न गरिएको हिलाइले मुलुकको सम्पत्ति शुद्धीकरणमाथि छानबिन गर्ने काममा असरशून्यको निष्कर्षसहित 'राष्ट्र बैक'कै प्रक्रियामा रहेको कजपुजी र निर्यातमा अपरिपक्वता' जिम्मेवार रहेको समितिले टह्रयाएको छ । पत्रकारहरूको प्रश्नको जवाफ

प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली नै श्रेष्ठमाथिको उजुरी र त्यसको वस्तुस्थितिमा समझत भएपछि निम्नम्न उजुरी मन्त्रिपरिषद्देखि स्पष्टीकरण सोध्न निर्णय गरिएको थियो। अर्थमन्त्री युवराज खतिवडा अमेरिका भ्रमणमा गएका बेला सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभागले प्रधानमन्त्रीलाई श्रेष्ठको उजुरीबारे ब्रिफिङ गराएलगत्तै निर्णय भएको थियो। एक मन्त्रीका अनुसार चाहनाअनुसार श्रेष्ठ दिने निर्णय पनि प्रधानमन्त्रीकै होइन।अनुसार भएको हो। प्रधानमन्त्री पत्नी राधिका शाक्य राष्ट्र बैंकमा एकमात्र कार्य गर्दिका सम्बन्ध रहेका श्रेष्ठले भेटेरै जान्छन् नगरिदिन अनुरोध गरेपछि निर्णय बर्दालिएको जानकारीकारहरू बताउँछन्।

विराटनगरस्थित एकीकृत भन्सार जाँच चौकीको मंगलबार संयुक्त रूपमा स्विच थिचेर उद्घाटन गरिपछि भिडियो कन्फरेन्समा प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली र भारतीय समकक्षी नरेन्द्र मोदीलगायत ।

प्रधानमन्त्री ओलीले नेपाल र भारतबीच
इतिहास, भूगोल, संस्कृति र परम्पराका

ओलीले नेपालले लिएको 'समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली' को सोचजस्तै भारतीय प्रधानमन्त्री मोदीको 'सबका साथ, सबका विश्वास' नारा रहेको बताए ।

बाँकी पृष्ठ १० ▶▶

भारतको केरलाबाट पोखरा हुँदै दामन पुगेको पर्यटक टोलीका
दुई परिवारका ८ जनाको निसासिएर मृत्यु

मकवानपुरको दामन सिमभञ्ज्याङमा सोमबार निसासिएर मृत्यु भएका प्रवीणकृष्ण नायर (बायाँ) र रञ्जित कुमार टीबीका परिवार । उनीहरू भारतको केरलाबाट नेपाल घुम्न आएका हुन् ।

तस्विर : फेसबुक

■ **प्रताप विष्ट र सुवास बिडारी (हेटौंडा)**

‘‘उनीहरू सबै अचेत खेबर हाप्पी सबै आतिथी ।
उनीहरूकै साथीहरूले घघघघाएँदै बोलाए ।
कोही बोलेनन्, ’होलाइ त्यसपछाउँ भए कमील
भने, ’त्यसपछि, हामीले प्रहरीलाई खबर गयौँ ।
होलाइ अन्धकाका चार बालबालिका र दुई जोडीमा
होलाइबाट उपचारार्थ हेलिकप्टरमा काटमाडाँकौं
हलहामस अस्पताल पुर्याइयो । तर, कोही पनि
बोचेनन् । मृत्यु हुनेमा केसलोक तिरुवन्तपुरमाका
३३ वर्षीय प्रवीणकुषण नातान, ३५ वर्षीया शाण्ड्य
शश र उनीहरूका नातान ९ वर्षीया श्रीभद्र,
७ वर्षीया आर्वा प्रवीण, ५ वर्षीय अभिनव नातान
छन् । त्यसैगरी १५ वर्षीय रजित कुमार ठाकुर,
१८ वर्षीया इन्द्र लक्ष्मी र उनीहरूका ३ वर्षीय
छोरा वैष्णवको मृत्यु भएको प्रहरीले जनाएको छ ।

बालबालिकासहित १५ जना रहेको टोलीले रिसोर्टका १११, ११२, ११४ र ११५ नम्बरका चारवटा कटेजका कोठा बुकिङ गरेका थिए । एउटा कटेजमा दुईवटा बेड छन् । एउटा बेडमा प्रौढ दुई जना मात्र सुत्न मिल्छ । घटना भएको १११ नम्बरको कटेजमा ११२ नम्बरका सहित प्रौढ र बालबालिकासहित

**कार्बन मोनोअक्साइड
विषाक्तताले कसरी
ज्यान जान्छ ?**

■ **अतुल मिश्र** (काठमाडौं)

बिहान उपचारार्थ राजधानी ल्याइएका ती आठ जनावारे 'हस्पिटल फर एड्भान्स मेडिसिन एन्ड सर्जरी' (ह्याम्स) ले भनेको छ, 'अस्पताल आउँदा कुनै पनि व्यक्तिमा जीवनको लक्षण थिएन, उनीहरूलाई मृत घोषित गरियो ।'

बाँकी पृष्ठ १० ►►

The advertisement is set against a clear blue sky. In the foreground, a middle-aged man with grey hair and a mustache, wearing a light beige suit, stands with his hands slightly outstretched. Behind him is a two-story modern house with white walls, dark grey accents, and a prominent red-tiled roof. The house has a small porch with white columns. In the bottom right corner, there is a white bag of Jagdamba Ultra Premium OPC Cement. The bag features the brand's logo, a checkered pattern, and text indicating it has been appreciated with NS Quality Award 2014 & 2015. A QR code is located in the bottom right corner of the advertisement, next to the text 'FOR MORE DETAIL SCAN:'. The overall design is clean and professional, emphasizing the quality and modernity of the cement.

प्रदेशसभा
बैठकको प्रत्यक्ष
प्रसारण माग

गण्डकी (कास) - प्रदेशसभा
सदस्यत्व प्रदेशसभा बैठको
मन्त्रालय प्रसारण हुनुपने माग
गरेका छन् । सांसद राजीव
महारीले भेलामात्र प्रदेशसभा
प्रदेशसभा कून संसदको छे विषयमा
बोलाव्यो भनेर नागरिकले हेन
उनले व्यवस्था हुनुपने बताए ।
संसदलाई जिम्मेवार र जवाफदेही
बनाउनुपर्छ' उनले भने, 'प्रदेश
को संसदमा पनि लाइको
व्यवस्था छ । गण्डकीमा पनि
'संसद नीति, नियम
र कानून बनाउने मात्र नभई
जनआवाज उठाउने स्थान भएको
पनि उनले बताए ।

पोखरामा पछिल्लो समय राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेल भइरहेको जानकारी गराउँदै पहारीले खेलमैदानको निर्माणमा ध्यान दिन पनि सरकारसँग माग गरे । खेल हुनुपूर्व तीव्र गतिमा निर्माण गरिने खेलमैदान खेल सम्पन्न भएपछि सुस्त गतिमा भएकाले यसतर्फ सरकारको ध्यान जानुपर्ने उनको भनाइ छ ।

समाजवादी पार्टीको धनमाया लामा पोखरेलले विभिन्न जातजातिको चाडपर्वको अवसरमा सरकारले बिदा कटौती गरेको बताइन् । 'होसरको बिदा माग्न सडकमा च्याली निकाल्नुप्यो,' उनले भनिन्, 'लोकतन्त्रमा आफ्नो अधिकार लिन कति दिन सडक धाड्नुपर्ने ? सधै नारा जुलुस गर्दै आन्दोलन गर्नुपर्ने हो ?' उनले नजिकिदै गरेको

मानवमा न्होसारासँग पनि विवादास्पद विचारले व्यक्त गरिनु। कोसँग मेखेखाला श्रेष्ठले विकास निर्माणको काम ठुप रहेकोले असंतुषर्त। नरकभएकाको ध्यान जानुपर्ने बताए। नरकभएका कृष्ण थापा र मीना गुरुङले पनि सभामा बोलेका थिए। वैद्यकमा ग्रन्थिकी प्रश्न विज्ञान तथा ग्रन्थिकी प्रतिष्ठानको स्थापना र सञ्चालन गर्ने बनेको विधेयक पेस गरिएको छ। उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरणमन्त्री विकास लम्सालेले उक्त विधेयक पेस गरेका हुन्। विज्ञान तथा ग्रन्थिकी क्षेत्रमा अनुसन्धानात्मक क्रियाकलाप प्रवर्द्धन गर्ने विधेयक त्यागिएको लम्सालेले जनाए। यिनैले ग्रन्थिकी तथा परम्परागत विज्ञान, प्राकृतिक स्रोत र साधनको विकास, विस्तार, परिष्कारका उपायसँगै प्राथमिकता दिइने विधेयक विधेयकमा छ।

दुर्घटनामा घाइते
शिक्षकको मृत्यु

गोखा (कास) - गोखराको भीमसेन
 तथा गाउँपालिका-८ पिपलटारमा
 आधुनिक राति मोटरसाइकल
 चढाउँदा गतौ घाइत भएका
 अर्जुन श्रेष्ठको उपचारको क्रममा
 मृत्यु भएको छ । ४० वर्षीय श्रेष्ठ
 तन्या गाउँपालिका-२ केराँजोतारमा
 केराँज माविका शिक्षक थिए ।
 अन्नपूर्ण न्युरो अस्पताल
 काठमाडौँमा उपचारको क्रममा
 सोसायन राति उनको निधन
 भएको जिल्ला ट्राफिक प्रहरीले
 भएकोको छ । श्रेष्ठ सवार ग ११
 प ४८२ नम्बरको मोटरसाइकल
 अतिव्यतिकर भई सडकबाट २०
 मिटर तल खसेको थियो ।

उत्पादन बढाउन चक्काबन्दी

भिरालो र साना गरा भएको जमिन सम्झिएर खेती गरिने, ५० रोपनीभन्दा बढी जग्गालाई अनुदान दिइने

तस्विर : अगन्धर/कान्तिपुर ।

जमिन चक्काबन्दी कार्यक्रमअन्तर्गत पर्वतको फलेबास-३ मा जग्गा नाप्यै प्राविधिक ।

■ अगन्धर तिवारी (पर्वत)

उत्तरे गाउँमा जनशक्ति घट्दै गएपछि, कार्यक्रम ल्याएको जानकारी दिए । 'खेतापाउण गाब्रो छ । जेठो भनौ, 'हामी समाजसमाधान गर्न चक्काबन्दीको अवधारणा ल्याइएको हो ।' सवैतिर सडक पुगेका ट्रयाक्टर लगी खनजोत गर्न सकिँदा उत्तरे बला । मन्त्रालयको आह्वानपि र्थितबेला भीरालो जमिन सम्याउन लगे चलेको छ । यो अवधारणाले खेती गा लाग्ने जनशक्तिका ८० प्रतिशतसम्म कटौती हुने र उत्पादन दोब्बरले बढ्ने मन्त्रालयको अपेक्षा छ ।

मन्त्रालयले गत असोज ९ ग
योजनामा सहभागी हुन आह्वान गरेव
थियो । पहिलो चरणमा विभिन्न जिल्ला

१४ किसान समूहले प्रस्ताव पेश गरेका मन्त्रालयका शाखा अधिकृत सन्तानु पाँडेलले बताए। 'सबैजसो किसान समूहसँग सम्झौता गरिसकेका छौं,' उनले भने, 'विस्तृत सबै संकेत कार्यान्वयन चरणमा छौं।' कार्यक्रममा सहभागी हुनेलाई १० रोपनी जग्गा वरावर १० लाख अनुदान दिने मन्त्रालयले जनाएको छ। सय रोपनी चक्रावन्दी गर्नेलाई २० लाख र त्यसभन्दा माथि प्रतिरोपनी १० हजार रूपैयाँका दरले अनुदान दिने पाँडेलले बताए।

भीरालो र पहाडी जमिनमा ए
किसानको स्वामित्व नहुने भएकाले जग्गा
सङ्गठन गरेर मिलाउने प्राविधिक टोली

जनाएको छ। टोलीमा सहभागी ना
अधिकतम दोमोदर भट्टराईका अनुस
छिरिलिएका टुका जर्मनलाई एकै ठाउँ
भानुजाने गरी नक्सा निकालेका
भट्टरहेको छ। कार्यक्रममा समावेश
विमानले यँपिन उड जर्मनमा क्
र खेती लगाउनुपर्छ। १० वर्षस
आवासका लागि प्रयोग गर्न भानुजाने
कार्यविधि बनाइएको मन्त्रालयले जनाए
छ। पहिलो चरणमा विमान र सडकरी
उत्साहजनक सहभागिता देखिएका
दोस्रो चरणको कार्यक्रम ल्याउन लागे
पोखरेलले जानकारी दिए।

कार्यक्रमले बाँझएको जमिन
खेती गर्न सहज हुने भन्दै किसानसमे

उत्साहित छन् । 'जनशक्ति नभएर खेती गर्न सकेका थिएनौं,' पर्वतको कुश्मा नगरपालिका-९ की तारा पराजुलीले भनिन्, 'अब ट्याक्टर लगाउन पाएपछि धेरै सहज हुने भयो ।' पराजुलीसहित कुश्मा-९ का किसानको फलेबाग-३ शुक्रपोखरीको चौडिला तथा पहिर्मा रहेको जमिनमा चक्रालबन्दी कार्यक्रम शुरु गर्न लागिएको छ ।

अर्का किसान हरिचन्द्र अधिकारीले आफैले गर्नुपर्ने काममा सरकारले सघाउने भएपछि खुसी लागेको बताए । व्यावसायिक खेती गर्न चाहनेलाई यस्तो कार्यक्रम निकै उपलब्धिमूलक हुने किसानको प्रतिक्रिया छ ।

२२ वर्षपछि हट्‍यो सडकको सास्ती

■ **प्रकाश बराल** (बागलुङ)

सदरमुकाम बागलुङदेखि २१ किलोमिटर दक्षिणको जैमिनी नगरपालिकाको केन्द्र कुशीसेरा जानभन्दा १० किलोमिटर पश्चिमको बर्तिवाङ जान धेरै सडक कर्मचारीले मन गर्थे ।

३ वर्षाधि कर्मचारी समायोजन ग
धैर कर्मचारी पश्चिम घोर । सबैको र
कुनैसरी नानुको कारण थियो, य
सकको सारी । दिनभर पैदल यात्रा
सर्वगामी पान चार घण्टा लाने
महँगो र समयमा पुग्न नसकिने ।
२०५४ सालमा खुलेको सकको ट
विपनि लावौं खर्चदा पनि सुधार हुन
नसके । विशेषगरी पारजा, हाली स
सङ्गो लानाबाट स्थानमा ढालिने सवा
फस्थे । 'जुनसुकै स्थानमा गाडी प
सुधार कुरेर बस्नुपर्ने' पैदल गएर प
खेनुपर्ने बाध्यता थियो । जैमिनी-२ का
लक्ष्मीप्रसाद सापकोटाले भने, 'सद
आउन जान ठूलो चुनौती थियो ।
सक २२ वर्षपछि त्यो समस्या हटेव
गत वर्ष कर्मचारीसँगै बालाइ

खाइको भण्ड २ किमी सडक कालोपत्र भयो ।
अधिकांश खण्ड १० मीटर चौडा भएको छ ।
चौडा वर्षमा पनि स्थानीय प्रवाधार साफैदारी
कार्यक्रमबाट थप २ किमी सडक कालोपत्र
भयो योजना छ । सडक चौडा २ स्थरीय
भइसकेकोले अहिले वाग्लुखण्ड कृषीसेरा डेढ
घण्टामा पुग्न सकिन्छ । यहाँका स्थानीयलाई
विवाह नसर्मुकाम आएर बेलुकी घर फर्कन
सम्भव भएको छ । जैमिनी नगरपालिकाको
केन्द्र समेत भएकोले कृषीसेरामा प्रशासनिक
कामका लागि आउनेलाई पनि सडकले सहज
बनाएको छ ।

दुई वष अधिसम्म कुम्सीसराका विष्णु
आचार्य वर्षात् लाग्नुअधिका दुई महिनाखेका
सामान थुपार्थ । हाडवेयर पसल राखेका
उनले असरादेख कात्तिकसम्म चाहिने सामान
एकैपटक थुपार्थ गोसामको आवश्यकता उनी धुक्क
अहिले भने त्यो समस्या नपनमा उनी पुष्क
छन् । सडक राम्रो छ, अडर गरेपछि भोर्तिपडै
उड्नु भएपछि क्रोडा क्रोडा गोदाम चाहियो ?
आचार्यले भने मालढुंगादेखि वलेवाको
पानीट्याङ्कीफरफको सडक चार वष कोलापत्र
नले लागिएको छ । यो खण्डको १० किमीमा
धमाधम कोलापत्र भइरहेको छ । गण्डकी

ब्रागलुङ सदरमुकामदेखि दक्षिणका दुई पालिका हुँदै गुल्मी जोड्ने सडकको स्तरोन्नति गरिँदै ।
तस्विर : प्रकाश/कान्ति

प्रदेश सरकारको सडक स्तरीकरणतर्फ वर्गमा परेकाले सडकको कामले लगेको हो। सडक स्तरोन्नति र कालोपत्रे लागि भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयले २६ करोड रुपैयाँ विनियोजन गरेको छ। बिर्लडर्स कन्स्ट्रक्सन प्रालिले सडकको कामले लगेको छ।

भदौदेखि काम थालेको कम्पनीले वर्षभित्र अधिकांश काम सम्त्ने लक्ष्य पूराभइजर सन्दीप श्रेष्ठले बताए । यस खण्डमा ठूलो पुल बनाउनु पर्दछ । क्षेत्रमा पानी तर्काएर नाला निर्माण पहिरो नियन्त्रणका लागि पर्खाल बनाउ भइरहेको छ । त्यस्तै तारजाली लगाउ मीटर चौडा सडक बनाउने काम पनि भइरहेको छ । यहाँ दैनिक २ सयभन्दा बढी रकम गर्दै आएका छन् ।

‘काम गरेको तरिका हेर्दा यो सफलतामा पुगिने देखिन्छ,’ अनुगणका प्रतिनिधिसभाका सांसद सूर्य भन्ने, ‘यस्तै काम भैँदिए ठेकेदारप्रति राख्नै पर्दैन ।’ निर्माण कम्पनीले सडक पूरै कालोपत्र गरिसक्ने योजना काम गरेको हो ।

भाडा समायोजनको माग

अथर्व विष्णु आचार्यको नेतृत्वमा व्यवसायीले सदरमुकामदेखि कश्मीरसम्मको मार्गको सवारी भाडा समायोजनको साग गरेका छन् । व्यवसायीले नगरप्रमुख इन्द्रराज पौडेललाई जापानबाट समेत बुझाएका छन् । 'सकामा धेरै सुधार भईसक्यो', आचार्यको भनाई, 'पहिलेलाई भाडा लिने पाइँदैनथ्यो ।' यो छण्डमा जित्ने ४ सय २० रुपैयाँसम्म भाडा लिने गर्छन् । बसले समेत २ सय ५० रुपैयाँ असुल्दछ । भाडा समायोजन गर्न व्यवसायी नगरपालिकाबीच छलफलको तयारी भएको नगरप्रमुख पौडेलले बताए ।

कुमूसीसरा-राडखानी सडक स्तरान्तित हुई
जैमिनी नगरको केन्द्र कुमूसीसरादेखि वडा
१० को राडखानी जाने सडक पनि चालु वन्यो
स्तरान्तित हुने भएको छ । कण्डै १० किमी
सडक खण्ड वनेपछि राडखानी, पेयुथ्यापार
विजुवातर्फका वासिन्दा सहजै केन्द्रमा आउन
सक्छन् । सडक अप्ठ्यारो भएकोले षण्टी पेटल
यात्रा गर्नुपर्ने, सवारीसाधन पाए पनि महँगो भडा
तिर्नुपर्ने थाप्ता हट्ने अपेक्षा गरिएको सडक
इन्डिक्काटो क्षेत्रले बताए । यो सडक स्तरीय बना
वेड गाउँपालिकावासीले पनि सँघीया पाउँछन् ।

ENJOY

BIG Movies

NOW SHOWING

CHHAPAAK
CHHAPAAK

WO HUM TUM
WO HUM TUM

BAD BOYS 4
ON LIFE

TANHUJI
TANHUJI

CHHAPAAK : 8:30 AM, 11:00 AM, 2:30 PM, 5:00 PM, 8:45 PM
JAI MUMMY DI : 9:45 AM, 1:30 PM, 6:30 PM
BAD BOYS FOR LIFE : 12:00 PM, GOOD NEWWZ : 3:45 PM, 7:30 PM
3D: TANHUJI: THE UNSUNG WARRIOR : 9:00 AM, 11:45 AM, 2:45 PM, 5:30 PM, 8:15 PM

4011643/45,
01-2112233

NLIC City Centre

Kamalkopkhari, Kathmandu

@ www.bigmovies.com.np

f facebook/bigmoviesnepal

Wednesday & Thursdays

185

Rs. _____

Conditions apply

FOX STAR STUDIOS PRESENTS

NEXT CHANGE

For booking and updated info:
 Kathmandu: 01-4443220
 Narayanhthar: 056-5226079
 Nepalgunj: 081-411334
 Pokhara: 061-5226304/7
 Biratnagar: 023-5450853
 Butwal: 071-541506
 Biratnagar: 021-522644
qfxcinemas.com

For booking and updated info:
 Kathmandu: 01-4443220
 Narayanhthar: 056-5226079
 Nepalgunj: 081-411334
 Pokhara: 061-5226304/7
 Biratnagar: 023-5450853
 Butwal: 071-541506
 Biratnagar: 021-522644
qfxcinemas.com

CUNVA GROUP गुण सिनेमा हल प्रा. लि.

TANHAJI

● Tanhaji ● Dum ● Chha maya Chhapakkai
● Poi Paryo Kale ● Kabaddi3 ● Dabang3 ● Chhapak

तपाईंको आज	
	नेष भाग्य वृद्धि
	वृष अस्वस्थता
	मिथुन मित्र भेट
	कर्कट आलस्यता
	सिंह अध्ययनमा सफल
	कन्या पारिवारीक सुख
भोलिको पात्रो	
विष्णु संवत् २०७६ साल माघ ९ गते बिहीबार तदनुसार २३ जनवरी २०२० माघ कृष्णपक्ष चतुर्दशी रात्रिको २:१ बजेसम्म उपान्त अनावस्यका तिथि, पूर्वाषाढा नक्षत्र रात्रिको १:३० बजेसम्म उपान्त उत्तराषाढा नक्षत्र, हर्षण योग रात्रिको ३:२१ बजेसम्म उपान्त वज्र योग, भद्रा करण दिनको २ बजेसम्म उपान्त शकुनी करण, धनु राशिमा पव्दमा ।	
	तुला स्फुर्ति बढ्ने
	वृश्चिक वैभव प्राप्ति
	धनु उत्साहप्रद
	मकर कान्ति क्षय
	कुम्भ कार्य सफल
	मीन कर्म प्राप्ति

 HO कान्तिपुर टेलिभिजन	
५००	गोर्खापुर
५००	आध्यात्मिक सन्देश
५३०	जीवन विज्ञान
६३०	मार्गदर्शन (साइज)
७००	कान्तिपुर समाचार
८००	गुनझलि कोषाल
८३०	कान्तिपुर न्यूज
९००	सरोकार (रिपिट)
९००	कान्तिपुर समाचार
९३०	फिर्जाउ २ लाइव (रिपिट)
९५०	कान्तिपुर न्यूज
९५३०	मती टयर्स (रिपिट)
९९०	कान्तिपुर समाचार
९९३०	आज नर्सजी साइन (रिपिट)
१३०	लाइभइन्ट २ हाइड (रिपिट)
२००	कान्तिपुर समाचार
२३०	फिर्जाउ २ लाइव (रिपिट)
३००	कान्तिपुर (रिपिट)
४००	कान्तिपुर समाचार
४३०	मती टयर्स (रिपिट)
५००	कल कान्तिपुर
५३०	रजतगुप्त
५३३०	कान्तिपुर समाचार
५३३०	प्रदेश विशेष (साइज)
६००	कान्तिपुर समाचार
६००	वेपारा खेल बी
७००	रजतगुप्त (रिपिट)
७०३०	कान्तिपुर न्यूज
७५३०	प्रदेश विशेष (रिपिट)
७५३०	कान्तिपुर समाचार
९१००	कल कान्तिपुर रिपीटेड
९३३०	कान्तिपुर न्यूज रिपीटेड
९३३०	रजतगुप्त
९६००	कान्तिपुर समाचार (रिपिट ५)
९६३०	मार्गदर्शन (रिपिट)
९७००	कल कान्तिपुर (रिपिट)
९७३०	वेपारा खेल बी (रिपिट)

रेडियो कान्तिपुर रेडियो राष्ट्रको	
२६.५ काठमाडौं, भेडेटार, वीरगन्ज, भरतपुर, नेरवहा, १०१.८ पोखरा, धनगढी, नेपालगन्ज	
०१:०० गफि अलुआन (बालगन्ध)	११:०० कान्तिपुर हास्यी
०२:०० कान्तिपुर हास्यी	११:१५ कान्हुड बेजा (राम्बा राई)
०३:०० दे हेडान्दरन	११:३० हेल्थ बज्र धनुकेनन्त हास्यी
०४:०० सौक्य लगी मानसिक स्वास्थ्य (सोपान बस्नेत)	११:४५ सोजोला (मिलिमा)
०५:०० डेनलनन्त छरु डेनलनन्त हास्यी	१२:०० धिपिठर हास्यी
०६:०० दे गुजान्तिन र्गु (सुमन)	१२:१५ धनुकेनन्त डर (सुपेन्द्र)
०७:०० ओलर इज गुरो	१२:३० अन्धकार २०११ (राजेना पाण्डे)
०८:०० कान्तिपुर हास्यी	१२:३० कान्तिपुर हास्यी
०९:१० टाफिक अपेड	१३:०० खज्र जित्तेकोट
१०:१५ राष्ट्रिय हास्यी	१३:१५ (देविना डी/अनिलका/राम्बा)
११:२० नीड डीका धुवले लेष (दीनेशा डीजी)	१३:२० लेखन २०११ छरु खान्द हास्यी
१२:०० सपोर्ट हास्यी	१३:२५ रम्पुकोकोपल (दिबन राई)
१३:१५ टेड बड (सुपान/मिलिमा)	१३:५० कान्तिपुर हास्यी
१४:१५ टेड बड (सुपान/मिलिमा)	१४:२५ न्जुन लेकप अफ डे डे
१५:१५ टेड बड इन्टरटेनमेन्ट हास्यी	१४:३० उन्नीला
१६:१५ टेड बड (सुपान/मिलिमा)	१४:४० इन्डेल कलेजन (सुमरान)
१७:१५ आकाले हावा आकाले गीत (सुधा ललर)	१५:०० आकाले हावा आकाले (प्राकन)
१८:१५ को छ डेवाली	१५:१५ अकाले हावा आकाले गीत (सुधा)
१९:०५ को छ डेवाली (किरान)	१५:३० कालुडी बरन र पनारन
२०:०० इन्टरटेनमेन्ट हास्यी	०६:०५ लेखनी गीतलक ललासार
२०:१५ को.स. नेपाल (किरान)	१६:३० दिवडी गीतलक ललासार
	२०:४५ सचकन्त हास्यी

[illegible][illegible]

विद्यालयमा स्वार्थको लडाइँ

व्यवस्थापन समितिको चुनावलाई दलहरूले जनमत परीक्षण गर्ने अवसरका रूपमा लिने गरेका छन्

■ तुलाराम पाण्डे (कालीकोट)

सान्नीवित्रेणी गाउँपालिकाको मेहलमुडीस्थित पञ्चदेवल माविमा व्यवस्थापन समिति छनोट गर्न गत बिहीबार चुनाव भयो। उम्मेदवारले आआफ्नो चुनाव चिह्नसहित पर्चा बनाएर प्रचार गरे। नेकपाका तर्फबाट जिल्ला कमिटी सदस्य हर्कबहादुर ऐडीको लालीगुराँस र सान्नीवित्रेणी गाउँ कमिटी सदस्य प्रभुलाल वीसीको कलम चिह्न थियो। कांग्रेस र राप्रपासहितको मोर्चाबाट नयाँ शक्तिका मातृकाप्रसाद उपाध्यायले भाले, कृपना लुवारले गाडी, मिट्टु भट्टराईले घडी, सरितादेवी शाहीले दमाहा, धर्मराज शाहीले खसी र माइली लुवारले रेडियो चिह्न दिएका थिए। अभिभावकबाट चुनिने चार सदस्यका लागि आठ जनाले प्रतिस्पर्धा गरेका थिए।

यस्तै प्रतिस्पर्धा शुभकालिका-३ भर्तास्थित जन्तुज्योति माविमा पनि भयो। नेकपा र अन्य दलको संयुक्त मोर्चाबीच चुनाव भयो। मजदुर किसान पार्टीले नेतृत्व गर्दै आएको समितिमा यसपटक नेकपाका धन परियार अध्यक्ष चुनिए। चुनावमा सुरक्षा दिन सशस्त्र प्रहरी नै खाँटेको थियो। 'चुनाव भनेपछि दलका कार्यकर्ता भिडिहाने अवस्था छ, सुरक्षा मागेपछि दिनैपयो,' प्रमुख जिल्ला

शुभकालिका-३ को जनज्योति माविमा व्यवस्थापन समिति छनोट छलफल । तस्विर : कान्तिपुर

अधिकारी कृष्णचन्द्र पौडेलले भने, 'विद्यालयको चुनावमा पनि ठूलै चुनावको भल्को हुने गर्छ।' विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा यसरी चुनाव हुनुमा राजनीतिक प्रतिस्पर्धा मात्र कारण होइन, समितिमा बस्दा पाइने अनेकखाले लाभले लोभ्याउने गर्छ। यही कारण चर्को दाउपेच चल्ने गरेको छ। भर्ताको सञ्चालनवाडास्थित विद्यालयमा पनि चुनाव भएको थियो। त्यसमा नेकपाकै दुई समूह चुनावी प्रतिस्पर्धामा उत्रिएका थिए।

सबैजसो सामुदायिक विद्यालयमा दलका नेता तथा कार्यकर्ता नै व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा छन्। सबैभन्दा बढी नेकपा सम्बद्धले जितेका छन्। कांग्रेस र राप्रपाका नेता पनि आफ्नो पकड क्षेत्रका समितिमा अध्यक्ष छन्। जिल्लाका ६२ माविमध्ये ३८ मा नेकपा, १९ मा कांग्रेस, तीनमा राप्रपा र बाँकी दुईमा अन्य दल सम्बद्ध समितिका अध्यक्ष छन्। कतिपय विद्यालयमा त वडाध्यक्ष नै समितिको अध्यक्ष छन्। व्यवस्थापन समितिमा चुनाव हुँदा

शैक्षिक वातावरणमा नकारात्मक असर पर्ने गरेको शिक्षा विकास तथा समन्वय एकाइ प्रमुख महेश देवकोटाले बताए। 'सबैतिर राजनीतिक रङ देखिन्छ, सहर्माति हुन सक्दैन,' उनले भने, 'सहर्माति नभए चुनाव गर्ने कानुनी प्रावधान छ, भनेपछि।' चेतसम्म धेरैजसो स्थानीय तहले विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गरिसके भनेकाले धमाधम चुनाव भइरहेको उनले बताए।

नौ सदस्यीय व्यवस्थापन समितिमा अभिभावकबाट चारजना छनोट हुन्छन्। शिक्षाप्रमी, चन्द्रा र जग्गादाताबाट एक महिलासहित तीन जना र सम्बन्धित वडाका वडाध्यक्ष तथा प्रधानाध्यापक पदेन सदस्य हुने प्रावधान छ। माध्यमिक तहका समितिमा उम्मेदवार हुन दलले आँध सार्छन्। दलहरूले विद्यालयको चुनावलाई जनमत परीक्षण गर्ने थलोका रूपमा लिने गरेका छन्।

नागरिक समाजका अगुवा कालीबहादुर मल्लले यहाँका विद्यालयका ४० प्रतिशत समिति अध्यक्षका छोराछोरी सरकारी विद्यालयमै नपढ्ने बताए। समितिमा हानथाप भइरहँदा यहाँका ४२ माविमै ९९ वटा विद्यालयमा एकजना पनि शिक्षक दरबन्दी छैन। निजी स्रोतका शिक्षक पाल्ने विद्यार्थीको खाजा, पाठ्यपुस्तक र छात्रवृत्तिलगायत रकम कटौती गर्नुपर्ने बाध्यता छ।

‘दुःखीलाई बजारमा भर्ने दुःख’

■ सन्जु पौडेल (रूपन्देही)

‘आयो पानी नौ डाँडा काटेर
आउँछ आँसु कान्छी हृदय फाटेर ।’

सडकपेटीमा बसेर च्याउँ-च्याउँ सारंगी रेटिरहेका छन्, ७८ वर्षीय देवबहादुर गन्धर्व। वरिपरि जति दर्शक बढ्छन्, सारंगीको धुन उति नै चर्किँदै जान्छ। गीत सुनेर केहीले पैसा दिए, केही भने एकाग्र भएर सुनिरहे। 'बृद्धभत्ता जम्मा गरेर आएको हुँ,' तिलोत्तमा नगरपालिकाको व्यस्त मणिग्राम चौकमा सकी-नसकी भाँका हालिरहेका उनले भने, 'गीत गाएको पैसाले ओखती खर्च पुग्छ।'

उनी गुल्मीको चन्द्रकोट गाउँपालिका शान्तिपुरबाट उपचार गर्न बृटल भर्नेका रहेछन्। 'चोकमा गाएर छोराको डेरामा फर्किन्छु। ऊ काममा जाने भएकाले मचाहिँ दिनभर गीत गाउँदै हिँड्छु,' उनले भने। सारंगीका साथै उनी बाँसुरीमा पनि बिरहका धुन भर्छन्। उनलाई खुट्टा दुख्ने, शरीर दुख्ने र सास फुल्ने समस्या छ। उपचार गराए पनि रिपोर्ट नआएकाले केही दिन यतै सारंगी बजाएर हिँड्ने योजना छ। 'दुःखीलाई बजारमा भर्ने दुःख,' उनले भने, 'सकी-नसकी घाँटी फुलाएर गीत गाउँदा र जाडोमा सारंगी रेट्दा अप्ठेरो हुन्छ। माघको सिरैटोमा घाम लाग्दा त ठिकै मान्छु, होइन भने त हातखुट्टै काँप्छन्। बाँचुन्जेल कलाको संरक्षण गर्नुपर्छ, भन्ने सोचेर

बजाउने गरेको छु।' जसोतसो औषधि गरेर गाउँमै बस्ने उनको धोको छ।

बाउबाजेकै बिँडो थाम्दै सारंगी रेट्न सुरु गरेका थिए उनले। गाउँ-गाउँ गाउँदै हिँडे। श्रीमतीसँगै गाउँदै/बजाउँदै हिँडेको उनलाई सम्झना छ। गाउँदागाउँदै विरामी भएर २९ वर्षअघि श्रीमतीको निधन भयो। 'बृद्धावृद्धी भएर गाउँदा रमाइलो मान्थे,' उनले सम्झिए, 'चामल, दाल र पैसा दिने गर्थे।' चप्पल पड्काउँदै, विहानदेखि साँझसम्म गाउँदै हिँड्दा घाँटी सुके पनि रमाइलो हुने गरेको उनको अनुभव छ। 'एक सन्तान भएकाले पढाउन, हर्काउन कठिन भएन,' उनले भने, 'कतिपय ठाउँमा टन्न खान दिए पैसा नै मार्दिन।' बाबु-आमाले नपढाए पनि गाउन सिकाइदिएकाले पेट पाल्न समस्या नभएको उनको भनाइ छ।

‘अव त बृद्धसकाल लाग्यो। सीप भए पनि आँखा कमजोर भए,’ उनले पीडा पोखे। गाउँमै डोको बुनेर, मजदुरी गरेर गुजारा चलाइरहेका उनी विरामी परेपछि उपचार गर्न बृटल भर्नेका हुन्। 'श्रीमती बितेपछि नौ वर्ष छोराबुहारीसँगै बसें,' उनले सुनाए, '२० वर्षदेखि एक्लै छु।' घर छाडेपछि छोराबुहारीले खोजी नगरेको प्रति उनी चिन्तित छन्।

गीतमै उनी भन्छन्ः

‘सानो छँदा माया दिई हर्काएको छोरो
ठूलो भयो टाढा गयो, पर्नु पीर परे।’

100% Performance को लागि

SERVICING होइन

SERVOCING गरौं

SOLE DISTRIBUTOR FOR NEPAL
Hansraj Hulaschand & Co. Pvt. Ltd.
Narayanachaur, Naxal, Kathmandu
Servo Lubricant H.H Nepal

100% PERFORMANCE. EVERYTIME.

दाम्पत्य जीवनको शुरुवात यामाहा सलुटोको साथ

हरेक यामाहा सलुटो बाइकको खरिदमा पाजुनहोस् ३२" भिडियोकन एलइडि टि.भि.। यो योजना यामाहा एसजेड आरआर बाइकमा पनि लागु हुनेछ ।*

*शतदर लागु हुनेछ

AUTHORISED DISTRIBUTOR M.A.W. Enterprises Pvt. Ltd. BUIDING TRUST THROUGH SERVICE SINCE 1984	KATHMANDU VALLEY Tirupeshwor: 4268252, Kantipath: 4227515, Nayabazar: 4381855, Sitapaila: 4288726, Satungal: 6201159, Teku: 4104578, Kumarpati: 5555889, Balkumari: 5526770, Koteswor: 5199023, Bhaktapur (Sallaghat): 6618088, Ghatghar: 6634205, Chabahal: 4486728, Maharajgunj: 4720869, Ratopur: 4417603, Gwarko: 5526770, Manthali: 540353	EASTERN REGION Ilam: 521072, Britamode: 541677, Pathari: 555864, Biratnagar: 545600, Itahari: 580453, Dharan: 528179, Khatbani: 560775, Biratnagar: 503156, Inarua: 560436, Rajbiraj: 521191, Gaighat: 420828, Lahan: 560532, Siraha: 520241, Kataru: 9801542604, Kanchanpur: 9804782660, Surunga: 9842671829, Uralbani: 9842028115, Phidim: 9806037168	CENTRAL REGION Dhading: 520309, Trishuli: 561481, Banepa: 685892, Chankot: 9866400007, Malangawa: 520553, Bardibas: 550445, Dharuwa: 540050, Janakpur: 420020, Jaleswor: 521151, Lalbandi: 501020, Chapur: 540462, Kalaiya: 551460, Birgunj: 524857, Nigadhi: 540275, Jitpur: 412157, Hetauda: 526460, Parsa: 582661, Tadi: 562761, Narayanghat: 571207, Kawsoti: 540366, Garuda: 565408, Gaur: 9807109448, Sindhuvi: 520966, Loharpatti: 9804875083	WESTERN REGION Abukhairi: 540691, Dulegadga: 414221, Damauli: 561623, Baglung: 522747, Pokhara: 534022, Syangja: 420316, Waling: 412130, Palpa: 520445, Tamghas: 520488, Baletaksar: 410083, Rampur: 400219, Butwal: 541583, Bhairahawa: 520541, Parasi: 520678, Bardaghat: 580175, Jitpur: 550196, Arghakhanchi: 9857011855, Chandruti: 076-540766, Lamjung: 9856046318, Gorkha: 420514	MID WESTERN REGION Lamahi: 540267, Dang: 561296, Tulsipur: 520174, Pyuthan: 460722, Nepalgunj: 551611, Surkhet: 521754, Kohalpur: 081-542091 FAR WESTERN REGION Tikapur: 560110, Atariya: 551164, Dhangadhi: 417199, Daddeldhura: 9860687065, Mahendranagar: 523816, Lamki: 540570
---	---	---	--	--	---

एलिना दोस्रो चरणमा
अस्ट्रेलियन ओपन । १५

सहनाई सुन्दरी
मरिण महोत्सव सुरु । ८

नेपालमा सर्वाधिक बिक्री हुने राष्ट्रिय दैनिक

ekantipur.com

कान्तिपुर

सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

वर्ष २७ अंक ३३२ बुटवल ८ माघ २०७६ बुधवार माघ कृष्णपक्ष त्रयोदशी नेपाल संवत् १९४० प्रदेश ५ संस्करण KANTIPUR, Nepali National Daily, Wednesday, January 22, 2020 पृष्ठ १२+४+२ १० रूपैयाँ

connected by

Ncell

powered by

REIMAGINING CONNECTIVITY

'Connectivity' holds multiple perspectives, interpretations and ideals. Connectivity is what highlights our times today. We live in a digitally connected world where the exchange of trade, capital, information and people are no longer bound by geography.

The 2020 Kantipur Conclave is a two-day event that reimagines connectivity from a multifaceted lens, leveraging constructive interactions to identify opportunities on cultivating synergy, convergence, partnerships, collaborations and relationships amid the changing global dynamic.

40⁺

Speakers

500⁺

Delegates

12⁺

Thematic areas

10⁺

Sessions

Associate Partner **NEPAL LIFE**

Learning Partner

Knowledge Partner

App Partner

Hospitality Partner

■ कृष्ण जवाली र यज्ञ बज्जाडे (काठमाडौं)

उजुग्रीहरूका आधारमा मन्त्रिपरिषदले गरेको निर्णयअनुसार अर्थ मन्त्रालयले दोष फिटान गरी श्रेष्ठमाथि छानबिन गर्ने गरी निलम्बनको पत्र थमाएको जनाइ थियो । त्यसकै आधारमा गत कात्तिक १८ गते मन्त्रिपरिषद बैठकले राष्ट्र बैंककै सञ्चालक श्रीराम

मुख्य आरोप

- एनसेलको लाभ विदेश पठाउने क्रममा अनियमितता
- बैंकहरूमा भेटिएको अनियमितता लामो समय लुकाएको
- वैदेशिक भ्रमणमा दोहोरो सुविधा लिएको/बढी बिल बनाएको
- कतिपय बिल र पत्राचार 'डिलिट' भएको भनी प्रमाण नष्ट गरेको
- सफ्टवेयर कार्यान्वयनमा असहयोग गरेको

श्रेष्ठलाई वर्षास्त गर्ने पर्याप्त आधार र कारण हुँदासमेत पुस २८ गतेको मन्त्रिपरिषद् बैठकले श्रेष्ठलाई सफाई दियो। गत बिहीबारको पत्रकार सम्मेलनमा सफाईबारे जानकारी दिँदै सूचना तथा सञ्चारमन्त्री गोकुल बाँस्कोटाले भनेका थिए, 'उहाँमाथि छानबिन

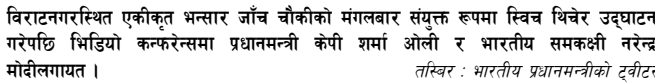
भाएको हो । राष्ट्र बैकबाट छानबिन प्रतिवेदन पनि प्राप्त भएको हो । छानबिनमा कुनै त्यस्तो कसुर देखिनु छैन । छानबिन समितिले तथ्य र विश्लेषणमा डेपुटी गभर्नर श्रेष्ठ ठोपी देखिने पर्याप्त विषयवस्तु उल्लेख गरे पनि निष्कर्षमा 'श्रेष्ठका व्यक्तिगत कमीकमजोरी रहेको' लेखिएको छ । एनसेलको लाभ विंशत लैजान दिएको अनुमतिबाट छानबिन समितिले प्रारम्भिक तहमा पूर्वसंचायनी अन्ननाएको' भनी विश्लेषण गरेको छ । सफ्टवेयर लागू गर्न गरिएको ढिलाइले मुलुकको सम्पत्ति शुद्धीकरणमाथि छानबिन गर्ने काममा असरको चुनौतीको निष्कर्षसहित 'राष्ट्र बैक'कै प्रक्रियामा रहेको कसुर पुर्याएको न भनिएको अपरिपक्वता' जिम्मेवार रहेको समितिले ट्हायाएको छ । पत्रकारहरूको प्रश्नको जवाफ

विभिन्न वैकेहरूको निरीक्षण / सुपरिवेक्षण प्रतिवेदनमा
 औल्याइएका कैफियत कस्तु आदिमा कारवाही अधि-
 वडाउन पनि डेपुटी गभर्नर श्रेष्ठको भूमिका देखिएको
 छ । वैदेशिक भ्रमणमा जाँदा दोहोरो सुविधा लिएको
 विषयमा भएका पत्राचारहरूमा अरू कर्मचारीले 'डिलिट
 भए' भनी जवाफ दिएका थिए । अरू तीले मुलुकको
 भ्रमणमा बिल बढाएको प्रतिकारमा उल्लेख छ ।

प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली नी श्रैष्ठमाथिको उजुरी
र त्यसको वस्तुस्थितिमा समक्ष भएपछि निम्नम्न
गरी मन्त्रिपरिषद्ले स्पष्टीकरण सोधेर निम्न गरीको
थियो । अर्थमन्त्री युवराज खतिवडा अमेरिका भ्रमणमा
गएका बेला सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभागले
प्रधानमन्त्रीलाई श्रैष्ठको उजुरीबारे ब्रिफिङ गराएपछि
निर्णय भएको थियो । एक मन्त्रीका अनुसार गराइलाई
स्पष्ट दिने निर्णय पनि प्रधानमन्त्रीकै चाहनाअनुसार
भएको हो । प्रधानमन्त्री पत्नी राधिका शाक्य राष्ट्र
वैक्यामा काम गर्दा नजिक सम्बन्ध रहेका थिएन भने
जबकि नगरिदिन अनुरोध गरेपछि निम्न बर्दालेको
वार्ताकारहरू बताउँछन् ।

बाँकी पृष्ठ १० ▶▶

बाँकी पृष्ठ १० ▶▶

तस्विर : भारतीय प्रधानमन्त्रीको ट्वीटर

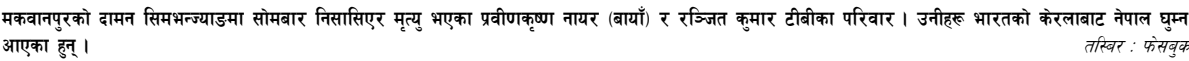
प्रधानमन्त्री ओलीले नेपाल र भारतबीच
इतिहास, भूगोल, संस्कृति र परम्पराका

ओलीले नेपालले लिएको 'समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली' को सोचजस्तै भारतीय प्रधानमन्त्री मोदीको 'सबका साथ, सबका विश्वास' नारा रहेको बताए ।

विश्वास' नारा रहेको बताए ।

बाँकी पृष्ठ १० ▶▶

भारतको केरलाबाट पोखरा हुँदै दामन पुगेको पर्यटक टोलीका
दुई परिवारका ८ जनाको निसासिएर मृत्यु

तस्विर : फेसबुक

■ **प्रताप विष्ट र सुवास बिडारी** (हेटौंडा)

‘‘उनीहरू सबै अचेत देखेर हामी सबै आतियो ।
उनीहरूकै साधीहरूले घघघच्याउदै बोलाए तर
हामी बोलेनन्, ’होलेय ह्याच्युअर शिव केसी
भने, ’त्यसपछि हामीले प्रहरीलाई खबर गर्‍यौ ।
अचेत अवस्थाका चार बाबालाईका र दुई जोडीलाई
होतेलेबाट उप्चाचार्य हेलिकप्टरमा काटमाउँदाको
हलामास अस्पताल पुर्‍याइयो । तर, कोही पनि
बाँचेनन् । मृत्यु हुनेमा केसलाको तिरुवन्तपुरमाका
३२ वर्षीय प्रवीणकृष्ण नायर, ३५ वर्षीया शाण्ण
शंश र उनीहरूका सन्तान ९ वर्षीया श्रीभद्र,
७ वर्षीया आर्वा प्रवीण, ५ वर्षीय अभिनव नायर
छन् । त्यसैगरी ४५ वर्षीय रजित कुमार र ८ वर्षीय
३२ वर्षीया इन्द्र लक्ष्मी उनीहरूका दुई धी
छोरा वैष्णवको मृत्यु भएको प्रहरीले जनाएको छ ।

बालबालिकासहित १५ जना रहेको टोलीले रिसोर्टका १११, ११२, ११४ र ११५ नम्बरका चारवटा कटेजका कोठा बुकिङ गरेका थिए । एउटा कटेजमा दुईवटा बेड छन् । एउटा बेडमा प्रौढ दुई जना मात्र सुत्न मिल्छ । घटना भएको १११ नम्बरको कटेजमा ११२ नम्बरका सहित प्रौढ र बालबालिकासहित

**कार्बन मोनोअक्साइड
विषाक्तताले कसरी
ज्यान जान्छ ?**

■ **अतुल मिश्र** (काठमाडौं)

दामनको पानोरमा रिसोर्टमा आठ
 जनाको भएको कारक थ्यास हिलर
 विपत्तिलाई भएको खुलेको छ । बन्द
 कोठामा थ्यास हिलर बाग्दा हावा भि
 बाहिर हुन नपाई 'कवर्न मोनोअक्साइड
 विषाक्तता' ले भएको प्रहरीको थपमि
 अनुसन्धानमा देखिएको छ । 'थप मी
 हुन' हामी 'ओयोमी' (शव प्रतीक्षा)
 रिपोर्टलाई पढ्दै छौं, नेपाल प्रहरीका
 प्रवक्ता शैलेश थापा भन्नुले भने,
 'असोयीमा मृत्यु हुने कारण वा मृत्यु
 कसरी भयो भन्ने कुरा खोजिन्छ ।'
 दामनबाट हेलिकप्टरमा मंगलबार
 बिहान उचचार्यो राधाश्री ल्याएक
 ती आठ जनावार 'हस्पिटल फर
 एडमिसन' मेडिसिन एन्ड सर्जरी
 (हयाम्स) ले भनेको छ, 'अस्पताल
 आउँदा कुनै पनि व्यक्तिला जीवनको
 संरक्षण थिएन, उनीहरूलाई मृत
 घोषित गरियो ।'

बाँकी पृष्ठ १० ▶▶

The advertisement features a man with grey hair and a mustache, wearing a light-colored suit, standing in front of a modern, two-story house with a red-tiled roof. The house has large windows and a covered entrance. The background is a clear blue sky. In the top left corner, there is a circular logo with the letters 'NS' and the text 'NEPAL STANDARD MARK' and 'NS 49'. In the top right corner, there is a logo for 'visit Nepal' with the text '2020 Experiences'. The main text in the center reads 'नेपालको अनुभवी ओ. पि. सि. सिमेन्ट' (Nepal's Experienced O.P.C. Cement), followed by 'JAGDAMBA Ultra PREMIUM OPC CEMENT'. Below this, the man is gesturing towards a bag of Jagdamba Ultra Premium OPC Cement. The bag is white with a purple and orange logo and the text 'JAGDAMBA Ultra PREMIUM OPC CEMENT'. It also features a QR code and the text 'Appreciated with NS Quality Award 2014 & 2015'. At the bottom left, there is a purple banner with the text 'तपाईंको घर तपाईंको पहिचान हो' (Your house is your identity) and 'बनाउनुहोस् अनुभवी ULTRA PREMIUM OPC सिमेन्टले' (Build with experienced ULTRA PREMIUM OPC cement). Below this, there is a signature and the name 'भूषण दाहाल' (Bhushan Dahal). At the bottom right, there is a QR code and the text 'FOR MORE DETAIL SCAN:'. At the bottom left, there is a purple banner with the text 'Appreciated by NS Quality Award with Letter of Appreciation 2014 & 2015'. At the bottom left, there is a purple banner with the text 'Customer Service: 9801110345'.

कान्तिपर सम्पर्क

 जिज्ञासा, सुभाष तथा गुणासाहेरुका लागि
 १६६०-०१-२२२२२ (NTC)
 ९८०१-५७-२२२२ (Ncell)

विद्यालयमा स्वार्थको लडाइँ

व्यवस्थापन समितिको चुनावलाई दलहरूले जनमत परीक्षण गर्ने अवसरका रूपमा लिने गरेका छन्

■ **तुलाराम पाण्डे** (कालीकोट)

सान्नीत्रिवेणी गाउँपालिकाको मेहेलमुडीस्थित पञ्चदेवल माविमा व्यवस्थापन समिति छान्ने गर्न गएर बिहानै चुनाव भयो । उम्मेदवारले आफ्नो चुनाव चिह्नसहित पर्चा बनाएर प्रचार गरे । नैनेपाको तर्फबाट जिल्ला कमिटी सदस्य हर्कबहादुर ऐडीको लामागुराँस र सान्नीत्रिवेणी गाउँ कमिटी सदस्य प्रभुलाल बीसीको कसम चिह्न थियो । कांग्रेस र राप्रपासहितको मोर्चाबाट नयाँ शक्तिका मातृकाबाट उपप्राप्तले भाले, कृपना लुवारले दामा, मिट्टु भट्टराइले घडी, सरितादेवी शाहीले गद्दा, धनराज शाहीले खसी र माइली लुवारले रँगैयो चिह्न पाएका थिए । अभिभावकबाट चुनिए गएर सदस्यका लागि आठ जनाले प्रतिस्पर्धा गरेका थिए ।

यस्तै प्रातस्पर्धा शुभकालिका-३ भर्तास्थित जनज्योति माविमा पनि भयो। नेकपा र अन्य दलको संयुक्त मोर्चाबीच चुनाव भयो। मजदुर किसान पार्टीले नेतृत्व गर्दै आएको समितिमा यसपटक नेकपाका धन परिहार अध्यक्ष र चुनावमा सुरक्षा दिन सशस्त्र प्रहरी नै खटिएको थियो। 'चुनाव भनेपछि दलका कार्यकर्ता भिडिहान्ने अवस्था छ, सुरक्षा मागेपछि दिनेपन्यो,' प्रमुख जिल्ला

शुभकालिका-३ को जनज्योति माविका लागि व्यवस्थापन समिति छनोट छलफल । तस्विर : कान्तिपुर

अधिकारी कृष्णचन्द्र पौडेलले भने, 'विद्यालयको चुनावमा पनि ठूलै चुनावको झल्को हुने गर्छ।' विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा यसरी चुनाव हुनुमा राजनीतिक प्रतियोगिता मात्र कारण होइन, समितिमा बस्दा पाइने अनेकखाले लाभले लोभ्याउने गर्छ। यही कारण चर्को दाउपेच चल्ने गरेको छ। भर्नाको सञ्चालनबाटै विद्यालयमा पनि चुनाव भएको थियो। त्यसमा नेकपाको दुई समूह चुनावी प्रतियोगितामा जुटिएका थिए।

सबैजसो सामुदायिक विद्यालयमा दलका नेता तथा कार्यकर्ता नै व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा छन् । सबैभन्दा बढी नेकपा सम्बद्धै जितेका छन् । कांग्रेस र प्राप्ताका नेता पनि आफ्नो पकड बढेका समितिमा अध्यक्ष छन् । जिल्लाका ६२ माविमध्ये ३८ मा नेकपा, १९ मा कांग्रेस, तीनमा राप्रपा र बाँकी दुईमा अन्य दल सम्बद्ध समितिमा अध्यक्ष छन् । कतिपय विद्यालयमा त वडाध्यक्ष नै समितिको अध्यक्ष छन् । व्यवस्थानुसार समितिमा चुनाव हँदा

शैक्षिक वातावरणमा नकारात्मक असर पर्ने गरेको शिक्षा विकास तथा समन्वय एकाइ प्रमुख महेश देवकोटाले बताए । 'सर्वोत्तर राजनीतिक रङ देखिन्छ, सहर्माति हुन सक्दैन,' उनले भने, 'सहर्माति नभएर चुनावै गर्ने कानुनी प्रावधान छ, गनैपछि ।' चैतसम्म धेरैजसो स्थानीय तहले विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गरिसकेको भनेकाले धमाधम चुनाव भइरहेको बताए ।

नौ सार्वभौमिक व्यवस्थापन समितिमा अभिभावकबाट चारजना छनोट हुन्छन्। शिक्षाप्रेमी, चन्द्रा जस्तादाताबाट एक महिलासहित तीन जना सम्बन्धित बढाका बडाधक्ष तथा प्रधानाध्यपक पदेन सदस्य हुने प्रावधान छ। माध्यमिक तहका समितिमा उम्मेदवार हुन दलले अधि साछ्न्। दलहरूले विद्यालयको चुनावलाई जनमत परीक्षण गर्ने थलोका रूपमा चिना गरेका छन।

नारिकर समाजका अगुवा कालीबहादुर मल्लले यहाँका विद्यालयका ५० प्रतिशत समिति अध्यक्षका छोराछोरी सरकारी विद्यालयमै नपढ्ने बताए। समितिमा हानथाप भइरहँदा यहाँका ४२ माविहसित ९९ वटा विद्यालयमा एकजना पनि शिक्षक दरबन्दी पाउँदैन। निजी स्रोतका शिक्षक पाल्ने विद्यार्थीको खाजा, पैठ्यपुस्तक र छात्रवृत्तिलागत्यै रकम कटौती गर्नुपर्ने बाध्यता छ।

‘दुःखीलाई बजारमा भनै दुःख’

■ सञ्जु पौडेल (रूपन्देही)

‘आयो पानी नौ डाँडा काटेर
आउँछ आँसु कान्छी हृदय फाटेर।’

सडकेपेटोमा वसेर जाईयाई सारंगी रेंटेरहेका छु, ७८
 वरीय देवबहादुर गन्धर्व। वीरपतिर् जति दशक
 बहन्छु, सारंगीको धुन उति नै चकैंदै
 जान्छ। गीत सुनेर केहीले पैसा दिए,
 केही भने एकाग्र भाए सुनिरे।
 'वृद्धभत्ता जम्मा गरेर आएको
 हुँ, तिलोत्तमा नगरपालिकाको
 व्यस्त मणिग्राम चौकमा
 सकी - नसकी भाका।
 हालिरहेका उनले भने,
 'गीत गाएको पैसाले ओखती
 खर्च पन्छ।'।

बजाउने गरेको छु ।' जसोतसो औषधि गरेर गाउँमै बस्ने
उनको धोको छ ।

वाउवाजेकै बिंदो थाय्दै सारंगी रेटन सुरु गरेका थिए। उनले । गाउँ-गाउँ गाउँदै हिँडे । श्रीमतीसँगै गाउँदै/बजारै हिँडेको उनलाई सम्झना छ । गाउँदागाउँदै विरामी भएर ९ वर्षअघि श्रीमतीको निधन भयो । 'बूढाबूढी भएरमात्र गाउँदा रमाइलो मान्थे,' उनले सम्झिए । 'चामल, दाल र पैसा दिने गर्थे ।'

चपल पड़काउदै, विहानदेखि
साँभसम्म गाउँदै हिँड्दा घाँटी
सुकै पनि रमाइलो हुने गरेको
उनको अनुभव छ। 'एक
सत्तान भएकाले पढाउन
हुकाँउन कठिन भएन,
उनले भने, 'कतिपय ठाउँमा
टुल खान दिए पैसा नै
मागिदैन।'

बाबु-आमाले नपढाए पनि
गाउन सिकाइदिएकाले पेट पाल्न
समस्या नभएको उनको भनाइ छ,
'अब त बढेसकाल लाग्यो । सीप भए

पनि आँखा कमजोर भए, उनले पीडा पोखे
गाउँमै ढोको बनेर, मजदरी गरेर गजारा चलाइरहेका

उनी विरामी परेपछि उपचार गर्न बृटवल भरेका हुन्
'श्रीमती बितेपछि नौ वर्ष छोराबुहारीसँगै बसें,' उनले सुनाए
'२० वर्षदेखि एकैले छु।' घर छाडेपछि छोराबुहारीले खोजी
नगरेको प्रति उनी चिन्तित छन् ।

गीतमै उनी भन्छन् :
'सानो छँदा माया दिई हुर्काएको छोरो
ठूलो भयो टाढा गयो, पर्नु पीर परो ।

100% Performance को लागि
SERVICING होइन
SERVO CING
 गरौं

AUTHORISED DISTRIBUTOR
M.A.W. Enterprises Pvt. Ltd.

KATHMANDU VALLEY

Tripureshwor: 4268252, Kantipath: 4227515, Nayabazar: 4381855,
 Sitapaila: 4288726, Satungat: 6201159, Teku: 4104578, Kumaripati:
 5555889, Balkumari: 5562770, Koteswore: 5199023, Bhaktapur (Sallaghari):
 6618088, Ghatghar: 6634205, Chabahil: 4486728, Maharajgun:
 4720869, Ratopul: 4417603, Gwarko: 5562770, Manthali: 540353

EASTERN REGION

Illam: 521072, Britamode: 541677, Pathari: 555864, Biratchowk: 545600,
 Ithari: 580453, Dharan: 528179, Khadbari: 560775, Biratnagar: 503156,
 Inaruwa: 560434, Rajbiraj: 521191, Gaighat: 420828, Lahan: 560532,
 Siraha: 520241, Katari: 9801542604, Kanchanpur: 9804782660,
 Surunga: 9842671829, Uurlabari: 9842028115, Phidim: 9806037168

CENTRAL REGION

Dhading: 520309, Trishuli: 561481, Banepa: 685892, Charikot: 9866400007, Malangwa: 520553, Bardibas: 550445, Dhanusa: 540050, Janakpur: 420020, Jaleshwar: 521151, Lalbandi: 501020, Chapur: 540462, Kalaiya: 551460, Birjunj: 524857, Nijgadda: 540275, Jitpur: 412157, Hetauda: 526460, Parsa: 582661, Tadi: 562761, Narayanghat: 571207, Kawasoti: 540364, Garuda: 565401, Gaur: 9807109448, Sindhu: 520966, Loharpale: 9804875083

WESTERN REGION

Abukhairine: 540691, Dulegauda:414221, Damauli: 561623, Baglung: 522747, Pokhara: 536022, Syangja: 420316, Waling: 412130, Palpa: 520445, Tamghas: 520488, Balekatsara:410083, Rampur: 400219, Butwal: 541583, Bhairahawa: 520541, Parasi: 520678, Bardaghat: 580175, Jitpur: 550196, Arghakhanchi: 9857011855, Chandraura: 076-540766, Lamjung: 9856046318, Gorkha: 420514

MID WESTERN REGION

Lamahi: 540267, Dang: 561296, Tulsipur: 520174, Pyuthan: 460722
Nepalgunj: 551611, Surkhet: 521754, Kohalpur: 081-542091

FAR WESTERN REGION

Tikapur: 560110, Atariya: 551164, Dhangadhi: 417499, Dadeldhura
9860687065, Mahendranagar: 523816, Lamki: 540570

एलिना दोस्रो चरणमा
अस्ट्रेलियन ओपन । १५

सहनाई सुन्दरी
मरिण महोत्सव सुरु । ८

नेपालमा सर्वाधिक बिक्री हुने राष्ट्रिय दैनिक

ekantipur.com

कान्तिपुर

सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

वर्ष २७ अंक ३३२ सुर्खेत ८ माघ २०७६ बुधवार माघ कृष्णपक्ष त्रयोदशी नेपाल संवत् १९४० कर्णाली प्रदेश संस्करण KANTIPUR, Nepali National Daily, Wednesday, January 22, 2020 पृष्ठ १२+४+२ १० रूपैयाँ

REIMAGINING CONNECTIVITY

'Connectivity' holds multiple perspectives, interpretations and ideals. Connectivity is what highlights our times today. We live in a digitally connected world where the exchange of trade, capital, information and people are no longer bound by geography.

The 2020 Kantipur Conclave is a two-day event that reimagines connectivity from a multifaceted lens, leveraging constructive interactions to identify opportunities on cultivating synergy, convergence, partnerships, collaborations and relationships amid the changing global dynamic.

40+ Speakers 500+ Delegates 12+ Thematic areas 10+ Sessions

Associate Partner **NEPAL LIFE**

Learning Partner

Knowledge Partner

App Partner

Hospitality Partner

विद्यालयमा स्वार्थको लडाइँ

व्यवस्थापन समितिको चुनावलाई दलहरूले जनमत परीक्षण गर्ने अवसरका रूपमा लिने गरेका छन्

■ तुलाराम पाण्डे (कालीकोट)

सान्नित्रिवेणी गाउँपालिकाको मेहलमुडीस्थित पञ्चदेवल माविमा व्यस्थापन समिति छनोट गर्ने गरी वहीवार चुनाव भयो । उमेदवारले आफ्नो चुनाव चिह्नसहित पर्चा बनाएर प्रचार गरे । नेपाका तर्फबाट जिल्ला कमिटी सदस्य हर्बहादुर ऐडीको लागिगुराँस र सान्नित्रिवेणी गाउँ कमिटी सदस्य प्रमलाल बीसीको कसम चिह्न थियो । कांग्रेस र रोपणासहितको मोर्चाबाट नयाँ शक्तिका मातृकासिद्ध उपाध्यायले भाले, कृपना लुवारले गाई, मिठु भट्टराजले घडी, सरितादेवी शाहीले दमाहा, भद्राङ्ग शाहीले खसी र माडौली लुवारले रेंड्यो चिह्न पाएका थिए । अभिभावकबाट चुनिएका चार सदस्यका लागि आठ जनाले प्रतिस्पर्धा गरेका थिए ।

यस्तै प्रातस्पर्धा शुभकालिका-३ भर्तास्थित जनज्योति माविमा पनि भयो। नेकपा र अन्य दलको संयुक्त मोर्चाबीच चुनाव भयो। मजदुर किसान पार्टीले नेतृत्व गर्दै आएको समितिमा यसपटक नेकपाका धन परिचार अध्यक्ष चण्डेको चुनावमा सुरक्षा दिन सरकार प्रहरी नै खटिएको थियो। 'चुनाव भनेपछि दलका कार्यकर्ता भिडिहान्ने अवस्था छ, सरक्षा मार्गेपछि दिनेपन्यो,' प्रमुख जिल्ला

शुभकालिका-३ को जनज्योति माविका लागि व्यवस्थापन समिति छनोट छलफल । तस्विर : कान्तिपुर

अधिकारी कृष्णचन्द्र पौडेलले भने, 'विद्यालयको चुनावमा पनि हुलै चुनावको झल्को हुने गर्छ।' विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा यसरी चुनाव हुनुमा राजनीतिक प्रतिस्पर्धा मात्र कारण होइन, समितिमा बस्दा पाइने अनेकखाले लाभले लोभ्याउने गर्छ। यही कारण चर्को दाउपेच चल्ने गरेको छ। भर्नाको सयपाल्वाडास्थित विद्यालयमा पनि चुनाव भएको थियो। त्यसमा नेकपाई दुई समूह चुनावी प्रतिस्पर्धामा उत्रिएका थिए।

सबैजसो सामुदायिक विद्यालयमा बलका नेता तथा कार्यकर्ता नै व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा छन् । सबैभन्दा बढी नेकपा सम्वद्ध जितेका छन् । कांग्रेस र राप्रका नेता पनि आफ्नो पकड बढेका समितिमा अग्र्य छन् । जिल्लाका ६२ माविमध्ये ३८ मा नेकपा, ११ मा कांग्रेस, तीनमा राप्रपा र बाँकी दुईमा अन्य दल सम्वद्ध समितिमा अग्र्य छन् । कतिपय विद्यालयमा त वडाअध्यक्ष नै समितिको अध्यक्ष छन् । व्यवस्थापन समितिमा चुनाव हँदा

शैक्षिक वातावरणमा नकारात्मक असर पर्ने गरेको शिक्षा विकास तथा समन्वय एकाइ प्रमुख महेश देवकोटाले बताए । 'सर्वोपर राजनीतिक रङ देखिन्छ, सहमति हुन सक्दैन,' उनले भने, 'सहमति नभए चुनौति गर्ने कानुनी प्रावधान छ, गनैपर्छ ।' चैतसम्म धेरैजसो स्थानीय तहले विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गरेका भनेकाले धमाधम चुनाव भइरहेको उनले बताए ।

नौ सदस्यीय व्यवस्थापन समितिमा
अभिभावकबाट चारजना छनोट हुन्छन् । शिक्षाप्रेमी,
चन्दा र जग्गादाताबाट एक महिलासहित तीन जना
र सम्बन्धित वडाका वडाध्यक्ष तथा प्रधानाध्यापक
पदेन सदस्य हुने प्रावधान छ । माध्यमिक तहका
समितिमा उम्मेदवार हुन दलले अधि साक्ष्न् ।
गलहरूले विद्यालयको चुनावलाई जनमत परीक्षण
नै थलोका रूपमा लिने गरेका छन् ।

नागरिक समाजका अगुवा कालीबहादुर मल्लले यहाँका विद्यालयका ५० प्रतिशत समिति अध्यक्षका छोराछोरी सरकारी विद्यालयमै नपढ्ने बताए। समितिमा हानथाप भइरहँदा यहाँका ४२ माविसहित ९९ वटा विद्यालयमा एकजना पनि शिक्षक दरबन्दी छैन। निजी स्रोतका शिक्षक पाल्ने विद्यार्थीको खाजा, पढ्नुपुस्काले र छात्रवृत्तिलगायत रकम कटौती गर्नपने बाध्यता छ।

‘दुःखीलाई बजारमा भनै दुःख’

■ सन्जु पौडेल (रूपन्देही)

‘आयो पानी नौ डाँडा काटेर
आउँछ आँसु कान्छी हृदय फाटेर ।’

सडकेपेठीमा वसेर याईयाई सारंगी रीटेरकेका छु, ७८
वपीय देवबाहुदर गन्धर्व । वीरपीर जति दशक
बड्छु, सारंगीको धुन उति नै चोकै
जान्छ । गीत सुनेर केहीले पैसा दिए,
केही भने एकाग्र भएर सुनिरहे ।
'वृद्धमत्ता जम्मा गरेर आएको
है' तिलोत्तमा नगरपालिकाको
व्यस्त मिश्रणमा चोकमा
सकी - नसकी भाका
हालिरहेका उनले भने,
'गीत गाएको पैसाले ओखती
खर्च पन्छ ।'

बजाउने गरेको छु ।’ जसोतसो औषधि गरेर गाउँमै बस्ने
उनको धोको छ ।

वाजवाजेकै बिंडो थाय्दै सारंगी रेटन सुरु गरेका थिए। उनले। गाउँ-गाउँ गाउँदै हिँडे। श्रीमतीसँगै गाउँदै, बजाउँदै हिँडेको उनलाई सम्झना छ। गाउँदगाउँदै विरामी भएर २९ वर्षअघि श्रीमतीको निधन भयो। 'बूढाबूढी भएर, गाउँदा रमाइलो मान्यो,' उनले सम्झिए।
'चामल, दाल र पैसा दिने गर्थे।'

चपल पड़काउदै, बिहानदोख
साभिसम्म गाउँदै हिंड्दा घांटी
सुके पनि रमाइलो हुने गरेको
उनको अनुभव छ। 'एक
सन्तान भएकाले पढाउन,
हुकाँउन कठिन भएन',
उनले भने, 'कतिपय ठाउँमा
टनल खान दिए पैसा नै
मागिदैन'।

बाबु-आमाले नपढाए पनि
गाउन सिकाइदिएकाले पेट पाल्न
समस्या नभएको उनको भनाइ छ ।
'अब त बढेसकाल लाग्यो । सीप भए

पनि आँखा कमजोर भए, उनले पीडा पोखे ।
गाउँमै ढोको बनेर, मजदरी गरेर गजारा चलाइरहेका

उनी विरामी परेपछि उपचार गर्न बृटवल भरेका हुन् ।
'श्रीमती वितेपछि नौ वर्ष छोराबुहारीसँगै बसें,' उनले सुनाए,
'२० वर्षदेखि एकैले छु ।' घर छाडेपछि छोराबुहारीले खोजी
नगरेको प्रति उनी चिन्तित छन् ।

गीतमै उनी भन्छन् :
'सानो छँदा माया दिई हुर्काएको छोरो
ठूलो भयो टाढा गयो, पर्नु पीर परो ।'

100% Performance को लागि
SERVICING होइन
SERVO CING गरौं

SERVO
 WORLD-CLASS LUBRICANTS
 100% PERFORMANCE. EVERYTIME.

SOLE DISTRIBUTOR FOR NEPAL
 Hansraj Hulaschand & Co. Pvt. Ltd.
 Narayanchaur, Naxal, Kathmandu
 f Servo Lubricant H.H Nepal

AUTHORISED DISTRIBUTOR M.A.W. Enterprises Pvt. Ltd.	KATHMANDU VALLEY	EASTERN REGION	CENTRAL REGION	WESTERN REGION	MID WESTERN REGION
 BUILDING TRUST THROUGH SERVICE SINCE 1984	Tripatheshwor: 4268252, Kantipath: 4227515, Nayabazar: 4381855, Sityapalla: 4288726, Satungati: 620159, Teku: 4104578, Kumaripatti: 5589833, Balkumari: 5526770, Koteswari: 5199023, Bhakpaur (Sagallhari): 6618088, Ghatghar: 6634205, Chabassi: 4486728, Maharajgunj: 4720869, Ratopul: 4417603, Gwarko: 5526770, Manthali: 540353	Ilam: 521072, Britamode: 541677, Pathari: 555864, Biratchowk: 545600, Birahi: 580453, Dharan: 528179, Khatari: 560775, Biratnagar: 503156, Inarwa: 550624, Bijiung: 521911, Gaighat: 420820, Nijaud: 560532, Siraha: 520241, Katar: 9801542604, Kanchanpur: 9804782660, Surunga: 98426718, Uribara: 980428115, Phidim: 9804873168	Dhading: 5210309, Trishuli: 561481, Banepa: 685892, Chankot: 9866400007, Malangwa: 520553, Bardibas: 550445, Dhanusa: 540050, Janakpur: 420020, Jaleswor: 521151, Lalbandi: 501020, Chitaur: 540462, Baitarkali: 514460, Bijiung: 524857, Nijaud: 560525, Jitpur: 421157, Hetauda: 526460, Parsa: 582661, Tadi: 562761, Narayanghat: 571207, Kewasoti: 540364, Garuda: 565408, Garu: 9807109448, Sinduli: 520966, Loharpatti: 9804873083	Abukharen: 540691, Dulegauda: 144221, Damauli: 561263, Baglung: 522747, Pokhara: 536022, Syongra: 420316, Waling: 412130, Palpa: 520445, Jamnaha: 520488, Balakrishna: 11083, Ramnagar: 400219, Butwal: 561583, Bhairahawa: 520541, Parsa: 520678, Bardaghat: 580175, Jitpur: 550196, Arghakhanchi: 9857011855, Chandruti: 076-540766, Lamjung: 98560404318, Gorkha: 420514	Lamahi: 540267, Dang: 561296, Tulsipur: 520174, Pyuthan: 460722, Nepalgunj: 551611, Surkhet: 521754, Kopalpur: 081-420591 FAR WESTERN REGION Tikapur: 601100, Ataria: 551164, Dhangadhi: 417499, Dabeldhunga: 984607605, Mahendraagar: 523816, Lamki: 540570

एलिना दोस्रो चरणमा
अस्ट्रेलियन ओपन । १५

सहनाई सुन्दरी
मरिण महोत्सव सुरु । ८

नेपालमा सर्वाधिक बिक्री हुने राष्ट्रिय दैनिक

ekantipur.com

कान्तिपुर

सातै प्रदेशबाट एकैसाथ प्रकाशित

वर्ष २७ अंक ३३२ गोदावरी

८ माघ २०७६ बुधबार माघ कृष्णपक्ष त्रयोदशी

नेपाल संवत् १९४०

सुदूरपश्चिम प्रदेश संस्करण

KANTIPUR, Nepali National Daily, Wednesday, January 22, 2020

पृष्ठ १२+४+२

१० रुपैयाँ

connected by

Ncell

powered by

asianpaints

REIMAGINING CONNECTIVITY

'Connectivity' holds multiple perspectives, interpretations and ideals. Connectivity is what highlights our times today. We live in a digitally connected world where the exchange of trade, capital, information and people are no longer bound by geography.

The 2020 Kantipur Conclave is a two-day event that reimagines connectivity from a multifaceted lens, leveraging constructive interactions to identify opportunities on cultivating synergy, convergence, partnerships, collaborations and relationships amid the changing global dynamic.

40⁺

Speakers

500⁺

Delegates

12⁺

Thematic areas

10⁺

Sessions

Associate Partner **NEPAL LIFE**

Learning Partner

Knowledge Partner

App Partner

Hospitality Partner

विद्यालयमा स्वार्थको लडाइँ

व्यवस्थापन समितिको चुनावलाई दलहरूले जनमत परीक्षण गर्ने अवसरका रूपमा लिने गरेका छन्

■ तुलाराम पाण्डे (कालीकोट)

सान्नीवित्रेणी गाउँपालिकाको मेहलमुडीस्थित पञ्चदेवल माविमा व्यवस्थापन समिति छनोट गर्न गत बिहीबार चुनाव भयो। उम्मेदवारले आआफ्नो चुनाव चिह्नसहित पर्चा बनाएर प्रचार गरे। नेकपाका तर्फबाट जिल्ला कमिटी सदस्य हर्कबहादुर ऐडीको लालीगुराँस र सान्नीवित्रेणी गाउँ कमिटी सदस्य प्रभुलाल वीसीको कलम चिह्न थियो। कांग्रेस र राष्ट्रपतिवादको मोर्चाबाट नयाँ शक्तिका मातृकाप्रसाद उपाध्यायले भाले, कृपना लुवारले गाडी, मिट्टु भट्टराईले घडी, सरितादेवी शाहीले दमाहा, धर्मराज शाहीले खसी र माइली लुवारले रेडियो चिह्न दिएका थिए। अभिभावकबाट चुनिने चार सदस्यका लागि आठ जनाले प्रतिस्पर्धा गरेका थिए।

यस्तै प्रतिस्पर्धा शुभकालिका-३ भर्तास्थित जन्तुज्योति माविमा पनि भयो। नेकपा र अन्य दलको संयुक्त मोर्चाबीच चुनाव भयो। मजदुर किसान पार्टीले नेतृत्व गर्दै आएको समितिमा यसपटक नेकपाका धन परियार अध्यक्ष चुनिए। चुनावमा सुरक्षा दिन सशस्त्र प्रहरी नै खाँटेको थियो। 'चुनाव भनेपछि दलका कार्यकर्ता भिडिहाने अवस्था छ, सुरक्षा मागेपछि दिनैपयो,' प्रमुख जिल्ला

शुभकालिका-३ को जनज्योति माविमा व्यवस्थापन समिति छनोट छलफल । तस्विर : कान्तिपुर

अधिकारी कृष्णचन्द्र पौडेलले भने, 'विद्यालयको चुनावमा पनि ठूलै चुनावको भल्को हुने गर्छ।' विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा यसरी चुनाव हुनुमा राजनीतिक प्रतिस्पर्धा मात्र कारण होइन, समितिमा बस्दा पाइने अनेकखाले लाभले लोभ्याउने गर्छ। यही कारण चर्को दाउपेच चल्ने गरेको छ। भर्ताको सञ्चालनवाडास्थित विद्यालयमा पनि चुनाव भएको थियो। त्यसमा नेकपाकै दुई समूह चुनावी प्रतिस्पर्धामा उत्रिएका थिए।

सबैजसो सामुदायिक विद्यालयमा दलका नेता तथा कार्यकर्ता नै व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा छन्। सबैभन्दा बढी नेकपा सम्बद्धले जितेका छन्। कांग्रेस र राष्ट्रपतिवादका नेता पनि आफ्नो पकड क्षेत्रका समितिमा अध्यक्ष छन्। जिल्लाका ६२ माविमध्ये ३८ मा नेकपा, १९ मा कांग्रेस, तीनमा राष्ट्रपति र बाँकी दुईमा अन्य दल सम्बद्ध समितिका अध्यक्ष छन्। कतिपय विद्यालयमा त वडाध्यक्ष नै समितिको अध्यक्ष छन्। व्यवस्थापन समितिमा चुनाव हुँदा

शैक्षिक वातावरणमा नकारात्मक असर पर्ने गरेको शिक्षा विकास तथा समन्वय एकाइ प्रमुख महेश देवकोटाले बताए। 'सबैतिर राजनीतिक रङ देखिन्छ, सहर्माति हुन सक्दैन,' उनले भने, 'सहर्माति नभए चुनाव गर्ने कानुनी प्रावधान छ, भनेपछि।' चेतसम्म धेरैजसो स्थानीय तहले विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गरिसके भनेकाले धमाधम चुनाव भइरहेको उनले बताए।

नौ सदस्यीय व्यवस्थापन समितिमा अभिभावकबाट चारजना छनोट हुन्छन्। शिक्षाप्रमी, चन्द्रा र जगन्नाथबाट एक महिलासहित तीन जना र सम्बन्धित वडाका वडाध्यक्ष तथा प्रधानाध्यापक पदेन सदस्य हुने प्रावधान छ। माध्यमिक तहका समितिमा उम्मेदवार हुन दलले आँध सार्छन्। दलहरूले विद्यालयको चुनावलाई जनमत परीक्षण गर्ने थलोका रूपमा लिने गरेका छन्।

नागरिक समाजका अग्रवा कालीबहादुर मल्लले यहाँका विद्यालयका ५० प्रतिशत समिति अध्यक्षका छोराछोरी सरकारी विद्यालयमै नपढ्ने बताए। समितिमा हानथाप भइरहँदा यहाँका ४२ माविमै ९९ वटा विद्यालयमा एकजना पनि शिक्षक दरबन्दी छैन। निजी स्रोतका शिक्षक पाल्ने विद्यार्थीको खाजा, पाठ्यपुस्तक र छात्रवृत्तिलगायत रकम कटौती गर्नुपर्ने बाध्यता छ।

‘दुःखीलाई बजारमा भर्ने दुःख’

■ सन्जु पौडेल (रूपन्देही)

‘आयो पानी नौ डाँडा फाटेर
आउँछ आँसु कान्छी हृदय फाटेर ।’

सडकपेटामा बसेर च्याउँ-च्याउँ सारंगी रेटिरहेका छन्, ७८ वर्षीय देवबहादुर गन्धर्व। वरिपरि जति दर्शक बढ्छन्, सारंगीको धुन उति नै चर्किले जान्छ। गीत सुनेर केहीले पैसा दिए, केही भने एकाग्र भएर सुनिरहे। ‘बृद्धभत्ता जम्मा गरेर आएको हुँ,’ तिलोत्तमा नगरपालिकाको व्यस्त मणिग्राम चौकमा सकी-नसकी भाँका हालिरहेका उनले भने, ‘गीत गाएको पैसाले ओखती खर्च पुग्छ।’

उनी गुल्मीको चन्द्रकोट गाउँपालिका शान्तिपुरबाट उपचार गर्न बृटल भर्त्ता रहेछन्। ‘चोकमा गाएर छोराको डेरामा फर्किन्छु। ऊ काममा जाने भएकाले मचाहिँ दिनभर गीत गाउँदै हिँड्छु,’ उनले भने। सारंगीका साथै उनी बाँसुरीमा पनि बिरहका धुन भर्छन्। उनलाई खुट्टा दुख्ने, शरीर दुख्ने र सास फुल्ने समस्या छ। उपचार गराए पनि रिपोर्ट नआएकाले केही दिन यतै सारंगी बजाएर हिँड्ने योजना छ। ‘दुःखीलाई बजारमा भर्ने दुःख,’ उनले भने, ‘सकी-नसकी घाँटी फुलाएर गीत गाउँदा र जाडोमा सारंगी रेट्दा अप्ठेरो हुन्छ। माघको सिरैटोमा घाम लाग्दा त ठिकै मान्छु, होइन भने त हातखुट्टै काँप्छन्। बाँचुन्जेल कलाको संरक्षण गर्नुपर्छ, भन्ने सोचेर

बजाउने गरेको छु।’ जसोतसो औषधि गरेर गाउँमै बस्ने उनको धोको छ।

बाउबाजेकै बिँडो थाम्दै सारंगी रेट्न सुरु गरेका थिए उनले। गाउँ-गाउँ गाउँदै हिँडे। श्रीमतीसँगै गाउँदै/बजाउँदै हिँडेको उनलाई सम्झना छ। गाउँदागाउँदै विरामी भएर २९ वर्षअघि श्रीमतीको निधन भयो। ‘बृद्धावृद्धी भएर गाउँदा रमाइलो मान्थे,’ उनले सम्झिए, ‘चामल, दाल र पैसा दिने गर्थे।’

चप्पल पड्काउँदै, विहानदेखि साँझसम्म गाउँदै हिँड्दा घाँटी सुके पनि रमाइलो हुने गरेको उनको अनुभव छ। ‘एक सन्तान भएकाले पढाउन, हर्काउन कठिन भएन,’ उनले भने, ‘कतिपय ठाउँमा टन्न खान दिए पैसा नै मार्दिन।’

बाबु-आमाले नपढाए पनि गाउन सिकाइदिएकाले पेट पाल्न समस्या नभएको उनको भनाइ छ।

‘अब त बृद्धसकाल लाग्यो। सीप भए पनि आँखा कमजोर भए,’ उनले पीडा पोखे। गाउँमै डोको बुनेर, मजदुरी गरेर गुजारा चलाइरहेका उनी विरामी परेपछि उपचार गर्न बृटल भर्त्ता हुन्। ‘श्रीमती बितेपछि नौ वर्ष छोराबुहारीसँगै बसें,’ उनले सुनाए, ‘२० वर्षदेखि एक्लै छु।’ घर छाडेपछि छोराबुहारीले खोजी नगरेको प्रति उनी चिन्तित छन्।

गीतमै उनी भन्छन्: ‘सानो छँदा माया दिई हर्काएको छोरो ठूलो भयो टाढा गयो, पर्नु पीर पर्यो।’

100% Performance को लागि
SERVOCING
SERVO[®] CING
गरौं

SOLE DISTRIBUTOR FOR NEPAL
Hansraj Hulaschand & Co. Pvt. Ltd.
Narayanachaur, Naxal, Kathmandu
Servo Lubricant H.H Nepal

YES! YAMAHA

दाम्पत्य जीवनको शुरुवात यामाहा सलुटोको साथ

हरेक यामाहा सलुटो बाइकको खरिदमा पाउनुहोस् ३२" भिडियोकन एलइडि टि.भि.।
यो योजना यामाहा एसजेड आरआर बाइकमा पनि लागु हुनेछ ।*

AUTHORISED DISTRIBUTOR M.A.W. Enterprises Pvt. Ltd. SINCE 1984	KATHMANDU VALLEY Tirupeshwor: 4268252, Kantipath: 4227515, Nayabazar: 4381855, Sitapaila: 4288726, Satungal: 6201159, Teku: 4104578, Kumarpati: 5555889, Balkumari: 5526770, Koteswor: 5199023, Bhaktapur (Sallaghat): 6618088, Ghatghar: 6634205, Chabahil: 4486728, Maharajgunj: 4720869, Ratopur: 4417603, Gwarko: 5526770, Manthali: 540353	EASTERN REGION Ilam: 521072, Britamode: 541677, Pathari: 555864, Biratnagar: 545600, Itahari: 580453, Dharan: 528179, Khatbani: 560775, Biratnagar: 503156, Inarua: 560436, Rajbiraj: 521191, Gaighat: 420828, Lahan: 560532, Siraha: 520241, Kataru: 9801542604, Kanchanpur: 9804782660, Surunga: 9842671829, Umlaut: 9842028115, Phidim: 9806937168	CENTRAL REGION Dhading: 520309, Trishuli: 561481, Banepa: 685892, Chankot: 9866400007, Malangawa: 520553, Bardibas: 550445, Dharuwa: 540050, Janakpur: 420020, Jaleswor: 521151, Lalbandi: 501020, Chapur: 540462, Kalaiya: 551460, Birgunj: 524857, Rajgadh: 540275, Jitpur: 412157, Hetauda: 526460, Parsa: 582661, Tadi: 562761, Narayanghat: 571207, Kawsoti: 540364, Garuda: 565408, Gaur: 9807109448, Sindhuvi: 520966, Loharpatti: 9804875083	WESTERN REGION Abukhairi: 540691, Dulegadga: 414221, Damauli: 561623, Baglung: 522747, Pokhara: 534022, Syangja: 420316, Waling: 412130, Palpa: 520445, Tamghas: 520488, Baletaksar: 410083, Rampur: 400219, Butwal: 541583, Bhairahawa: 520541, Parasi: 520678, Bardaghat: 580175, Jitpur: 550196, Arghakhanchi: 9857011855, Chandruti: 076-540766, Lamjung: 9856046318, Gorkha: 420514	MID WESTERN REGION Lamahi: 540267, Dang: 561296, Tulsipur: 520174, Pyuthan: 460722, Nepalgunj: 551611, Surkhet: 521754, Kohalpur: 081-542091 FAR WESTERN REGION Tikapur: 560110, Atariya: 551164, Dhangadhi: 417499, Daddeldhura: 9860687065, Mahendranagar: 523816, Lamki: 540570
---	---	---	--	--	---